SERVIRE'S ENCYCLOPÆDIE

Dr P. M. BOER-DEN HOED

ZWEEDS LEESBOEK

Zweeds Leesboek

SERVIRE'S ENCYCLOPAEDIE

Afdeling: Praktische taalwetenschappen

B9 b
———
3

Redacteur:

PROF. Dr A. W. DE GROOT

De nummering der deeltjes sluit aan bij het algemeen overzicht, zoals dat voorkomt op pag. 1.

Cijfer en letter boven de streep wijzen dus de wetenschap aan, het cijfer onder de streep is het volgnummer van het deeltje in die wetenschap.

Hierdoor kunnen de deeltjes van een wetenschap gemakkelijk bij elkaar worden gehouden en wordt het naslaan van bepaalde begrippen aan de hand van het betreffende register vereenvoudigd.

Ter oriëntering van de kopers onzer reeks diene, dat door ons in het vervolg de volgende prijzen worden berekend:

				los	bij int.
I	deeltjes tot	80	pag.	1.90*	1.65*
II	„	81—120	„	2.40*	2.10*
III	„	121—160	„	2.90*	2.50*
IV	„	161—200	„	3.50*	3.—*
V	„	201—240	„	4.20*	3.60*
VI	„	241—280	„	4.80*	4.20*
VII	„	281—320	„	5.50*	4.80*
VIII	„	daarboven		5.90*	5.15*

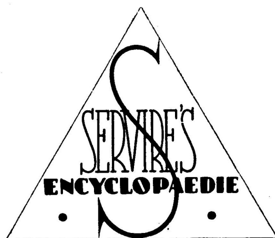
Geïllustreerde deeltjes of deeltjes, die een speciale zetwijze, bijzondere lettertekens, of veel formules vereisen, worden in de regel een klasse hoger geprijsd dan waarin ze volgens hun aantal pagina's thuis behoren.

De prijzen IV t/m VIII komen slechts bij uitzondering voor, nl. alleen in die gevallen, waarin voorheen een titel in meer dan één deeltje werd uitgegeven.

ZWEEDS LEESBOEK

DOOR

DR P. M. BOER DEN HOED

1947

SERVIRE · DEN HAAG

VOORWOORD.

Daar vele leerboeken slechts weinig leesstof bieden en een afzonderlijk Zweeds leesboek ten gebruike bij het onderwijs in het Zweeds in ons land niet bestaat, heb ik mij in de eerste plaats ten doel gesteld een leesboek samen te stellen, dat aan docenten in het Zweeds voldoende leesstof geeft voor een à twee cursussen. De stof is aan bekende, gedeeltelijk klassieke schrijvers ontleend. Er is naar gestreefd teksten op te nemen, die den docent aanleiding geven iets over Zweedse cultuur mede te delen, b.v. naar aanleiding van het stuk van Böök iets over Tegnér en van dat van Heidenstam over de H. Birgitta. Tevens is er rekening mee gehouden, dat het boek ook voor zelfstudie gebruikt kan worden. Met de zeer beknopte spraakkunst en de aan de hand van de teksten samengestelde woordenlijst vormt het een afgerond geheel, voldoende voor hen, die kennis willen maken met de Zweedse taal, om dit te doen zonder andere hulpmiddelen te gebruiken. Het spreekt vanzelf, dat men bij verdere studie en uitbreiding van de leesstof een uitgebreider spraakkunst en een woordenboek nodig heeft.

Gaarne zie ik opmerkingen en eventuele wensen van belangstellende gebruikers van dit boek tegemoet. Moge het er toe bijdragen de kennis van de Zweedse taal in ons land te bevorderen en belangstelling te wekken voor de rijke Zweedse litteratuur.

P. M. BOER—DEN HOED.

Amsterdam, December 1946.

INHOUD.

PROZA.

POËZIE.

BEKNOPT OVERZICHT DER ZWEEDSE SPRAAKKUNST.

§ 1.

Enkele aanwijzingen betreffende de uitspraak.

y, zowel lang als kort, geeft een klank weer, die het midden houdt tussen ndl. *uu* en ndl. *ie*.
Lange *å* wordt uitgesproken als *oo* in ndl. *boot*.
Korte *å* wordt uitgesproken als *o* in ndl. *bot*.
Lange *ä* wordt uitgesproken als *è* in Frans *bête* of als een gesloten *ee*-klank (de zogenaamde Stockholmse *e*).
Korte *ä* wordt uitgesproken als *e* in ndl. *best*.
Lange *ö* wordt uitgesproken als *eu* in ndl. *beuk*, of — voor *r* — als *eu* in Frans *meurt*.
Korte *ö* wordt uitgesproken als *ö* in Duits *Götter*.
g wordt voor *a o, u* en *å*, benevens voor zwaktonige *e* en *i* in eindsyllaben en voor medeklinkers uitgesproken als *g* in Frans *garçon*.
g wordt voor *e, i, y, ä* en *ö* in hoofdtonige lettergrepen en voor *e* in het voorvoegsel *ge-* uitgesproken als ndl. *j*.
g voor *n* na korte klinker wordt uitgesproken als *ng*; *regn* (uitspr. *„rengn"*), regen.
g wordt na een *l* en *r*, die tot dezelfde lettergreep behoort, uitgesproken als ndl. *j*. Ook in enkele woorden, waar de aan *g* voorafgaande *r* niet tot dezelfde lettergreep behoort, is de uitspraak *j*; *borgare* (uitspr. *„borjare"*), burger.
k wordt voor *e, i, y, ä* en *ö* in hoofdtonige lettergrepen uitgesproken als een stemloze *j*-klank die lijkt op een *tj*-klank, echter zonder duidelijke explosief aan het begin en met een minder intense afsluiting. De klank houdt het midden tussen *tj* en *sj*.
sk wordt voor *e, i, y, ä* en *ö* in hoofdtonige lettergrepen uitgesproken als *ch* in Frans *cheval* zonder lipronding.
skj en *stj* worden uitgesproken als *sk* voor *e, i, y, ä* en *ö*.
De Zweedse *v* houdt het midden tussen ndl. *w* en *v*. Ons

oor hoort de klank als een *w*-klank, maar de afsluiting is nauwer en de klank wordt met stemtoon ingezet.

In de verbindingen *dj, gj, hj* en *lj* wordt alleen de *j* uitgesproken.

Het muzikaal accent.

Kenmerkend voor het Zweeds is het zogenaamde muzikaal accent. Dit wil zeggen, dat in het Zweeds, evenals in het Noors — in tegenstelling tot de andere germaanse talen — in een groep van lettergrepen de syllabe, die in de groep het zwaarste dynamische accent draagt — d.w.z. die syllabe, die met de zwaarste ademdruk wordt uitgesproken — ten opzichte van de andere syllaben niet altijd tevens de hoogste toon heeft. Dit geeft voor ons oor aan het Zweeds een eigenaardige zangerigheid.

Quantiteit.

Lange klinkers en lange medeklinkers worden langer aangehouden dan overeenkomstige korte.

n en *m* aan het einde van woorden representeren soms lange *n* en lange *m*. Voor buigingsuitgangen en voor het gesuffigeerde lidwoord wordt dan *nn,* resp. *mm* geschreven, b.v. *kam,* kam, *kammen,* de kam, *kammar,* kammen; *man,* man, *mannen,* de man.

§ 2.

HET ZELFSTANDIG NAAMWOORD (SUBSTANTIVET)

Het geslacht.

Het Zweeds onderscheidt het mannelijk en vrouwelijk geslacht nog slechts bij levende wezens en dan nog uitsluitend bij personen. Verder worden de zelfstandige naamwoorden ingedeeld in niet-onzijdige woorden, het *utrum,* en onzijdige woor-

den, het *neutrum*. Het *utrum* omvat het mannelijk, vrouwelijk en *realgenus*. *Realgenus* en *neutrum* worden ook wel onderscheiden als *den-genus* en *det-genus*.

Meervoudsvorming.

Men onderscheidt in het Zweeds vijf declinatieklassen, ingedeeld volgens de meervoudsvormen.

1e declinatie, meervoud op *-or*.

Hiertoe behoren alleen utrum woorden. Het enkelvoud gaat regelmatig uit op *-a*. *gata,* straat, mv. *gator*; *tavla,* schilderij, mv. *tavlor*.

Uitzonderingen: *ros,* roos, mv. *rosor*; *spån,* spaander, mv. *spånor*; *toffel,* pantoffel, mv. *tofflor*; *våg,* golf, mv. *vågor*; *åder,* ader, mv. *ådror*.

svan, zwaan, heeft in poëzie soms de meervoudsvorm *svanor*.

historia, geschiedenis, mv. *historier*; *kollega,* collega, mv. *kolleger*.

2e declinatie, meervoud op *-ar*.

Hiertoe behoren bijna uitsluitend utrum-woorden.

stol, stoel, mv. *stolar*; *klänning,* japon, mv. *klänningar*; *sjukdom,* ziekte, mv. *sjukdomar*.

Bij woorden met zwaktonige tweede syllabe wordt, op een enkele uitzondering na, de zwaktonige klinker in het meervoud gesyncopeerd, b.v. *himmel,* hemel, mv. *himlar*.

Bij woorden op zwaktonige *-e* valt de *-e* weg voor de meervoudsuitgang *-ar,* b.v. *pojke,* jongen, mv. *pojkar*.

Een meervoudsvorm met *i*-wijziging (umlaut) hebben *moder,* moeder, mv. *mödrar* en *dotter,* dochter, mv. *döttrar*.

De neutra *fjäll,* berg, en *stall,* stal, hebben soms de meervoudsvorm *fjällar* en *stallar*.

3e declinatie, meervoud op *-er*.

Hiertoe behoren zowel utrum- als neutrum-woorden: *nyhet,* bericht, mv. *nyheter*; *kamel,* kameel, mv. *kameler*; *kompani,* compagnie, mv. *kompanier*.

Bij woorden op zwaktonig *-el,* en *-er* wordt in het meervoud de zwaktonige klinker gesyncopeerd, b.v. *muskel,* spier, mv. *muskler.*

Bij woorden op zwaktonige *-e* valt de *-e* weg voor de meervoudsuitgang *-er,* b.v. *fängelse,* gevangenis, mv. *fängelser.*

De volgende woorden hebben *i*-wijziging in het meervoud:

and, eend, mv. *änder*;
brand, stuk brandhout, mv. *bränder*;
hand, hand, mv. *händer*;
land, land, mv. *länder*;
rand, rand, mv. *ränder*;
strand, strand, mv. *stränder*;
bot, boete, mv. *böter*;
ledamot, lid van een vereeniging, mv. *ledamöter*;
natt, nacht, mv. *nätter*;
son, zoon, mv. *söner*;
stad, stad, mv. *städer*;
spång, vlonder, mv. *spänger*;
stång, stang, mv. *stänger*;
tång, tang, mv. *tänger*;
bokstav, letter, mv. *bokstäver*;
bonde, boer, mv. *bönder.*

Verkorting van de klinker in de meervoudsvorm, soms gepaard gaande met *i*-wijziging, hebben de volgende woorden: *get,* geit, mv. *getter*; *gnet,* neet, mv. *gnetter*; *nöt,* noot, mv. *nötter*; *bok,* boek, mv. *böcker*; *fot,* voet, mv. *fötter*; *rot,* wortel, mv. *rötter.*

Vreemde woorden op *-us* en *-um,* die tot deze declinatie behoren, vormen den meervoudsvorm als volgt: *dekanus,* decaan, mv. *dekaner*; *museum,* museum, mv. *museer.*

4e declinatie, meervoud op *-n.*

Hiertoe behoren alle onzijdige woorden, uitgaande op een klinker, voorzover zij niet tot de derde declinatie behoren: *bo,* nest, mv. *bon*; *hjärta,* hart, mv. *hjärtan.*

Onregelmatig: *öra,* oor, mv. *öron*; *öga,* oog, mv. *ögon*; *drama,* drama, mv. *dramer.*

5e declinatie, *geen* meervoudsuitgang.

Hiertoe behoren: 1. onzijdige woorden, uitgaande op een medeklinker; 2. mannelijke woorden op *-are, -ande* en *-er*;

3. enige woorden op *-are.*

Hus, huis, mv. *hus*; *snickare,* timmerman, mv. *snickare*; *resande,* reiziger, mv. *resande*; *belgier,* Belg, mv. *belgier*; *visare,* wijzer, mv. *visare.*

Onregelmatig: *broder,* broeder, mv. *bröder*; *fader,* vader, mv. *fäder*; *man,* man, mv. *män*; *gås,* gans, mv. *gäss*; *lus,* luis, mv. *löss*; *mus,* muis, mv. *möss.*

Slechts in het meervoud komen voor: *höns,* kippen (een kip, *en höna*) en *syskon,* broers en zusters.

Onzijdige woorden op *-are* wisselen soms tussen de vierde en de vijfde declinatie: *ankare,* anker, mv. *ankare* of *ankaren.*

De volgende woorden kunnen niet op grond van hun meervoudsvorm onder een der vijf bovengenoemde declinaties gerangschikt worden.

ko, koe, mv. *kor*;
klo, klauw, mv. *klor*;
sko, schoen, mv. *skor*;
vallmo, papaver, mv. *vallmor*;
rå, ra, mv. *rår*;
tå, teen, mv. *tår*;
vrå, hoek, mv. *vrår* (soms *vråar*);
jungfru, dienstmeisje, mv. *jungfrur*;
hustru, echtgenoote, mv. *hustrur*;
mö, maagd, meisje, mv. *mör.*

Naamvallen.

Men onderscheidt in het hedendaagse Zweeds bij het zelfstandig naamwoord twee naamvallen, de *grondvorm* en de *genitief* (2e naamval). De genitief wordt gevormd door toevoeging van *-s* aan de grondvorm, zowel in de bepaalde als in de onbepaalde vorm (zie § 3). *En pojkes leksaker,* het speelgoed van een jongen; *pojkens leksaker,* het speelgoed van den jongen; *pojkars leksaker,* jongensspeelgoed; *pojkarnas leksaker,* het speelgoed van de jongens. Verder komen alleen nog resten van oude naamvallen voor in poëzie en in staande uitdrukkingen.

§ 3

HET LIDWOORD
(ARTIKELN)

Men onderscheidt in het Zweeds een onbepaald lidwoord en een lidwoord van bepaaldheid.

Het onbepaald lidwoord.

Het onbepaald lidwoord is bij *utrum*-woorden *en,* bij *neutrum*-woorden *ett. en stol,* een stoel; *ett hus,* een huis.

Het lidwoord van bepaaldheid.

Wanneer een zelfstandig naamwoord slechts door het lidwoord van bepaaldheid bepaald wordt; wordt het lidwoord achter aan het zelfstandig naamwoord vastgehecht. Men spreekt dan van het gesuffigeerde lidwoord. Het gesuffigeerde lidwoord is kenmerken voor alle noordgermaanse talen. De gesuffigeerde vormen zijn:

utrum enkelvoud *-en* of *-n*; *neutrum* enkelvoud *-et* of *-t*;
utrum meervouw *-na*; *neutrum* meervoud *-na, -a* of *-en.*

De woorden van de eerste, tweede en derde declinatie en de woorden op *-are* en *-er* van de vijfde declinatie vormen in het meervoud de bepaalde vorm door toevoeging van *-na.* Zwaktonige *-e* wordt voor *-na* gesyncopeerd.

De woorden van de vierde declinatie vormen de bepaalde vorm van het meervoud door toevoeging van *-a.*

De onzijdige woorden, uitgaande op een medeklinker, van de vijfde declinatie en enkele bijzondere formaties vormen de bepaalde vorm van het meervoud door toevoeging van *-en.*

gata, straat, bep. v. *gata-n*; mv. *gator,* bep. v. *gator-na.*
stol, stoel, bep. v. *stol-en*; mv. *stolar,* bep. v. *stolar-na.*
tanke, gedachte, bep. v. *tanke-n*; mv. *tankar,* bep. v. *tankar-na.*
batteri, batterij, bep. v. *batteri-et*; mv. *batterier,* bep. v. *batterier-na.*
snickare, timmerman, bep. v. *snickare-n*; mv. *snickare,* bep. v. *snickar-na.*
belgier, Belg, bep. v. *belgier-n*; mv. *belgier,* bep. v. *belgier-na.*

hjärta, hart, bep. v. *hjärta-t*; mv. *hjärtan,* bep. v. *hjärtan-a.*
brev, brief, bep. v. *brev-et*; mv. *brev,* bep. v. *brev-en.*
man, man, bep. v. *mann-en*; mv. *män,* bep. v. *männ-en.*
gås, gans, bep. v. *gås-en*; mv. *gäss,* bep. v. *gäss-en.*
lus, luis, bep. v. *lus-en*; mv. *löss,* bep. v. *löss-en.*
mus, muis, bep. v. *mus-en*; mv. *möss,* bep. v. *möss-en.*

In poëzie en in hogere stijl komen ook de bepaalde meervoudsvormen *brödren,* de broeders, en *fädren,* de voorvaderen, voor in plaats van de regelmatige vormen *bröderna* en *fäderna.*

Woorden van het type *början,* begin, *predikan,* preek, *fröken,* juffrouw, missen in de bepaalde vorm de uitgang *-en,* dus *början,* begin, het begin.

Wanneer een zelfstandig naamwoord behalve door het bepalend lidwoord tevens wordt voorafgegaan door een of meer bijvoeglijke naamwoorden of telwoorden, wordt een dergelijke verbinding ingeleid door een zelfstandig bepalend lidwoord, en wel *den* voor het *utrum* enkelvoud, *det* voor het *neutrum* enkelvoud, *de* voor het meervoud van beide geslachten. Dan volgen de verdere bepalingen en daarop het zelfstandig naamwoord *met toevoeging van het gesuffigeerde lidwoord.* Men noemt dit de dubbele bepaling. Voorbeelden : *den gröna stolen,* de groene stoel; *det vackra huset,* het mooie huis; *de vita rosorna,* de witte rozen. In staande uitdrukkingen ontbreekt in dergelijke verbindingen veelal het bepalend lidwoord aan het begin, b.v. *Svenska Akademien,* de Zweedse Academie; *hela dagen,* de hele dag.

§ 4

HET BIJVOEGLIJK NAAMWOORD (ADJEKTIVET)

Het bijvoeglijk naamwoord heeft in het Zweeds een sterke en een zwakke vorm. Het richt zich, ook wanneer het deel uitmaakt van het gezegde, in geslacht en getal — in enkele gevallen ook in naamval — naar het woord, waarbij het hoort.

De sterke verbuiging.

De sterke verbuiging heeft drie vormen: utrum enkelvoud of grondvorm, neutrum enkelvoud, gevormd door toevoeging van *-t* aan de grondvorm en een meervoudsvorm voor beide geslachten, gevormd door toevoeging van *-a* aan de grondvorm.

utrum enkelv.	neutrum enkelv.	meervoud
stor, groot	*stort*	*stora*
brun, bruin	*brunt*	*bruna*

Bijzonderheden bij de vorming van het neutrum enkelvoud:

Bijvoeglijke naamwoorden op *-t* met voorafgaande medeklinker en op *-tt* blijven in het neutrum enkelvoud onveranderd: *svart,* zwart, n. *svart*; *lätt,* gemakkelijk, n. *lätt.*

Bijvoeglijke naamwoorden op *-t* met voorafgaande klinker hebben in het neutrum *-tt* met verkorting van de voorafgaande klinker: *söt,* zoet, n. *sött.*

Bijvoeglijke naamwoorden op *-d* met voorafgaande medeklinker en op zwaktonig *-ad* hebben in het neutrum *-t* zonder voorafgaande *-d*: *värd,* waard, n. *värt*; *älskad,* geliefd, n. *älskat.*

Bijvoeglijke naamwoorden op *-dd* hebben in het neutrum *-tt*: *fadd,* flauw, n. *fatt.*

Bijvoeglijke naamwoorden op *-d* met voorafgaande betoonde klinker hebben in het neutrum *-tt* met verkorting van de voorafgaande klinker: *god,* goed, n. *gott.*

Bijvoeglijke naamwoorden op lange klinker hebben in het neutrum *-tt*: *ny,* nieuw n. *nytt.*

Bijvoeglijke naamwoorden op zwaktonig *-en* hebben in het neutrum *-et*: *egen,* eigenaardig, n. *eget.*

Geen uitgang in het neutrum hebben *bra,* goed, voorts bijvoeglijke naamwoorden op zwaktonig *-a, -e* en enkele andere.

Bij de vorming van het meervoud doen zich de volgende bijzonderheden voor:

Bijvoeglijke naamwoorden op zwaktonig *-al, -el, -en* en *-er* hebben voor de meervoudsuitgang *-a* de zwaktonige klinker gesyncopeerd: *gammal,* oud, mv. *gamla*; *blå,* blauw en *grå,* grijs, kunnen een meervoudsvorm hebben zonder uitgang; *liten,* klein, heeft in het meervoud de vorm *små.*

Een meervoudsvorm op *-e* hebben verleden deelwoorden op *-ad,* tegenwoordige deelwoorden op *-ande* en *-ende,* vormen van de vergelijkende trap (uitgezonderd *förra,* vorige, *flera,* meer en *högra* in de betekenis van rechter) en rangtelwoorden vanaf *tredje*; *älskad,* geliefd, mv. *älskade*; *troende,* gelovig, mv. *troende*; *större,* groter, mv. *större*; *tredje,* derde, mv. *tredje.*

De sterke vormen van het bijvoeglijk naamwoord worden gebruikt:

1. wanneer het bijvoeglijk naamwoord als bepaling staat bij een zelfstandig naamwoord zonder lidwoord; in de aanspreekvorm wordt de zwakke vorm gebruikt.
2. na het onbepaald lidwoord, ook wanneer het zelfstandig naamwoord zelfstandig gebruikt wordt; *en blind,* een blinde;
3. wanneer het bijvoeglijk naamwoord deel uitmaakt van het gezegde;
4. na een onbepaald voornaamwoord;
5. na een vragend voornaamwoord.

In alle andere gevallen gebruikt men de zwakke vormen.

De zwakke verbuiging.

De zwakke verbuiging van het bijvoeglijk naamwoord heeft slechts één vorm voor het utrum en neutrum, enkelvoud en meervoud. De uitgang is *-a,* soms *-e,* en valt samen met de meervoudsuitgang van de zwakke verbuiging. De meest voorkomende uitgang is *-a.* De uitgang *-e* komt voor bij dezelfde groepen van bijvoeglijke naamwoorden, die *-e* hebben in het meervoud van de sterke verbuiging, voorts bij superlatieven op *-ast* en in oudere schrijftaal en in hogere stijl bij het mannelijk enkelvoud en meervoud.

Liten, klein, heeft de zwakke vorm *lilla.*

utrum enkelv.	neutrum enkelv.	meervoud
den gröna stolen	*det gröna trädet*	*de gröna stolarna*
den älskade brodern	*det älskade barnet*	*de älskade bröderna*
den vackraste staden	*det vackraste landet*	*de vackraste städerna*
den lilla flickan	*det lilla barnet*	*de små flickorna*

Wanneer het bijvoeglijk naamwoord achter het woord staat, waarbij het hoort, of wanneer het zelfstandig gebruikt wordt, kan het een genitiefvorm op *-s* hebben. *Karl den femtondes regering,* de regering van Karel XV.

Resten van oude naamvallen komen sporadisch voor en zijn, waar dat nodig was, in de commentaar besproken.

Trappen van vergelijking.

De gewone uitgang van de vergrotende trap is *-are,* die van de overtreffende trap *-ast*: *mjuk,* zacht, *mjukare, mjukast.*

De regels voor de syncope van klinkers in zwaktonige syllaben voor de uitgangen van vergelijkende en overtreffende trap zijn dezelfde als bij de sterke buiging voor de meervoudsuitgang *-a.*

Bij bijvoeglijke naamwoorden op *-a* valt *-a* weg voor de uitgangen *-are, -ast*: *ringa,* gering, *ringare, ringast.*

Bijvoeglijke naamwoorden op zwaktonig *-e, -se* en *-isk* benevens verleden deelwoorden op *-ad* omschrijven de vergrotende en overtreffende trap met *mera* en *mest.*

Enige bijvoeglijke naamwoorden vormen een kortere vergelijkende en vergrotende trap op *-re* en *st.* Indien de klinker van de stamsyllabe daarvoor vatbaar is, hebben deze vormen *i*-wijziging.

grov, grof — *grövre* — *grövst*
låg, laag — *lägre* — *lägst*
lång, lang — *längre* — *längst*
trång, nauw — *trängre* — *trängst*
tung, zwaar — *tyngre* — *tyngst*
ung, jong — *yngre* — *yngst*
hög, hoog — *högre* — *högst.*

Onregelmatige trappen van vergelijking:

god, bra, goed — *bättre* — *bäst*
gammal, oud — *äldre* — *äldst*
liten, klein — *mindre* — *minst*

mycken, veel — *mera* — *mest*
många, vele — *flera* — *(de) flesta*
ond, slecht — *värre* — *värst*
dålig, slecht, ziek — *sämre* — *sämst.*

Onregelmatige en onvolledige trappen van vergelijking hebben :

stor, groot — *större* — *störst*
få, weinig — *färre* — ontbreekt.
små, klein — *smärre* — ontbreekt.

Verschillende bijvoeglijke vormen van de vergrotende en overtreffende trap zijn gevormd van bijwoorden, b.v. :
bak, achter — *bakre* — *bakerst*
fjärran, ver — *fjärmare* — *fjärmast*
nära, dichtbij — *närmare* — *närmast*
upp, naar boven — ontbreekt — *ypperst,* voortreffelijk.
ut, naar buiten — *yttre* — *ytterst,* laatst.

De vergelijkende trap kan in het Zweeds behalve een vergelijking ook een vrij hoge graad, de overtreffende trap een zeer hoge graad uitdrukken. In het laatste geval ontbreekt dan het gesuffigeerde lidwoord achter het zelfstandig naamwoord. *En större penningsumma,* een vrij groot bedrag; *den blekaste aning,* het flauwste vermoeden.

§ 5

HET BIJWOORD
(ADVERBET)

De meeste bijvoeglijke naamwoorden kunnen in de onzijdige vorm als bijwoord worden gebruikt: *gå långsamt,* langzaam lopen.

Van bijvoeglijke naamwoorden op *-lig* kunnen bijwoorden worden gevormd op *-ligen* en op *-vis.* Het laatstgenoemd suffix wordt dan aan de onzijdige vorm gehecht; *lycklig,* gelukkig; *lyckligen, lyckligtvis.*

Sommige bijwoorden van plaats hebben verschillende vor-

men voor het uitdrukken van rust of beweging (richting), b.v. *hemma,* thuis, *hem,* naar huis; *sitta inne,* binnen zitten, *gå in,* naar binnen gaan; *här,* hier; *kom hit,* kom hier.

Bijwoorden, die een tijdstip in het verleden aangeven, worden vaak gevormd op *-s, -as* of *-se*; *i söndags,* vorige Zondag; *i julas,* l.l. Kerstmis; *i morse,* van morgen (later op de dag gesproken).

Regelmatige comparatie van bijwoorden:
klokt, verstandig — *klokare* — *klokast.*

Enige voorbeelden van onregelmatige comparatie van bijwoorden:
bra, väl, goed — *bättre* — *bäst*
illa, erg, slecht — *värre* — *värst*
gärna, gaarne — *hellre* — *helst.*

§ 6

HET TELWOORD
(RÄKNEORDET)

Hoofdtelwoorden.

1. *en (ett, ena)*
2. *två*
3. *tre*
4. *fyra*
5. *fem*
6. *sex*
7. *sju*
8. *åtta*
9. *nio*
10. *tio*
11. *elva*
12. *tolv*
13. *tretton*
14. *fjorton*
15. *femton*
16. *sexton*
17. *sjutton*
18. *aderton*
19. *nitton*
20. *tjugo, tjugu*
21. *tjugoen (tjugoett)*
22 *tjugotvå*
30. *trettio*
40. *fyrtio*
50. *femtio*
60. *sextio*
70. *sjuttio*
80. *åttio*
90. *nittio*
100. *(ett) hundra*

200.	*två hundra*	1000.000	*en million*
1000.	*ett tusen*	2000.000	*två millioner*
2000.	*två tusen*	0.	*noll.*

Bij samengestelde getallen staat het grootste getal eerst, zoals b.v. in het Engels: 234, *tvåhundratrettiofyra.*

Naast *två,* twee, komt in bepaalde verbindingen de vorm *tu* voor.

Van de telwoorden van 1 tot en met 12 kunnen zelfstandige naamwoorden gevormd worden op *-a*: *en femma,* een vijf, een briefje van vijf kronen; *trean,* de derde klas, lijn drie, kamer drie enz.

Van de honderdtallen kunnen zelfstandige naamwoorden gevormd worden op *-tal,* die een eeuw aanduiden: *sextonhundratalet,* de zeventiende eeuw.

Van de tientallen kunnen zelfstandige naamwoorden gevormd worden op *-tal,* die een tiental of een decennium aanduiden: *ett åttiotal,* een tachtigtal; *åttiotalet,* de jaren van 1880 t.e.m. 1889.

Rangtelwoorden.

1e	*förste (förste)*	17e	*sjuttonde*
2e	*andra (andre)*	18e	*adertonde*
3e	*tredje*	19e	*nittonde*
4e	*fjärde*	20e	*tjugonde*
5e	*femte*	21e	*tjugoförsta*
6e	*sjätte*	22e	*tjugoandra*
7e	*sjunde*	30e	*trettionde*
8e	*åttonde*	40e	*fyrtionde*
9e	*nionde*	50e	*femtionde*
10e	*tionde*	60e	*sextionde*
11e	*elfte*	70e	*sjuttionde*
12e	*tolfte*	80e	*åttionde*
13e	*trettonde*	90e	*nittionde*
14e	*fjortonde*	100e	*hundrade*
15e	*femtonde*	1000e	*tusende*
16e	*sextonde*		

Andra, tweede, heeft de sterke vorm *annan*; *en annan bok,* een tweede boek. Wanneer in het Nederlands een rangtelwoord staat achter een lidwoord van bepaaldheid, ontbreekt in het Zweeds in dergelijke verbindingen veelal het lidwoord van bepaaldheid aan het begin, terwijl het zelfstandig naamwoord in de bepaalde vorm staat: *första rangen,* de eerste rang.

In breuken moet het woord *del* worden toegevoegd: een vijfde, *en femte del.*

§ 9

HET VOORNAAMWOORD (PRONOMINET)

Het persoonlijk voornaamwoord.

	enkelvoud	meervoud
eerste persoon		
1e nvl.	*jag,* ik,	*vi,* wij
3e en 4e nvl.	*mig,* mij	*oss,* ons
tweede persoon		
1e nvl.	*du,* jij; *Ni,* U	*Ni,* U, jullie; *I,* Gijlieden,
3e en 4e nvl.	*dig,* jou; *Er,* U	*Er,* jullie, U; *Eder,* U. Ulieden

derde persoon

	m. enkv.	vr. enkv.
1e nvl.	*han,* hij	*hon,* zij
2e nvl.	*hans,* van hem	*hennes,* van haar
3e en 4e nvl.	*honom,* hem	*henne,* haar

utrum enkv.	neutrum enkv.	meervoud
den, hij, zij,	*det,* het	*de,* zij
dens, dess, ervan	*dess,* ervan	*deras,* van hen
den, hem, haar, ze	*det,* het	*dem,* hen, hun, ze.

Wederkerend voornaamwoord: *sig,* zich.

Wederzijds voornaamwoord: *varandra,* elkaar, 2e nvl. *varandras,* elkanders.

De voornaamwoordelijke vormen *mig, dig,* en *sig* worden in omgangstaal uitgesproken als *mäj, däj* en *säj.*

De aanspreekvorm biedt in de Zweedse taal veel moeilijkheden. In de gevallen, waarin men *du* niet gebruiken kan, geeft men vaak de voorkeur aan een aanspreekvorm in de derde persoon met de titel in plaats van het beleefdheidspronomen *Ni* te gebruiken.

De 2e nvl. van het persoonlijk voornaamwoord doet dienst als bezittelijk voornaamwoord, wanneer de bezitter niet het onderwerp van de zin is: *hans arbete,* zijn werk. In geschreven taal wordt uit welluidendheidsoverwegingen soms *densamma, detsamma, desamma* gebruikt in plaats van *den, det, de.* (Het bijvoeglijk gebruikte „dezelfde" is in het Zweeds *samma,* gevolgd door de onbepaalde vorm van het zelfstandig naamwoord: *samma väg,* dezelfde weg).

Het bezittelijk voornaamwoord.

	utrum enkv.	neutrum enkv.	meervoud
1e pers. enkv.	*min,* mijn	*mitt*	*mina*
1e pers. mv.	*vår,* onze	*vårt*	*våra*
2e pers. enkv.	*din, er,* jouw, Uw	*ditt, ert*	*dina, era*
2e pers. mv.	*Eder, er,* Uw, jullie	*Edert, ert*	*Edra, era*
3e pers. enkv. en mv.	*sin,* zijn, haar hun	*sitt*	*sina*

Het bezittelijk voornaamwoord wordt verbogen als een sterk bijvoeglijk naamwoord. Het richt zich in geslacht en getal naar het woord, waarbij het hoort: *min hund,* mijn hond; *mitt arbete,* mijn werk; *mina ögon,* mijn ogen.

Het bezittelijk voornaamwoord wordt in het Zweeds gebruikt in gevallen, waar het ndl. „van" (ook „die van", „dat van") gevolgd door een persoonlijk voornaamwoord heeft, b.v. dat potlood is van mij, *den där pennan är min*; neem jij dat van mij: *tag du min.*

Sin wordt gebruikt, wanneer de bezitter het onderwerp van de zin is. *Han har glömt sin bok,* hij heeft zijn boek vergeten.

Voor het verdere gebruik van *sin* raadplege men een uitvoeriger spraakkunst.

Het aanwijzend voornaamwoord.

Deze, die: utrum enkv. *den,* neutrum enkv. *det,* mv. *de.* Het kan bijvoeglijk en zelfstandig gebruikt worden. In het laatste geval heeft het dezelfde naamvalsvormen als het persoonlijk voornaamwoord *den.*

Het door het aanwijzend voornaamwoord bepaalde zelfstandig naamwoord staat in de bepaalde vorm. Meestal wordt aan *den* het woord *här* of *där* toegevoegd: *den här flickan,* dit meisje; *den där pojken,* die jongen; *det där skåpet,* die kast. Wanneer *den här* of *den där* zelfstandig wordt gebruikt, luidt de derde en vierde naamval in het meervoud *de här, de där*: *såg du inte de där?* Heb je die niet gezien?

Wanneer het op *den* volgende zelfstandig naamwoord bepaald wordt door een betrekkelijke bijzin, die voor het juiste begrip van de zin niet gemist kan worden — een zogenaamde begrenzende relatieve zin — staat het zelfstandig naamwoord in de onbepaalde vorm: *den uppgift, som jag har åtagit mig, är inte lätt,* de taak, die ik op mij genomen hebt, is niet gemakkelijk.

In plaats van *den* kan men ook *denna* gebruiken, neutrum enkv. *detta,* mv. *dessa.* In correct Zweeds volgt hierop het bijbehorende zelfstandig naamwoord in de onbepaalde vorm. In gesproken taal, waar men de voorkeur geeft aan *den här* of *den där,* houdt men zich niet streng aan deze regel.

Sådan, n. enkv. *sådant,* mv. *sådana,* zodanig, zulk.

Het vragend voornaamwoord.

Vem, wie; *vad,* wat; *vilken,* n. enkv. *vilket,* mv. *vilka,* welke. *Vilken* kan zelfstandig en bijvoeglijk gebruikt worden.

Van *vad* kan geen tweede naamval gevormd worden; *vem, vilken* enz. vormen regelmatig een tweede naamval op *-s.*

Wanneer het vragend voornaamwoord onderwerp is van een afhankelijke vraagzin, wordt aan het vragend voornaamwoord

som toegevoegd; wanneer het vragend voornaamwoord bijvoeglijk gebruikt is bij een zelfstandig naamwoord, dat onderwerp is van een afhankelijke vraagzin, wordt *som* achter dit zelfstandig naamwoord toegevoegd. *Vet du, vem som har gjort det,* weet jij, wie het gedaan heeft? *Jag vet inte vilken av pojkarna som kan ha gjort detta,* ik weet niet, wie van de jongens dat gedaan kan hebben,

Hurudan, n. enkv. *hurudant,* mv. *hurudana,* hoedanig.

Het betrekkelijk voornaamwoord.

Het meest gebruikte betrekkelijke voornaamwoord is *som,* dat alle geslachten en naamvallen kan representeren met uitzondering van de tweede naamval. Wanneer in het ndl. een betrekkelijke bijzin ingeleid wordt door een betrekkelijk voornaamwoord, voorafgegaan door een voorzetsel of door een voornaamwoordelijk bijwoord (waarover, waarvan, enz.), dan kan men in het Zweeds de bijzin inleiden met *som* en het voorzetsel achter aan de zin plaatsen: het huis, waarin ik woon, *huset, som jag bor i.* Dit is de meest gebruikelijke constructie. In geschreven taal kan men ook de zin inleiden met het voorzetsel, gevolgd door de met het antecedent overeenkomende vorm van *vilken,* of, indien het antecedent een persoon is, met het voorzetsel, gevolgd door *vem* of, wanneer het antecedent een zaak is, met een voornaamwoordelijk bijwoord. De man, met wien ik stond te praten, *karlen, som jag stod och pratade med*; *den herre, med vem jag stod och pratade*; de kast, waarin mijn boeken liggen, *skåpet, som mina böcker ligger i*; *det skåp i vilket mina böcker ligger*; *det skåp, vari mina böcker ligger.*

De tweede naamval van het betrekkelijk voornaamwoord kan uitgedrukt worden door *vars,* echter uitsluitend, wanneer het antecedent enkelvoud is en een persoon aanduidt.

Wanneer het antecedent een hele zin is of wanneer het betrekkelijk voornaamwoord bijvoeglijk gebruikt is, moet men *vilken* gebruiken.

Vad kan als betrekkelijk voornaamwoord gebruikt worden in

de betekenis „dat wat" en wanneer *allt* het antecedent is.

Het onbepaald voornaamwoord.

1. *man,* men. Dit kan alleen in de eerste naamval gebruikt worden. De overige naamvallen worden aangevuld door *en,* dat in gemeenzame taal ook in de eerste naamval gebruikt kan worden in plaats van *man.*

2. *någon,* n. enkv. *något,* mv. *några,* iemand, iets, sommige(n). Het kan zowel zelfstandig als bijvoeglijk gebruikt worden.

3. *ingen,* n. enkv. *intet (inget),* mv. *inga,* niemand, niets, geen. Het kan zowel zelfstandig als bijvoeglijk gebruikt worden.

4. *mången,* n. enkv. *månget, mångt,* mv. *många,* menigeen, menig. Het kan zowel zelfstandig als bijvoeglijk gebruikt worden.

5. *varje (envar),* n. enkv. *vart,* ieder, elk. Het kan zowel zelfstandig als bijvoeglijk gebruikt worden.

§ 8

HET WERKWOORD

(VERBET)

De conjugaties.

Men onderscheidt in het Zweeds vier conjugaties. De indeling geschiedt volgens de vorm van het *supinum.* Onder het *supinum* verstaat men in de Zweedse grammatica de vorm, die het verleden deelwoord heeft, wanneer het werkwoord vervoegd wordt met *hava.* Met uitzondering van de vierde declinatie komt het supinum overeen met de onzijdige vorm van het verleden deelwoord. De uitgangen van het supinum zijn de volgende: 1e conjugatie *-at,* 2e conjugatie *-t,* 3e conjugatie *-tt,* 4e conjugatie *-it.* Weet men tot welke conjugatie een werkwoord behoort, dan kan men, mits het werkwoord geen onregelmatige vormen heeft, bij de eerste drie conjugaties alle vormen afleiden. Bij de werkwoorden van de vierde conjugatie moet

men tevens de enkelvoudsvorm en de meervoudsvorm van de onvoltooid verleden tijd kennen.

De enige niet-samengestelde tijden van het Zweedse werkwoord zijn: de onvoltooid tegenwoordige tijd en de onvoltooid verleden tijd. Deze tijden hebben in de gesproken en grotendeels ook in de geschreven taal slechts één persoonsvorm, die dienst doet voor enkelvoud en meervoud. In de geschreven taal onderscheidt men in oudere taal en gedeeltelijk ook thans nog een afzonderlijke enkelvoudsvorm en meervoudsvorm. In de onvoltooid verleden tijd zijn bij de zwakke werkwoorden reeds vroeg de enkelvouds- en meervoudsvorm samengevallen, terwijl bij de sterke werkwoorden het meervoud een andere uitgang en dikwijls ook een andere klinker heeft dan de enkelvoudsvorm.

Van de gebiedende wijs komt in hedendaagse taal alleen de tweede persoon enkelvoud voor. Bij de eerste en derde declinatie komt deze vorm overeen met de onbepaalde wijs *(straffa, bo)*, in de andere conjugaties heeft men hier een kortere vorm zonder uitgang *(köp, skriv)*.

De aanvoegende wijs komt alleen nog voor in vaste uitdrukkingen: *leve kungen,* leve de koning; *jag ville, jag vore,* ik wilde, dat ik was . . .

De onvoltooid toekomende tijd en de onvoltooid verleden tijd worden gevormd met behulp van het werkwoord *skola,* zullen (zie onder de hulpwerkwoorden).

Een overzicht der regelmatige vormen van het werkwoord volgt hieronder. Onregelmatige vormen in de teksten zijn verklaard. Voor andere afwijkingen raadplege men een uitvoeriger spraakkunst.

Overzicht.

1e conjugatie: supinum op *-at.*
straffa, straffen.
onv. teg.t. *jag straffar,* ik straf;
(vi straffa, wij straffen);
onv. verl.t. *jag straffade,* ik strafte; geb. w.
straffa, straf;

supinum *straffat,* gestraft; teg. dw. *straffande,* straffend; verl. dw. *straffad,* gestraft.

2e **conjugatie**: supinum op *-t.*
dröja, toeven; *läsa,* lezen.
onv. teg.t. *jag dröjer, jag läser*; *(vi dröja, vi läsa)*; onv. verl.t. *jag dröjde, jag läste*;
geb.w. *dröj, läs*; supinum *dröjt, läst*; teg. dw. *dröjande, läsande*; verl. dw. *dröjd, läst.*

Werkwoorden van deze conjugatie, waarvan de stam uitgaat op een stemhebbende medeklinker, hebben in de verleden tijd en in het verleden deelwoord *-de,* resp. *-d*; die, waarvan de stam uitgaat op een stemloze medeklinker *(f, k, p, s, t),* hebben in deze vormen *-te* en *-t.*

Werkwoorden van deze conjugatie, waarvan de stam uitgaat op medeklinker + *d* of *t,* hebben in de verleden tijd *-de* of *-te* zonder verdubbeling van *d* of *t,* dus *vända,* wenden, onv. verl.t. *vände*; *gifta,* uithuwelijken, onv. verl.t. *gifte.*

Werkwoorden van deze conjugatie, waarvan de stam uitgaat op lange klinker gevolgd door *d* of *t,* hebben in de onv. verl.t. en in het verl. dw. *dd* of *tt,* in het supinum *-tt,* met verkorting van de voorafgaande klinker: *föda,* voortbrengen, onv. verl.t. *födde,* verl. dw. *född,* supinum *fött*; *blöta,* weken, onv. verl.t. *blötte,* verl. dw. *blött,* supinum *blött.*

Werkwoorden van de 2e en 4e conjugatie, waarvan de stam uitgaat op *r* benevens *tåla,* „verdragen" missen in den onv. teg.t. de uitgang *-er*; *jag hör,* ik hoor; *jag tål,* ik verdraag.

Een aantal werkwoorden van de 2e conjugatie hebben in de onbepaalde wijs, onv. teg.t., geb. w. en teg. dw. vormen met umlaut, terwijl deze umlaut in de onv. verl.t., supinum en verl. dw. ontbreekt, b.v.
glädja, verheugen, *gladde, glatt.*
göra, doen, *gjorde, gjort.*

3e conjugatie: supinum op *-tt.*

Hiertoe behoren zwakke werkwoorden met een stam op ongedekte lange klinker.

bo, wonen,

onv. teg. t. *jag bor*; onv. verl. t. *jag bodde*; geb. w. *bo*; *(vi bo).*

supinum *bott;* teg. dw. *boende;* verl. d. *bebodd.*

teg. dw. *boende*; verl. d. *bebodd.*

4e conjugatie: supinum op *-it.*

Bij deze klasse wordt de verleden tijd meestal gevormd door klankwisseling, in ieder geval ontbreekt het suffix *-de* of *-te.* Met lette er op, dat bij de werkwoorden van deze conjugatie het supinum uitgaat op *-it* en de onzijdige vorm van het verl. dw., dat in de andere conjugaties met het supinum overeenkomt, op *-et.* Enige voorbeelden van de meest gangbare typen van klankwisseling zijn hier gegeven. In de teksten voorkomende vormen zijn daar verklaard. Verder raadplege men een uitvoeriger spraakkunst.

binda, binden.
onv. teg. t. *jag binder*; onv. verl.t. *jag band*; geb. w. *bind*;
(vi binda) *(vi bundo)*
supinum *bundit*; teg. dw. *bindande*; verl. dw. *bunden.*

bliva, blijven, worden.
onv. teg. t. *jag bliver*; onv. verl. t. *jag blev*; geb. w. *bliv*;
(vi bliva) *(vi blevo)*
supinum *blivit*; teg. dw. *blivande*; verl. dw. *bliven.*

bjuda, bieden.
onv. teg. t. *jag bjuder*; onv. verl. t. *jag bjöd*; geb. w. *bjud*;
(vi bjuda) *(vi bjödo)*
supinum *bjudit*; teg. dw. *bjudande*; verl. dw. *bjuden.*

stryka, strijken.
onv. teg. t. *jag stryker*; onv. verl. t. *jag strök*; geb. w. *stryk*;
(vi stryka) *(vi ströko)*
supinum *strukit*; teg. dw. *strykande*; verl. dw. *struken.*

De lijdende vorm.

De lijdende vorm wordt gevormd met behulp van *bliva,* worden, of door toevoeging van *-s*. Dit laatste is alleen mogelijk in de onv. teg. t., onv. verl. t., onbep. w. en supinum, in zeer enkele gevallen ook in de geb. w. De *-s* wordt toegevoegd aan de overeenkomstige bedrijvende vorm, wanneer deze niet op *-r* uitgaat. Gaat de overeenkomstige bedrijvende vorm uit op *-r,* dan valt de *-r* weg voor de *-s* van de lijdende vorm; *straffa,* straffen, *straffas,* gestraft worden; *jag straffar,* ik straf, *jag straffas,* ik word gestraft; *jag har straffat,* ik heb gestraft, *jag har straffats,* ik ben gestraft (geworden).

In de omgangstaal zijn de met *bliva* omschreven vormen gewoner dan de *-s*-vormen, wanneer men de lijdende vorm wil uitdrukken. De *s*-vormen zijn daarentegen zeer gebruikelijk in wederkerige betekenis: *träffas,* elkaar ontmoeten, *följas åt,* met elkaar meegaan.

Tevens bestaan er een aantal werkwoorden, die uitsluitend in de *s*-vorm voorkomen, echter met de betekenis van een bedrijvende vorm, b.v. *hoppas,* hopen; *vistas,* verblijf houden.

Hulpwerkwoorden.

De bij de vorming der tijden gebruikte werkwoorden zijn *hava,* hebben, *vara,* zijn, *skola,* zullen, *bliva,* worden.

Bliva is een regelmatig werkwoord van de vierde conjugatie.

hava, ha, hebben.

onv. teg. t. *jag har*; onv. verl. t. *jag hade*; geb. w. *hav*;
(vi hava, vi ha)

supinum *haft*; verl. dw. *haft.*

Het teg. dw. *havande* wordt alleen in samenstellingen gebruikt of in de betekenis „zwanger".

vara, zijn.

onv. teg. t. *jag är*; onv. verl. t. *jag var*; geb. w. *var*;
((vi äro) *(vi voro)*

supinum *varit*; teg. dw. *varande.*

skola, zullen.

onv. teg. t. *jag skall*; onv. verl. t. *jag skulle*; supinum *skolat.*
(vi skola)

HULPMIDDELEN.

Spraakkunst.

Nat. Beckman. Svensk språklara för den högre elementar-undervisningen. 9e uitgave. Stockholm 1945.
P. M. Boer—den Hoed. Zweedse spraakkunst. Haarlem 1936.
Nils—Herman Lindberg. Lehrbuch der schwedischen Sprache. 4e uitgave. Göteborg 1945.
J. H. van Rooy. Zweedse spraakkunst met klankleer voor Nederland en koloniën. Groningen—Batavia 1935.
N.C. Stalling. Zweedse spraakkunst. Klankleer en intonatie. Inleiding tot de grammatica. Rotterdam 1931.
E. T. Walther. Schwedische Konversationsgrammatik. 4e uitgave Heidelberg 1920.

Woordenboeken.

P. M. Boer—den Hoed. Zweeds-Nederlands woordenboek. 's-Gravenhage 1946.
Toussaint—Langenscheidts Methode. Taschenwörterbuch der schwedischen und deutschen Sprache.

Litteratuurhistorie.

Hjalmar Alving. Svensk litteraturhistoria. 2e uitgave. Stockholm 1945.

LEESTEKSTEN.

De prozateksten zijn niet chronologisch geordend, maar naar den graad van moeilijkheid.

GUSTAF AF GEIJERSTAM (1858—1909).

Ett litet inledningskapitel.

Hela denna bok är en bok om sommaren, och det enda [1]) man behöver komma ihåg, det är, att Olle var nio år och Svante var sju. Det är en gång så illa ställt här i världen, att somliga gossar äro små och somliga stora. Somliga äro två år äldre och somliga två år yngre. Vore det inte så olyckligt, skulle många gossar vara snällare än vad de egentligen äro; men nu kan den saken inte hjälpas. Ty det händer så sällan, att bröder födas lika gamla. Händer det någon gång, så kallas de tvillingar. Dä äro de alldeles lika gamla, men bliva för det mesta så lika varandra, att inte ens mamma och pappa kunna skilja dem åt, utan att de få binda ett band om armen på den ena för att känna pojkarna åtskils. Så lika äro de. Och inte kan det vara roligt, att hela livet få gå med ett band om armen, för att folk skall veta vad man heter. Det kan då vem som helst tänka sig. Därför tror jag, att Olle och Svante egentligen tyckte bäst om, att vara store bror och lille bror, hur förargligt det ibland kunde vara, och om de också hade önskat att vara tvillingar, så var det i alla fall för sent att tala om sådant. Olle var som sagt nio år och Svante var sju. Ingen människa kunde göra något

[1]) Het betrekkelijk voornaamwoord is hier weggelaten. Dit is alleen mogelijk, indien het niet het onderwerp is van de betrekkelijke bijzin.

vid den saken. Inte ens pappa och mamma. Och det varken pappa eller mamma kan, det kan ingen. Det vet alla gossar, både de, som äro snälla, och de, som äro odygdiga.

Nu var det så märkvärdigt med Olle och Svante, att de gossarna bodde i Stockholm om vintern. Men de voro inte instängda för det. Hela hösten, vintern och våren hade de tumlat om på gårdarna och i Humlegården. Ibland hade de till och med varit ända ut på Djurgården. De hade sett snön komma och snön gå. De hade fått skidor av en snäll farbror, som på juldagen var hemma och hälsade på. Och det fanns stora drivor och utmärkta backar i Humlegården. De plumsade i drivorna och åkte i backarna. Olle gjorde en liten snöplog på gården och spände Svante för. Ty Olle var store bror och hade gått i slöjdskola, och Svante fick lov att göra allt, vad store bror ville, därför att han var lille bror. Med den gjorde de vägar i snön och fingo beröm av en gammal fru, som inte tyckte om att väta ner sig om fötterna. Och de hade så roligt, att de önskade, att det alltid skulle vara vinter.

Det kan aldrig vara vara så roligt om sommaren, sade Olle. Jag önskar, att det aldrig bleve [2]) sommar. — Det önskar jag med, sade Svante. Han tyckte alltid som store bror, ty annars sade store bror, att han var dum. — Men pappa, som för det mesta satt inne och skrev på dumma och tråkiga böcker, som små barn inte fingo läsa, han skrattade bara åt dem och frågade: varför vill ni inte, att det ska bli sommar? — Jo, för då får vi inte åka skidor, sade Olle. — Nej, då får vi inte åka skidor, sade Svante. — Vad du är dum, sade Olle. Inte kan du åka skidor. Jo, jag åkte i dag i en backe med gupp, sade Svante. Du? sade Olle och satte upp läppen för att visa sig duktig. Och så grälade de en stund, om Svante hade åkt i ett gupp eller inte. Men båda två voro ense om, att någon sommar ville de inte veta av.

Uit *Mina pojkar* (1896).

[2]) „zou worden".

FREDERIKA BREMER (1801—1865)

Här är jag nu, kära Maria, i mitt eget hus och hem, vid mit eget skrivbord, med min egen Björn. Och vem är Björn? frågar du väl. Vem skulle han vara om ej min egen man? Jag kallar honom Björn, emedan — det vill ej falla sig annorlunda. Jag sitter nära fönstret. Solen går ned. Två svanor simma i sjön och fåra dess klara spegel. Tre kor — mina kor — stå på gröna stranden, stilla, feta och fundersamma, och tänka visst på ingenting. Vad de äro trevliga! .... Nu måste jag föra dig i mitt bo, nej! jag måste börja längre bort, upp på backen, varifrån jag för första gången såg dalen, där Rosenvik ligger. Backen är några mil i Småland. Ser du en dammig vagn på höjden? I den sitta Björn och hans fru. Frun koxar nyfiken ut, ty framför henne ligger i aftonlugnet en dal så skön.... Här i dalen var då mitt blivande hem; här levde min nya släkt; här låg Rosenvik; här skulle jag leva med min Björn. Vi kommo utför backen, och vagnen rullade raskt fram på den jämna vägen. Björn nämnde för mig gårdarna, som vi sågo när och fjärran. Jag hörde som i drömmen, men blev plötsligt väckt ur mina tankar, då Björn sade med en viss accent: här bor *ma chère mère*! och vagnen körde in på en gård och stannade framför ett stort och vackert stenhus. „Vad, skola vi stiga ur här?" — „Ja, min vän!" Det var mig en ingalunda kär surprise. Jag hade först velat fara till mitt eget hem och där något bereda mig på mötet med min mans styvmor, för vilken jag var litet rädd efter de berättelser, jag hört [1]) om denna fru, och den respekt, som jag visste att Björn hade för henne. Detta besök syntes mig ganska mal à propos, men Björn har sina egna idéer, och jag såg på honom, att det nu ej var värt att sjärna emot.

Det var söndag; och då vagnen stannade, hörde jag ljudet av en fiol. „Aha!" sade Björn, „så mycket bättre!" hoppade tungt ur vagnen och lyfte mig ur. Askar och paketer var ej att

[1]) In bijzinnen kan de bij het supinum behorende verbogen vorm van *hava* worden weggelaten.

tänka på. Björn tog min hand, förde mig uppför trappan in i den präktiga förstugan och drog mig fram mot dörren, där man hörde musik och dans. „Se så," tänkte jag, „nu skall jag väl även dansa i den här kostymen". Jag ville gå in någorstädes, där jag kunde få torka dammet av näsa och hatt, där jag åtminstone kunde få se mig i en spegel. Omöjligt! Björn förde mig vid armen och försäkrade mig, att jag såg „allrakäraste ut", och bad mig spegla mig i hans ögon. Jag måste vara så ohövlig att säga honom, att de voro „alltför små". Han försäkrade, att de voro desto klarare och öppnade dörren till balsalen. I en slags munter förtvivlan sade jag till honom: „nå, efter du för mig på bal, så skall du även dansa med mig, din Björn!" — Gärna, för t.....n [2])!", skrek Björn och med detsamma voro vi inne i salen.

Min förskräckelse minskades snart när jag i det stora rummet blott såg en mängd snyggt klädda pigor och drängar, som svängde lustigt om med varann. De voro så upptagna av dansen, att de knappast märkte oss. Björn förde mig upp till övre ändan av salen, och där såg jag sittande på ett högt säte ett mycket stort och starkt fruntimmer, vid pass femtio år, som med en viss allvarfull iver spelte på en stor fiol och stampade takten med kraft. Hon hade på huvudet en besynnerlig och hög mössa av svart sammet, som jag vill kalla *kask,* efter det ordet rann mig i hågen, då jag såg den, och jag ej vet något bättre. Hon såg bra, men besynnerlig ut. Det var generalskan Mansfelt, det var min mans styvmor, det var ma *chère mère!*

Hon kastade snart sina stora mörkbruna ögon på oss, slutade genast att spela, lade bort fiol och stråke och steg upp med en stolt hållning, men glad och öppen min. Björn förde mig fram. Jag darrade litet, neg djupt och kysste ma chère mère's hand. Hon kysste mig på pannan och såg på mig en stund så skarpt, att jag måste nedslå ögonen, varefter hon ånyo kysste mig mycket hjärtligt på mun och panna och omfamnade mig nästan lika duktigt som Björn. Nu kom ordningen till Björn; han kysste vördnadsfullt ma chère mère's hand, hon räckte honom

[2]) *för tusan,* voor den duivel.

sin kind och de sågo mycket vänliga ut. „Varen [3]) välkomna, mina kära vänner!" sade ma chère mère med hög, manlig röst, „det var beskedligt att ni kom till mig, innan ni for till ert eget. Det tackar jag er för. Jag skulle väl tagit bättre emot er, om jag varit prevenerad, men i alla fall vet jag, att „välkommen är bästa rätt". Jag hoppas, mina vänner, att ni stanna kvar till kvällen?"

Björn ursäktade oss, sade, att vi önskade snart komma hem, att jag var trött av resan, men att vi dock ej ville fara förbi Carlsfors utan att betyga vår vördnad för ma chère mère.

„D'ä bra, d'ä bra!" sade ma chère mère nöjd, „vi skola snart talas vid därinne, men först måste jag säga ett ord till folket här. Hör på, go'vänner!" Och ma chère mère knackade med stråken på fiolens rygg, till dess en allmän tystnad uppstod i salen. „Mina barn!" fortfor hon högtidligt, „jag har att säga er — för böveln, vill du vara tyst därborta? — Jag har att säga er, att min kära son Lars Anders Werner nu hemfört som sin hustru denna Fransiska Burén, som ni här ser vid hans sida. Giftermål beslutas i himmelen, mina barn, och vi vilja be himmelen välsigna sitt verk i detta äkta par. Vi skola allesammans i afton dricka en skål på dess välgång. Se så, nu kunnen I dansa, barn! Olof! kom hit, du, tag fiolen och spela så gott du kan!"

Vi språkade en stund muntert, och jag berättade några små resäventyr, som mycket roade ma chère mère. Om en stund stego vi upp för att ta avsked, och ma chère mère sade med ett mycket gott leende: „jag vill ej uppehålla er i afton, så kärt det är mig att se er. Jag kan väl tänka att hemmet drar. Bli hos er i morgon om ni vill; men kom i övermorgon och ät middag med mig. För övrigt vet ni väl, att ni ären välkomna när som helst. Fyll nu era glas och kom och drick folket till. Sorg må man behålla för sig, men glädje skall man njuta tillsammans".

Vi gingo ut i danssalen med fyllda glas och ma chère mère till herold. Man väntade oss med fyllda glas, och ma chère

[3]) „weest"; verouderde vorm van de 2e pers. mv. geb. w.

mère talte för folket så här: „man bör väl ej ropa hej, innan man kommer över bäcken, men när man satt ut i äktenskapets farkost med gudsfruktan och klokhet, så gäller ordspråket: väl begynt är hälften hunnet; och därpå, mina vänner, vilja vi dricka en skål för det äkta par, som I här sen framför er, och önska, att detsamma och dess efterkommande må „sitta i vår Herres kålgård alltid! Skål!"

„Skål! Skål!" genljudade från alla håll. Björn och jag tömde våra glas och vi gingo omkring och skakade händer med en mängd folk, till dess jag var alldeles yr i huvudet. Se'n detta var över och vi resfärdiga, kom ma chère mère i trappan med ett paket eller knyte i handen och sade vänligt: „tag med er den här kalvsteken, barn, för frukosten i morgon. Se'n får ni göda och äta era egna kalvar. Men kom ihåg, sonhustru, att jag skall ha min handduk igen".

Uit *Grannarne* (1837)

FREDRIK BÖÖK (1883)

Det var en kall och stjärnklar vinterkväll då jag for genom Schleswigs ändlösa huvudgata längs den tillfrusna Schlei och uppför sluttningen till sinnessjukanstalten, som ligger lantligt och idylliskt ett stycke utanför staden, nu som på Tegnérs [1]) tid. I de flesta små husen nere i staden var det redan mörkt, men månskenet lyste på en och annan trappgavel och på den vita imman från hästarnas andedräkt. Portarna öppnade sig beredvilligt, och snart stod jag utanför direktörens villa på den knarrande snön, där granar kastade sina svarta skuggor. Allt var mörkt och tyst därinne, men från huvudbyggnadens fönster

[1]) Esaias Tegnér (1782—1846), beroemd Zweeds dichter uit de tijd der romantiek. Hij was professor in Lund, later bisschop in Växjö in Småland. In 1840 bracht hij een winter door in Schleswig als patient in een inrichting voor zenuwzieken. De schrijver van dit stuk, Fred. Böök, eertijds hoogleraar in de litteratuurgeschiedenis aan de Universiteit te Lund, beschrijft hier een bezoek aan genoemde inrichting, waar hij studiemateriaal verzameld heeft voor zijn grote werk over Tegnér.

snett emot föllo ljusstrimmor ut i parken. Det var en sen timme att störa en högt uppsatt ämbetsman med besvärliga frågor om den store svenske poeten, som för åttio år sedan genomlevat en melankolisk vinter i hägnet av dessa murar; men jag tog mod till mig och fick ingen anledning att ångra det.

Ty fem minuter senare satt jag förtroligt bänkad samman med anstaltens första klass' patienter, som varje torsdag kväll ha en sällskaplig sammankomst, en Bierabend. Det spelas shack och kort, cigarrer och pipor blossa, ölglasen lyftas med värdighet och ro, och för främlingen är det absolut omöjligt att avgöra, om det är en av läkarna eller tjänstemännen eller en av patienterna, som vunnit partiet. Min närmaste granne, som engång har besökt Lund, hör till den senare kategorien, och vi diskutera de nyaste teorierna om jätten Finn [2]), ty kryptan har gjort ett outplånligt intryck på honom. Direktören har presenterat mig för hela sällskapet som en svensk historiker, dan där [3]) kommit till Schleswig enkom för att utforska minnen efter den berömde diktaren, biskop Tegnér — „han var, som ni alla veta, patient här på anstalten". Jag tycker mig kunna konstatera en viss värme i motttagandet, ett och annat huvud nickar instämmande och jag möter stilla leenden. Det är kanske mer än en av dessa, som i mitt besök se en upprättelse; måhända finnes det bland dem någon ironiker som tänker: „Vänta bara, när vi väl blivit döda, komma professorerna och gräva upp oss! Då äro vi världsberömda snillen; tills vidare äro vi bara internerade".

Direktören försäkrar mig, att sinnessjukanstalten vid Schleswig är ett ytterst konservativt ställe, där seder och bruk leva kvar med en otrolig seghet. Under trettio år, så långt hans minne räcker, ha dessa sällskapsaftnar om torsdagarna varit en fast institution, och han tror sig kunna försäkra, att de gå

[2]) *jätten Finn*, de reus Finn, een legendarische figuur, aan wien Tegnér een bekend gedicht heeft gewijd en van wien een beeld uitgehouwen is in een van de zuilen in het gewelf onder de domkerk te Lund.

[3]) *den där* doet dienst als betrekkelijk voornaamwoord, meestal uitsluitend in hogere stijl.

tillbaka till Tegnérs tid. „Sannolikt har Tegnér varit med om dessa små tillställningar mer än en gång”, försäkrar han, kanske har han suttit vid detta bord — det är ett gammalt vackert spelbord, och det har varit den givna hedersplatsen enligt den tradition som jag mottagit”. Det är icke utan rörelse jag betraktar den nötta mahognyskivan, och det är icke utan tillfredsställelse som jag upplyser, att Tegnér allt ifrån sin ungdom var en väldig schackspelare, som nog haft det nöjet att göra herrarna i Schlesvig schack-matt.

Det var alltsammans ytterst angenämt, men jag måste bryta upp, ty där nedanför i den månskenslysta parken klampade den gamle hederlige kusken fram och tillbaka i snön, och hemma på hotellet väntade reskamraten med stigande oro, oviss om icke mitt besök på Irrenanstalt skulle bli ofrivilligt förlängt — fallet var förutsett och lämpliga mått och steg planerade, ty i denna snöda värld ske mångahanda missförstånd. Snart rullade emellertid vagnen ut i den stjärnklara natten och genom den sovande stilla staden; uvertyren var förbi och dagen därpå stodo arkiv och dokumentsamlingar till mitt förfogande.

Uit *Resa till Konstantinopel* (1923).

AUGUST STRINDBERG (1849—1912)

Ett halvt ark papper.

Sista flyttningslasset hade gått. Hyresgästen, en ung man med sorg, flor på hatten, vandrade ännu en gång genom våningen för att se om han glömt något. Nej, han hade icke glömt något, absolut ingenting; och så gick han ut, i tamburen, fast besluten att icke mer tänka på det han upplevat i denna våning. Men se, i tamburen, invid telefonen, satt ett halvt ark papper fastnubbat; och det var fullskrivet met flera stilar, somt redigt med bläck, annat klottrat med blyerts eller rödpenna. Där stod det, hela denna vackra historia, som avspelats på den korta tiden av två år; allt han ville glömma stod där; ett stycke mänskoliv på ett halvt ark papper.

Han tog ner arket; det var sådant där solgult konceptpapper,

som det lyser av. Han lade det på salskakelugnens kappa, och lutad över detsamma läste han. Först stod hennes namn: Alice, det vackraste namn han då visste, därför att det var hans fästmös. Och numret 1511. Det såg ut som ett psalmnummer i kyrkan. Därpå stod: Banken. Det var hans arbete, det heliga arbetet, som gav brödet, hemmet och makan, grunden till existensen. Men det var överstruket! Ty banken hade störtat, men han hade räddats över på en annan bank, dock efter en kort tid av mycken oro.

Så kom det. Blomsterhandeln och hyrkusken. Det var förlovningen då han hade fickan full av pengar.

Därpå: möbelhandlarn, tapetserarn: han sätter bo. Expressbyrån: de flytta in.

Operans biljettkontor: 5050. De äro nygifta och gå på operan om söndagarna. Deras bästa stunder, då de själva sitta tysta och råkas i skönhet och harmoni i sagolandet på andra sidan ridån.

Här följer ett mansnamn, som är överstruket. Det var en vän, som nått en viss höjd i samhället, men som icke kunde bära lyckan, utan föll, ohjälpligt, och måste resa långt bort. Så bräckligt är det!

Här synes något nytt ha inträtt i makarnas liv. Det står, med en fruntimmershand, och blyertspenna: „Frun". Vilken fru? — Jo, den med den stora kappan och det vänliga deltagande ansiktet, som kommer så tyst, och går aldrig genom salen, utan tar korridorvägen till sängkammaren.

Under hennes namn står Doktor L.

För första gången dyker här upp namnet på en släkting. Det står „Mamma!" Det är svärmodern, som diskret hållit sig undan för att icke störa de nygifta men nu påkallas i nödens stund och kommer med glädje, eftersom hon behövs.

Här börjar ett stort klotter med blått och rött. Kommissionskontoret: jungfrun har flyttat, eller skall en ny anställas. Apoteket. Hm! Det mörknar! Mejeribolaget. Här rekvireras mjölk, tuberkelfri. — Kryddbon, slaktaren etc. Huset börjar skötas per telefon: då är husmodern icke på sin plats. Nej. Ty

hon ligger till sängs. — Det, som sedan följde, kunde *han* icke läsa, ty det börjar skymma för hans ögon, som det måtte göra för den drunknande på havet, när han skall se igenom salt vatten. Men där stod: begravningsbyrån. Det talar ju nog! En större och en mindre, underförstått kista. Och i parentes var skrivet: av stoft. — Sedan stod där intet mera! Stoftet slutade det med; och det gör det. På två minuter hade han genomlevat två år av sitt liv. — Han var icke böjd, när han gick ut. Han bar tvärtom sitt huvud högt, som en lycklig och stolt människa, ty han kände, att han dock ägt det skönaste. Hur många arma, som aldrig fått det!

Uit *Sagor* (1903)

HUGO SWENSSON (1879)

Det gick en vecka eller så, medan man tänkte litet för sig och ordnade för att resa till landet. Sommarvärmen började komma, och staden blev alltmera folktom. Skolungdomen var som bortblåst med ens. Paul träffade bara en och annan på strandpromenaden eller nere i badhuset, där han tillsvidare tog sitt dagliga dopp i väntan på saltare böljor. Där hemma vände Sara och jungfrun upp och ned på huset, ty hon hade litet gammaldags uppfattning om en landsflyttnings vikt och betydelse, och malen bekrigade hon med en ökenrövares list och tapperhet.

Då kom Paul ihåg, att han ännu hade ett ärende att uträtta i läroverkshuset. Han måste, innan han reste från staden, lämna tillbaka sina nycklar och hämta några böcker, som han glömt kvar.

Finns det något ödsligare än ett skolhus under sommarlovet? Det är tommare och meningslösare än en urtappad sjö. Hur kunna korridorer ge ett sådant ljud? Hur kunna höga valv trycka så? Där går pensionerade adjunkten Paul Hoffman, en befälhavare utan trupp på ett slagfält, dit ingen beordrat honom, för att hopsamla vapen, som ej längre äro för hans

händer. Bäst att stöka undan det fort, ty här är för hemskt!

Han gick rätt på gamle vaktmästare Brundin, som gick och stökade inne på kartrummet, precis sig lik som för tjugofem år sedan, trogen som en gårdvar och „med en järnfast ära på djupet" som soldaten Pistol hos Runeberg [1]). Han lämnade honom nycklarna och tryckte hans vaktmästarnäve. De hade altid varit vänner, och många pratstunder hade de haft på skoltrappan eller i nedre vestibulen, kalla, snötunga vintermorgnar, obeskrivligt lätta och klara vårmorgnar, vinande och blöta höstmorgnar.

— Ja, doktor Hoffman ger sig i väg nu, sade han, de'ä snart ingen kvar utå di gamla.

— Nej, det är så världens gång, Brundin, sade Paul, och vad skulle han annat säga?

— Men doktorn tittar väl upp ibland?

— Kanske det, kanske det, Brundin, och tack ska han ha för alle dessa år. Nu ska jag bara kila upp på kollegierummet efter ett par böcker. Adjö så länge!

— Ja, adjö då, doktor Hoffman, och tack så mycket! Och lycka till en trevlig sommar!

När Paul lade handen på låsvredet till kollegierummet, gick det upp för honom, att han redan lämnat ifrån sig nycklarna och inte kunde komma in. Var hade han sina tankar? Men Brundin var redan efter honom och öppnade. Där var finstädat för sommaren. Papper och skräp från examensdagen voro borttagna, den gröna vaxduken sken som nypolerad, men en röd bläckfläck mitt för Pauls plats glödde dunkelt under den blanka ytan, ett envist minne av en olyckshändelse för många år sedan. „Non omnis moriar", [2]), tänkte han. Hela rummet luktade bonvax, och stolarna stodo i rättning höger.

Han slog sig ned och började rota i sin låda. Jaha, där hade han mycket riktigt litteraturhistorien och där franska grammatiken och ett par andra böcker, och en massa gamla duplicerade stiltexter skulle han röja undan, så att det såg snyggt ut för

1) Een figuur uit *Julkvällen* van Runeberg (1841).
2) „Ik zal niet geheel sterven".

efterträdaren. Men var fanns läseboken? Han lutade sig bakåt och funderade.

Då möttes hans ögon av rektor Aslenius' klara och genomträngande blick från porträttet på väggen mitt emot, gubben med fadermördare och hög spännhalsduk, ett utmärkt porträtt av Kraft d.y. 1), som var skolans stolthet, och vars minsta drag han tillägnat sig under otaliga kollegier, den knollriga, grå frisyren, de höga kindknotorna, den stränga munnen. Och med ens blev rummet befolkat — med döda och levande och avflyttade. Rektor Andersson satt där uppe till höger, litet framåtlutad, han granskade närsynt en betygskatalog, och hans högra hand lekte med klubban. Och bredvid satt Marén med domkapitlets värdighet i ryggen, och Filipsen med sina plirande anekdotberättarögon, och Stenbom med sin frågande och vänliga uppsyn, och den bekymmerslöse Tjulin, som aldrig följde med förhandlingarna utan oupphörligt måste viska „va' sa' han, du?" till grannen, hela raden av kamrater, vänner, människor. Han slöt sina ögon, och han hörde deras röster. Och bilderna gledo ut och förändrades. Där hördes också främmande röster, aha! det var censorerna, det var studentexamen! „Herr rektor! — endast med stor tvekan — svaghet i latin — jag ber att få höra mina medcensorers omdöme . . . ."

Och så rektors klubbslag, stolarna skrapa, när alla resa sig, den långa raden av förlästa abiturienter, handskakningar, „gratulerar, det gick ju fint", och så — och så det stormande jublet där utanför på planen, när Brundin ropat sitt „alla" genom korridorfönstret — —. Ja visst, ja visst, alltsammans — så hade det varit.

Paul Hoffman märkte, att han satt och grät. Tårar rullade utför hans kinder under de slutna ögonlocken. Alltsammans — alltsammans — —.

Men det här gick inte an! Han skulle ju ha tag i sin läsebok. Den måste ligga i L II : s 2) klassrum!

Han torkade sina ögon, ställlde sig vid det öppna fönstret

1) *Kraft den yngre*, Kraft jr., Zweeds schilder (1777-1863).
2) L. tvåans.

och drog några djupa andedrag och gick sedan längst bort i korridoren, där L II hållit till.

Där låg boken i katederlådan. Och bakom katedern höjde sig bred, imponerande, allom bjudande, svarta tavlan. Han fick en kritbit i handen, och eftersom ingen såg honom, så gjorde det ju ingenting, om han gjorde sig löjlig, och han skrev mitt på tavlan:

TACK!

Uit *Paul Hoffman läroverksadjunkt* (1936)

VERNER VON HEIDENSTAM (1859—1940)

Det hade snögat i två dagar och Tivedsbönderna 1), som med sina vedforor begivit sig över isen till den skoglösa Vadstenabygden för att tillbyta sig spannmål, voro åter på hemvägen. De hade redan hunnit till Skärvesten, och inne i snöyran satt vintersolen som en rödglödgad hjulring omgiven av dammvirvlar. Slutligen omtöcknades hon fullständigt och skymningen föll så grå ,att de eftersta bönderna icke längre kunde se den första släden, som var lastad med brädstumpar, ämnade till brygga, om man skulle träffa några öppna råkar. Körkarlarna sjöngo, de rykande hästarna gnäggde emellanåt gällt och spetsade öronen efter svar från hemmet och medarna halkade ljudlöst genom den nyfallna snön.

Med ens stannade alla slädarna och luvorna strökos av. Norr ifrån kom i starkt trav en mörkklädd ryttarinna och det vita lärftet under doket var det enda, som utvisade var ansiktet var att söka. På vardera sidan om henne red en kyrkans tjänare med stålhandskar och svärd hängande vid bältet och den ene tillropade folket:

„Guds frid, västgötamän, dannemän! Är vägen god till Vadstenalandet?"

„Var trygg, du far", svarade närmaste körkarlen. „Ingen blankis, inga råkar. Bara att följa slädspåret".

1) Tiveden, streek in Midden-Zweden aan het Vättermeer.

De andra bönderna viskade: „Det är fru Brita [1]), som varit på Ulfshammar och gjort upp räkenskaperna efter salig herren.... och då var det nog lik så gott för oss att sitta på vedlasset, för hon lägger, Gud tröste, inte fingrarna emellan".

„Salig herren fick nog i livstiden känna piskraggen utefter axlarna", sade den eftersta, som stod bakpå släden.

De ridande fortsatte med ökad fart och tövattnet som samlats i medspåren, gjorde dessa mörka, så att de likt två snören visade vägen över snön. På alla sidor bredde sig nu Vättern, nattlig och öde och en klagande ton som från någon ensam fågel ljöd ibland avlägset ur isen.

„Vi hinna inte Nässja uddar, innan det ringer i vård", fortsatte den högra ryttaren, „och ditöver är det ännu tre mil. Västgötarna äro snällt folk, fast illmariga och näriga, men det sägs, att stigmännen från Närkesbergen nu stryka kring på sjön. Fast kung Magnus stiftar lagar, blir det ingen frid i landet".

„Magister Mattias", svarade den andra ryttaren, som hette Petrus och var föreståndare för Helgeandshuset i Skeninge, „du är lika bevandrad i svärdets konst som i stjärnkunskap och i arabernas visdom och fast jag är klen fäktare, skall inte heller jag svika, om det gäller, men fru Birgitta brukar ha tur i sina företag".

Då Birgitta alltjämt förblev tyst, avstannade samtalet och snön föll nu i så stora flockar att även slädspåren försvunno. Ryttarna litade dock på sina springare och när efter ett par timmars sträng ritt Birgittas häst började gnägga, förstodo de att land var nära. Några granar framskymtade och vägen steg i en brant backe.

„Kära fru, vi ha kommit längre söderut än ämnat", sade

[1]) De heilige Birgitta (1303—1373), stammend uit een aanzienlijk geslacht, gehuwd met Ulf Gudmarsson, na wiens dood zij zich terugtrok in een leven van vroomheid en goede werken. Haar openbaringen getuigen van grote vroomheid en van rijke fantasie. In 1349 begaf zij zich naar Rome, waar zij tot haar dood bleef. Zij is de stichtster van een kloosterorde, waarvan het centrum in Zweden het klooster te Vadstena was, een belangrijk centrum van geestelijk leven in de 15e eeuw.

magister Mattias, „och hellre än att söka oss fram till Vadstena kunna vi övernatta i Örberga och sedan i morgon tidigt fortsätta till Alvastra kloster. Låt mig nu rida först".

Snart stannade de framför en fästningsliknande byggnad och de igenkände att det var Örberga kyrka. Några hyddor lågo vid sidan, men de tycktes obebodda och övergivna. Magister Mattias steg av och bultade med svärdsfästet på den järnbeslagna porten. En lucka öppnades varsamt uppe i tornet och magistern ropade genom mörkret: „Ulf Gudmarssons änka och två kyrkans tjänare begära härbärge över natten. Frukta er intet, vilka ni än äro".

Steg bullrade i tornet, den långa träbommen sköts in i väggen och klockaren och hans båda drängar gläntade på porten. Han stack ut en tänd fyrsticka och lyste prövande på främlingarna, men i andra handen höll han en yxa.

Magister Mattias sköt upp dörren med skuldran och så snart de andra suttit av, ledde han in hästarna i vapenhuset och band dem vid järnöglorna i väggen.

Klockaren var lång, smal och hade grå skäggbotten på de insjunkna kinderna och blodröda händer. Han följde Birgitta med misstrogna och skrämda ögon. En smula lutad strackte hon de halvlyfta armarna framför sig och skyndade i olika ärenden fram och åter med små korta och nästan ljudlösa steg. Knappt såg han henne stå mitt på golvet, innan hon redan åter befann sig bakom hans rygg eller ända bort i hörnet, och doket hängde så djupt ned, att det alldeles beskuggade ansiktet. Hon spände själv lös lädersäcken och begynte packa upp böcker och täcken och under tiden mumlade hon: Var är kyrkoherren .... Alltid leva kräsligen .... Aldrig hos sin hjord, när nöd och faror lura. Är det då ute med all ordning! Tvag dig nu, magister, och i staden, där hans vördighet har det lugnt och säkert och kan sjung oss en mässa, till tack för lycklig färd, ty mitt hjärta längtar. Stor oro ansatte mig under ritten .... men det var ingalunda för stigmännens skull".

„Du talar dunkelt", svarade magister Mattias, men då hon icke tycktes höra honom, vände han sig till Petrus och sade

helt sakta: „Vår lilla silkesråtta har nu så mycket att styra med, att för oss blir det snart ingenting övrigt att beställa".

Birgitta gav klockaren ett tecken att lysa henne upp i tornkammaren och sedan han hade tänt flera nya fyrstickor och stött fast dem i fackelhållarna på muren, närmade han sig ängsligt och motsträvigt. Trappan var så trång, att båda icke kunde gå i bredd, utan han måste stiga före, men, när de hade hunnit ett stycke, skälvde han till och vände sig åt sidan. Fukten droppade ur det låga valvet, som några steg nedanför honom försvann i mörker, men han höjde blosset och lyste på Birgitta. Till sin häpnad såg han det vänaste anlete.

„Ja", sade hon utan att höja ögonen, „jag är mor Brita, som ni alla frukta. Gack!" [3])

Uit *Heliga Birgittas pilgrimsfärd* (1901)

SELMA LAGERLÖF (1858—1940)

Äntligen stod prästen på predikstolen. Församlingens huvuden lyftes. Så, där var han ändock. Det skulle ej bliva mässfall denna söndagen. Såsom den förra och många söndagar förut.

Prästen var ung, hög, smärt och strålande vacker. Om man välvt en hjälm över hans huvud och hängt svärd och brynja på honom, skulle man kunnat hugga honom i marmor och uppkallat bilden efter den skönaste av atenare.

Prästen hade en skalds djupa ögon och en fältherres fasta, runda haka, allt hos honom var skönt, fint, uttrycksfullt, genomglödgat av snille och andligt liv.

Folket i kyrkan kände sig underligt kuvat vid att se honom sådan. Det var mera vant vid att han kom raglande ut från krogen i sällskap med glada kamrater, sådana som Beerencreutz, översten med de tjocka, vita mustascherna, och den starka kapten Kristian Bergh.

Han hade supit så förfärligt, att han ej på flera veckor kunnat sköta sin tjänst, och församlingen hade måst klaga på honom, först hos hans prost och sedan hos biskop och dom-

[3]) „ga'; verouderde 2e pers. enk.v. geb. w.

kapitel. Nu var biskopen kommen till socknen för att hålla räfst och visitation .Han satt i koret med gullkorset på bröstet, skolpräster från Karlstad [1]) och präster från grannförsamlingarna sutto runt omkring honom.

Det var ej tvivel om att prästens uppförande gått över det tillåtnas gräns. Då, på adertonhundratjugotalet, var man överseende i fråga om att dricka, men denne man hade försummat sitt ämbete för dryckenskapens skull, och nu skulle han förlora det.

Han stod på predikstolen och väntade, medan sista versen av predikstolspsalmen sjöngs.

Det kom en visshet över honom, medan han stod där, att han hade idel fiender i kyrkan, fiender i alla bänkar. Bland herrskaperna på läktaren, bland bönderna nere i kyrkan, bland nattvardsbarnen i koret hade han fiender, idel fiender. Det var en fiende, som trampade orgeln, en fiende, som spelade på den. I kyrkovärdarnas bänk hade han fiender. Alla hatade honom, allt ifrån de små barnen, som burits in i kyrkan, ända till kyrkvaktaren, en stel och styv soldat, som varit med vid Leipzig.

Prästen skulle ha velat störta ned på sina knän och bedja dem om förbarmande.

Men ögonblicket därpå kom en dov vrede över honom. Han mindes nog, hurudan han varit, då han för ett år sedan besteg denna predikstol för första gången. Han var en tadelfri man den gången, och nu stod han där och såg ned på mannen med guldkorset om halsen, som var ditkommen för att döma honom.

Medan han läste upp inledningen, sköljde blodvåg efter blodvåg upp i hans ansikte: det var vreden.

Det var nog sant, att han supit, mem vem hade rätt att anklaga honom därför? Hade någon sett prästgården, där han skulle leva? Granskogen stod mörk och dyster tätt in på fönstren. Fukten dröp ned genom de svarta taken, utför de mögliga väggarna. Behövdes det ej brännvin för att kunna hålla modet uppe, då regnet eller yrsnön jagade in genom bräckta rutor,

[1]) Hoofdstad van Värmland.

då den vanskötta jorden ej ville ge bröd nog för att hålla hungern fjärran?

Han tänkte, att han varit just en sådan präst, som de förtjänade. De söpo ju allesammans. Varför skulle han ensam lägga band på sig? Mannen, som begravt sin hustru, söp sig full på gravölet, fadern, som döpt sitt barn, höll supgille efteråt. Kyrkfolket drack på hemvägen från kyrkan, så att de flesta voro fulla vid hemkomsten. Det var gott nog åt dem att hava en försupen präst.

Det var på ämbetsresor, då han i sin tunna kappa åkt milslångt över frusna sjöar, där alla kalla vindar stämt möte, det var då han kastats omkring på dessa samma sjöar i båt under storm och ösregn, det var då han under yrväder måst stiga ur släden och bana hästen väg genom drivor höga som hus, eller då han vadat fram genom skogsträsken, det var då han lärt sig att älska brännvinet.

Årets dagar hade släpat sig fram i dysterhet. Bonde och herreman hade gått med alla tankar bundna vid jordens stoft, men om kvällarna hade andarna kastat sina bojor, befriade av brännvinet. Ingivelsen kom, hjärtat värmdes, livet blev strålande, sången klingade, rosor doftade. Gästgivargårdens krogrum hade då för honom blivit en sydlänsk blomstergård: druvor och oliver hängde ned över hans huvud, marmorstoder blänkte i mörk lövverk, vise och diktare vandrade under palmer och plataner.

Uit *Gösta Berlings saga* (1891).

GUSTAF HELLSTRÖM (1882)

Och nu, nära fyrtio år senare, hade Bohms hustru lämnat det jordiska. Sjöholm skulle gräva hennes grav. Hon var så att säga hans första lik. Det var bara en månad sedan kyrkostämman bland två sökande utsökt honom till församlingens kyrkvaktmästare, ringare, orgeltrampare och dödgrävare efter gamle Lindström, som snavat på toften, när han skulle gå i ekan. Nu

låg Lindström på Serafimen med en bruten lårbenshals och fem kronor i månaden i pension.

Sjöholm var egentligen målare till yrket, vilket för övrigt också syntes på den arbetsdräkt han var iförd: ett vitt bussarongställ med mönjefläckar och — som målare för sed hava — på huvudet en konstrikt sammanvikt pappersmössa, i detta fall en del av ett gammalt nummer av Stockholmstidningens söndagsbilaga. Men som alla skärgårdsbor kunde han litet av varje: bygga hus, timra, göra möbler, utföra enklare smedesarbeten, pilla med motorer, fiska, jaga och laga mat. Dessutom kunde han spela fiol. Han hade också grävt mycket i sin dag. Men han hade aldrig grävt någon grav.

Han kände sig fördenskull en smula högtidligt till sinnes, när han nu grep sig verket an. Han hade inte trott att det skulle kännas på det sättet. Det där med dödgrävningen hade han tagit som en affär, eller rättare som en extrainkomst. Han fick nämligen tio kronor graven. Och när han sökt jobbet som kyrkvaktmästare hade han gjort ett överslag över, hur mycket han kunde förtjäna extra på dödgrävningen. Han hade vid dessa beräkningar gått till väga enligt den enklare statistikens lagar, gjort upp en lista på alla invånare på Tjurö med kringliggande småöar och plockat ut alla, som var äldre än han själv. Var och en av dessa representerade enligt hans beräkningsmetod en säker tia.

Men nu när han gick och stakade ut graven, där gumman Bohm skulle stoppas ner, och sträckte linan mellan de fyra pinnarna, som betecknade dess fyra hörn, tänkte han inte längre på tian. Han tänkte — i början — inte ens på arbetet. I stället tänkte han på döden. Och som man inte kan tänka på döden utan också i samma andetag tänka på dess motsats livet, så tänkte han också på detta, både på sitt eget och på åtskilliga andras och på livet överhuvudtaget.

Det var en tanke, som plötsligen slog ner i den nyutnämnde dödgrävaren Sjöholm, när han stakat ut graven och stod beredd att ta det första spadtaget. Det var en grav han aldrig skulle gräva. Och det var hans egen.

Tanken på att han själv en gång skulle skiljas från jordelivet skulle inte ha gjort honom så förstämd, om den inte varit förbunden med vissheten om att hans grav skulle grävas just här, på Tjurö. Här var han född, här skulle han jordas. Tjurö hade blivit hans livsöde. Det var inte så han tänkt sig det från början, när han vid sexton års ålder gick till sjöss och seglade både på Medelhavet och Atlanten. Det var inte heller så han tänkt sig det, när han efter beväringsexercisen vid flottan tröttnat på sjön och gav sig i målarlära i Stockholm. Trots allt hade han i alla fall hamnat på Tjurö, som målare vid havsbadet, där allt skulle göras så billigt som möjligt och där han inte på åratal fått utföra ett jobb, som han kunde vara stolt över. Och på Tjurö skulle han förbli till döddagar. Som Sjöholm nu — liksom många gånger förut — såg sitt liv och den förbannelse, som vilade över honom, låg orsaken till den inte hos honom själv. Det var inte något fel på honom. Han hade alltid haft lätt att fatta. Han hade varit den bästa på skolan och fått beröm av både magistern och prästen. Han skulle ha kunnat ta både styrmans- och kaptensexamen, sedan han lekt rommen av sig i olika hamnar. Han skulle mycket väl ha kunnat bli en riktig målare. Det hade både den där Östberg, som byggt Stadshuset, och den där Lindström, som målade roslagsskutor, sagt honom, när han visat dem sina saker, både teckningarna och den stora oljefärgstavlan Maria med Jesubarnet. Och den nye prästen hade sagt, att hans sista tavla Kristus på korset mycket väl skulle ha förtjänat sin plats som altartavla i kyrkan, om det inte redan hade funnits en förut. Nu hängde Kristus på Korset över hans och gummans säng. Felet med honom var att han var född fattig. Felet var att han inte haft pengar varken till styrmansexamen eller till att för kovra sig i målarkonsten. Felet var samhällets. Och samhället var åt helvete.

Eller för att ta ett annat exempel apråpå orättvisan i samhället. Var det till exempel rättvisa i att somliga kunde ligga och lata sig en hel sommar på en ö, då en annan måste jobba hela året om. De var så lata att deras fruntimmer inte ens iddes

föda barn till världen. Och så klagade de där rasbiologerna i radio — som den där professorn häromkvälln över att bara de mindervärdiga hade stora familjer. Var han, Sjöholm, mindervärdig, därför att han hade sex flickor? Skulle han behöva betala tio kronor om året i licens för att sitta och bli utskälld som mindervärdig av en sådan där snork, som kanske till på köpet var ungkarl? Mindervärdig? Och påstod regeringen, att det demokratiska styrelsesättet var grundmurat i Sverige! Det hade till och med Per Albin sagt i radion.

Det fanns få saker, som gjorde Sjöholm så missmodig som tanken på de sex döttrarna. Naturligtvis var han fäst vid dem, när de nu engång kommit till världen. På sätt och vis var flickor också billigare än pojkar. De slet inte så mycket kläder. De hade inte så stor aptit. Och de kunde göra nytta för sig i hemmet redan som små. Deras framtid behövde man inte heller sörja för. Så småningom skulle de väl komma i tjänst hos något sommarherrskap alla sex och följa med in till stan som ensamjungfrur. Och så fick man hoppas att de blev ensamma, till dess de träffade på en hygglig och ordentlig karl med hederliga avsikter.

Uit *Storm över Tjurö* (1935)

ALBERT ENGSTRÖM (1869—1941)

Östermans eftermäle.

Ja, nu är han då äntligen död och begraven, Österman, han mågen till Matts Efraims Kristins Petter, Engström var ju i lag med honom på sikfisket det där året de fick så okristligt oförnuftigt med sik? Just han som de kallade Tegeltaket för han hade så rött hår, så det fräste om det, då det regnade. Inte söp han ihjäl sig, visst inte, utan en kan tvärtom säga, att han levde av brännvin de tre sista åren, brännvin och kaffe. Sista gången han försökte äta, det är för resten ett par år sen, försökte han med tre supar och två halva öl och ett dillblad, men dillbladet kom upp igen. Det var inte lönt med mat, han var för ovan, se! Människan blir som hon vänjer sig, se! Som för exempel rika

grosshandlare, som äter kött ett par gånger i veckan, de skulle dö knall och fall om de inte finge sina köttschok på sina bestämda tider. Och vi skulle bli omöjliga på sjön och oviga som mjölsäckar, om vi skulle äta kött så där överdådigt. Anej, det är nog bäst som gud har räknat ut det åt oss, strömming och potatis varannan dag och potatis och strömming varannan. Det år bara rikt folk som har råd att föra diet. Diet är välan kan jag tro, att de äter vad dom vill. Ja, kunde jag inte ge mig faen på det! Men Österman han förde inte diet, för han åt inte ett dyft, bara drack, och det var verkligen tur, att förbudet inte kom innan han självdog, för då hade han dött av svält. Vad han dog av? Ja, det är inte gott att säga, men jag tror att det var av sådant där som herrskap kallar förkylning. Han ramlade i sjön när han skulle ta opp en ålryssja, för sjön gick hög och han hade väl tagit i bra nog till frukost. Hade inte käringen fått fatt i ett byxben på honom, hade han gått till botten som en sten, för han kunde inte simma. Och han hade inte tvättat sig sedan bröllopet, ge mig si, för tjugufem år sedan. Han var rakt liksom rädd för vatten, se! En annan brukar väl skrapa av sig det värsta till jul och midsommar, men det gav han faen i! Om Engström kommer ihåg Mordlund, den där som mördade en hel skeppsbesättning i Mälarn för några år sen, så sa just Österman, när han såg en grosshandlare bada vid Hälludden: — Det där vore just lagom straff åt Mordlund! Så vattenhållet låg han inte åt. Men det var ju hans sak Han var inte människa på ett halvt år efter det där badet. Ja, det vill säga, han ökade kanske på förkylningen en kväll i februari, när han skulle gå till svinstian och se om suggan. Han var liksom lite dragen då med, om man skall tala rättvist, så han somnade i stian. Och på morron hade suggan ätit opp hans mössa. Jag skulle inte tala om det, om inte suggan hade blivit som tokig och liksom full och blev inte människa på flera dar. Mössan var gammal, och det kan väl Engström tänka sig, att suggan som inte var van vid starkt, skulle fyllna till av alla spritångorna som hade gått upp i den mösskullen. Så på morron, när

käringen hittade Österman i stian, så var suggan och han liksom jämspelta.

Men säga vad en vill, så var Österman en riktigt bra karl. När han sade ett ord så var det sagt, och lovade han spendera på en liter, så höll han loven. Så ingen skall komma och tala på hans döda mull, åtminstone inte jag. Ja ajöss, Engström, vi träffas när vi råkas, sa tjuven till domarn. Vind svänger åt rätt håll och vattnet sjunker, så vi får väl fina vädret rätt vad det är! Ajöss!

Uit *Bläck och saltvatten* (1914)

HARRY MARTINSON (1904)

Kanalerna och Atlanten.

Att segla på kanaler är att segla nära människorna; mitt in i deras jordbruk och boskapsskötsel, in bland deras gäss och höns som i Kielkanalen. Eller helt nära, — plågsamt nära deras landnöd och andnöd som i fattigdistrikten mellan Antwerpen och Vilvoorde.

Ni kan tänka er hur det kunde vara efter kriget där. Vi gledo upp till det bondaktiga Vilvoorde med brädlast från Petropavlovstrakten i Vita havet och kommo hösten 1920 in i en hoprafsad nödstad av bleck och tjärpapp. Det ösregnade den dagen, det var oktober. Horisonten där inne i den belgiska fattigkommunen hade ett glest galler av popplar. På höger sida om kanalen låg nödstaden sammankurad på den platta slätten. Det skymde just, man tände stearinljus i buteljerna där inne i nödhusen. Det kom en varm lukt, ett obestämbart fattigt matos från land, ett ljumt oktoberstämt os som spred sig över däcken där vi stodo och undrade. År 1920 undrade vi ofta. Två år sedan kriget slutade och världen inte bättre? Vad var meningen? Intill nödstaden hade kanalen en sluss. Vi gingo in i dess vattenlåda av sten för att lyftas en och en kvarts meter. Tjugutvå minuter tog slussningen, och då hände en världshistoria. Ty från dessa nödbostäder som voro uppförda av sönderklippta bleckdamejeanner kommo kvinnor, kvinnor, kvinnor. De hade

schalar om axlarna och tofflor eller kipptofflor på fötterna. De klungade sig samman som en schakalflock i ösregnet och skyndade tjattrande mot stenslussen. De vädrade rov. Som i en ålkista hade ett trälastat främlingsfartyg fastnat i deras by.
Fortare än gubben på kommandobron hann förbanna voro alla ombord hos oss på trälasten. De bönföllo oss ynkligt om bräder. Deras sträva flamländska röster, hesa av nödens eviga gräl, bådo om lite bräder — om bara lite, lite bräder, goda sjömän!

Under skepparens hot och förbannelser gåvo vi dem lite bräder. Men till alla kunde vi inte ge. När slussningen var gjord och stenlådan öppnade porten åt Vilvoordehållet rusade de från bord lika fort som de äntrat. Deras genomvåta trasschalar smaskade kring axlarna som klippta vingar. Sannerligen, de voro nödens svarta korpar. En oktoberskymning i Vilvoordekanalen. Det sista vi sågo av dem där vi gledo vidare genom ösregnets dusch var den slutliga striden: om en bräda, som en matros kastat i land när akterskeppet passerade porten. Från akterdäck åsågo vi som hade fria vakten denna strid, hörde deras förbannelser skära genom regnet. Den ljusa brädan från Vita havet böjdes och sprätte under deras grepp som en värnlös måsfjäder. När de alldeles smält in i regnets strilridå och när hela den kuriga byn knappt lyste mer än smör genom vattenskymningen hörde vi ännu röster klaga mot varandra i modulationer av hat och bevekelse. Det var färglös oktobertragik som rusat förbi oss, kysst oss, inne i en fattig kanalkommun i Belgien. Vi tände oljelampan i skansen och satte oss att tala om dem: om bleckplåtsfolket där akter om oss, om damejeannernas nödkramade jeanner av kött och blod och själ och drift och stämband.

Våra lantärnor glodde ömsevis grönt, rött, vitt i kommunen. Detta var efterkrigets belgiska kanal, strax ovanpå fredsslutsåret.

Uit *Kap Farväl* (1934)

SIGFRID SIWERTZ (1882)

Mina cykelkänslor börja redan i maj, medan båtkänslorna hos mig åtminstone inte inställa sig förrän ett stycke fram i juni. I år blev saken akut. Jag störtade och köpte en cykel med de nya ballongringarna och befann mig plötsligt nere i Halland, trampade söderut mot Skåne. Naturligtvis bör man i allmänhet vara tre på en tur. Men det har också sitt behag att färdas ensam. Jag tröstar mig med ett visdomsord av den amerikanske kaptenen Slockum, som seglade mol solo runt hela jorden i en gammal fiskarbåt. „Det är bra att vara ensam", mente han. „Blir aldrig något bråk i skansen då". Utan gräl om dagsmarscherna cyklade jag nu alltså ned genom Halland. Halland är ett underbart landskap. Jag är den siste som skulle vilja kasta någon skugga över frederna i Brömsebro och Roskilde [1]) eller yttra mig förklenande om rökt Halmstadlax med ägg och spenat. Men jag måste medge att jag blev öm i sitsen. Vägarna voro på några sträckor icke alldeles på höjden av vad en cyklist kan drömma om. Det var faktiskt sönderskakande stunder, då jag icke utan skadeglädje idisslade den elaka historien om „att snälla hallänningar får bli skåningar efter döden". Dock, saken är inte hopplös, överallt mötte den där skylten „Vägarbete pågår", som verkligen med orätt är hatad av farande folk — man måste ju glädja sig å deras vägnar, som skola färdas här ett år senare. Jag söker alltid att med kristligt tålamod möta min stränge broder Bitvargen och min sävlige broder Ångvälten, för att inte tala om min skarpa men välmenande syster Vägskrapan.

Jag vill absolut rekommendera cykelturer i maj. Man susar fram genom en skönhet, som bevarat sin oberördhet och morgonsvalka. Grönskan längs vägen är ännu icke dammig. Nässlorna och kardborrarna se ännu försynta, nästan blyga ut. Goethe

[1]) Bij de vrede van Brömsebro in 1645 kreeg Zweden o.m. voor 30 jaar de beschikking over Halland.
Bij de vrede van Roskilde in 1658 moest Denemarken Skåne, Halland, Blekinge, Trondhjem en omgeving benevens het eiland Bornholm aan Zweden afstaan.

påstod en gång, att till och med djävulen var skön vid aderton års ålder. Och även brännässlan har ju en tid då hon utgör en primör... Det har också andra fördelar att vara ute före säsongen. En stackars cyklist blir ofta sedd över axeln på krogar och hotell i detta bilismens tidevarv. Men nu är han den första svalan, nu hälsas han som ett löfte och ett gott varsel. Min utpräglade stockholmska klingar ju egentligen främmande och misstänkt i dessa nejder, men nu hade jag icke den ringaste svårighet att göra mig förstådd. Nej, det var absolut ingenting att anmärka på infödingarnas hållning. All den solida älskvärdhet som annars skulle fördelats på hundratals gäster sammanstrålade med mig som brännpunkt och kom mig att alldeles glömma min ensamhet. På ett hotell i Arild förtärde jag utan spår av melankoli min middag utan annat sällskap än tjugusju blå hortensior, som stodo på tomma bord och väntade på säsongen. Hortensian är annars en blomma, som bäst lämpar sig för att stå i grupp kring en katafalk. Den har för mig ingenting upplivande och jag förstår icke min gamle vän professor Sigurd Agrell, som i en av sin ungdoms dårdikter beskrev hur vilt han älskade en blå hortensia i sin faders trädgård. Men ändå försäkrar jag, att det var en av de trevligaste middagar jag ätit och jag umgicks så muntert med minnena av en strålande dag, att värden flera gånger kom i dörren och tittade om jag fått sällskap.

Från Arild [2]) trampade jag till Lund. Det var bara en dag men många landskap och många väder, både sol och vita jättemoln och svepande regn. Men om jag nu först skulle tala litet om hur min cykel hade det. Varför skulle jag dölja att den genast blev förälskad i de skånska vägarna. Det var från morgon till kväll en glad och ivrig flirt, skiftande alltefter de olika beläggningarnas natur. Mina ringar smekte muntert sulfitvägens dammfria, fasta, vänligt fräsande sand och knottrade ömt och belåtet mot chausséernas jämna småsten, där däcken inte suga utan liksom få ny fart. Vi gledo så med en känsla av festlig trygghet ut på bergfast, ljus betong och smälte av vällust

[2]) Arild, badplaats op Kullen aan de westkust van Skåne.

på den jämna, tysta asfalten, som ger en sådan egendomlig förnimmelse av sammetslen mjukhet.

Uit *Jorden min hobby* (1936)

EYVIND JOHNSON (1900)

Sagan om Brasiliens land.

Efter tio år är sagan färdig. Och den säger, att det var en grupp mänskor, ett helt tåg, en skara som reste långt bort till underbara och hemska länder, som var fulla av febrar och ormar, och aldrig kom tillbaka så när som på några stycken. Inte ens en visstump blev kvar som deras minne, och då kan man förstå hur eländigt det var. De lurades av mörka makter, som kanske var järnvägsbolag, vad vet vi, och lurade sedan andra att följa efter; och för någon enstaka gick det väl bra, men han kom inte heller med i den riktiga sagan, det blev hans straff. De kunde inte erkänna att sockertopparna inte dinglade i träden och att man inte satt på sin väldiga facenda och röt åt sina negerslavar. Det hade varit för mycket begärt. De slet ont och skickade hem drömbrev från drömlandet, som de i verkligheten aldrig kom fram till: att här sitter man och har det gott. „Och mer folk behövs här ute, vi kan inte skicka respengar till er, men det är ju gratist så mycket. Och vi har hälsan samt mår bra, men det är varmt så nog slipper man frysa, med hälsning vänligen L. P. Olsson, senhor i Brasilien."

Olof kände vanmakt inför dessa öden. Det kunde ha varit våra bröder och systrar, vår komiska och patetiska stam, som stod inför Malarian och Ormen och Det varma. De blev gula i ansiktena och matta i själarna, det stack till i foten på småungarna och så föll de omkull i gräset och skrek att det gjorde ont. Så ser sagan på det. Lina springer ut efter ungen och lägger varm gröt på det lilla såret för att dra ut giftet — och Nilsson eller Karlsson svär över den förbannade sommarförkylningen, som man inte blir kvitt. De äter pulver, som de fått, och smetar på salvor, som ska vara bra, och påtar kraftlöst i den främmande jorden och lever hela tiden i en dröm, men inte i

en god. Inte i det riktiga drömlandet, men i en dröm vars slut är en vit feberport, där de sugs in och blir borta.

När folk går ut i civiliserade, skickligt organiserade och logiskt uppbyggda krig, då vet de i allmänhet vad de gör. Nu går jag ut i krig och kan bli dräpt ifall det vill sej, men jag blir nog inte dräpt, det finns ju så många andra, varför skulle det just vara jag. De vet i alla fall, att det är krig. Men dessa som for ut till sockertoppsträden, gratiskaffet och de fina, stora godsen de skulle skaffa sej [1], de visste inte att de for ut i krig. De for till Paradis och Rikedom och till landet Ha-det-bra; och när de kom fram var det Febern som mötte dem, och det var deras krig. Ur gömda pass och lömska vattenpölar kom bacillerna som kulor ur kulsprutemynningar; men tyst och effektivt. Här hjälpte inte Kloka gubbens liniment, Prästlottas salva eller Rissmorningen; och salubrinet och lazarolen, kreosoten och Beska droppar var intet att i överraskningens tid ställa upp mot Det varma, Det gula, mot Lilla ormen och Farliga spindeln. Och bakom alltihop reste sig Det grå, den hopplösa, svettiga slitfattigdomen.

Här fanns inga fattiggårdar. Eller alla gårdar blev fattiggårdar, men de hade inget understöd av Staten eller Det kommunala.. Trollet gick genom trollskogen och förvandlade sig till många underliga djur och till Tysta fågeln i den väldiga skogen utan pepparkakshus. Maten var förtrollad och inte god, den var illak mat, le mat, främmande. Var är du, Mandelpotatis — och dä sku varit gott mä tunnbrösblöta; och den som hade haft en tunna sill, eller en fjärding, eller åtminstone till ett kok eller ett frukoststek. Och lingonen, och blåbärna och hjortronen, och det lilla åkerbäret som växer på dikesrenarna — och häggbär, som man blir torr i mun av men kan äta med strösocker. Detta kan man aldrig skriva hem och tala om! Då svarar dom: Har du farit till främmande land för att plocka bär? Man kan skriva och säja: „Nu sitter jag i Brasiliens land och talar det brasilianska språket, det är varmt här, Lina mår inte bra, och så har vi den smärtsamma plikten att

[1]) *sej = sig.*

tala om att Lill-August ble ormbiten, han avled i tron på sin Frälsare i julas i en ålder av åtta år och tre månar och fyra dagar, och Lill-Erika fick nånting som var som mässlingen, hon fick sluta sina unga dar, hon hannt [2]) bli sex år. Om du ville vara snäll och sätta in annons i tidningen. Men annars har vi hälsans gåva samt önskar er alla samma goda, vi har gott om jord och är som storbönder här om man ser till omfånget. Säj till Petterson att han skickar mej femman han är skyldig, jag sa det kvitta när jag for men det sa jag på skoj. Inte för jag behöver den men för ordningens skull. Annars har vi det bra. Kaffe växer här men inte socker."

Till slut måste ju ångesten komma. I början tar man landet som det är, Brasilien är ovanligt, långt borta, man får lov att vänja sej först; och jorden ser bra ut. Man röjer sin tilldelade fyrkant åt sej själv eller åt Staten. Men när sjukdomen kommer, oturen, hettan, får man tänka framåt: att nästa år så. Inte fan är man den som ger sej. Då dör Lina just som hon ska få en unge till. Faller ihop och nästan tvärdör, man hinner knappast bli riktigt ängslig förrän hon är dod, och hon hinner bara säga August och mamma och hjälp mej.

Döden har en djupare mening här, den är mer skrämmande och varnande: den straffar dina höga önskningar, och akta dej [3]) för önskningar. Du for ut som ägare av Drömmens ännu inte befriade negerslavar och indianska trälar, var den stora Godsägaren som reste till sitt gods där det växte bå socker och kaffe, sötpotatis och majs — som det lär ska bli såna fina rökpipor av. Som din egen lyckas smed — eller åtminstone smedhalva. I drömmen red du kring på någon av dina många hästar och röt — välvilligt — åt dina underlydande, att nu får han sno på, jag har bråttom mä att få in rikedomarna; och du log vänligt mot de unga slavinnorna och låg dem när, som det står i Bibeln, och hade det bra — bara nu inte Lina kom på dej in det ögonblicket, för då blev det väl ett satans liv. Du var

[2]) *hannt = hann.*
[3]) *dej = dig.*

Basen och Ägaren — ja, du gamla land, om du nu såg mej[1]) i all min prakt och rikedom, du, som vräkte ut mej i storstrejk och elände! Men jag var den som —

Nu sitter han i det främmande landet och fryser i hettan och räknar ormar och längtar efter snö att lägga sig ner på och sova bort allting i. Han undrar om Konsulatets öga kan se honom och dess hand nå hit genom alla snår och ta de överlevande till sig i sin modersfamn. Väldige Konsul, som är gud och vänlighet, i dina armar anbefaller jag min ande, för nu har dä gått käpprätt åt helvete!! Inte en enda slav fick man, men man själv ble just va man jämt har varit: en slav. Nu har dom vräkt ut en i nöd och kval, och så ger dom fan i en. Ville man resa hit? Ville och ville — det är skilda saker. Kan man säja att det var av fri vilja? Vart man inte iväglurad med löften om allt möjligt, ja, löften om det omöjliga? Ville man inte stanna hemma och ha det bra — fast man släpades i väg ut i det här — och nu går dom väl och skrattar och tycker dom ställt till 'et fint åt en — men om man genomlever och kommer hem så —. Nog vet man vem man ska märka. Och på auktionen? Dom ville komma åt ens ägodelar, gratist eller närapå gratist. Men om det finns lag och rättvisa i Sveriges land, så —. Varenda sak ska lämnas tillbaka, för man ble lurad. Enåfemti för en soffa! Enåfemti! Men man skulle till Brasilien, och då passade dom djävlarna förstås på att kapa åt sej allt man ägde och hade. För lyssna till den granens susning — och där sitter dom och lyssnar och är rädda för att man ska komma tillbaks och ge dom för lyssna. När den dan kommer.

De — han-hon — famlar omkring i hettan och frossan och söker utvägar. När de inte lägger sig ner och dör stiger de upp och skriker mot den främmande himlen, den främmande solen och den främmande månen. Inte alla gånger kan Konsulatet höra dem; det kan inte hjälpa alla. Och när skriket nått Sverige — det luslandet — det himmelriket — så är den som skrek bara en benhög i jorden. Så var sagan om Brasiliens land.

[4]) *mej = mig.*

Ja, ungefär så var sagan om Brasiliens land.

Ek kom tillbaka — utan familj. Dom frös mitt i värmen så dom dog, förklarade han.

Och han kunde sträcka på sig: — Och rent otroligt vackert och märkvärdigt var det därborta. Och dä lär ska finnas fullt mä guld in jorden överallt. Fast jag hitta [5]) ju inget förstås, hade annat att tänka på. Men en dag, när det här kriget är slut, sticker man väl ut igen. När man nu fått den vanan.

Uit *Se dig inte om* (1936)

BO BERGMAN (1869)

Det hade varit terminsavslutning — lektor Bengt Lodins sista. Han hade avträtt från skådeplatsen för de många årens slit. Som någon kitslig lärare hade han väl inte gällt, men han visste med sig att han inte heller kunde räknas till de populära. Nu fick en ny kraft ta vid; låt oss hoppas att han kommer mönsterpedagogen närmare än jag, tänkte Lodin. Den som skall vinna ungdomens hjärta måste inte bara känna ungt — som den untnötta skolfrasen lydde — han måste också känna kollektivt. En samling pojkar har sin klassanda. Först om en lärare genom sitt temperament kan göra sig identisk med denna anda, blir han en auktoritet. Men det auktoritativa låg inte för Bengt Lodin. I grunden ringaktade han det. Ett avstånd hade alltid förefunnits mellan honom och hans lärjungar; man iakttog varandra utan att komma varandra inpå livet. Förhållandet hade upprepats år efter år, hur de ungdomliga besättningarna växlat. Det berodde väl alltså på honom.

Emellertid hade han avtackats av rektorn inför hela skolan, och i klassen hade en av pojkarna debuterat som begravningstalare genom att ge sitt och kamraternas erkännande åt det fullbordade livsverket. Lodin var fri, och man fick fortsätta utan honom. Porten slog igen bakom hans rygg. Han blev stående en stund på skolgården i det starka junil juset. Det flimrade för ögonen. Häggdoften kändes lika tung och bedövande som han mindes den från en lång rad föregaende

[5]) *hitta* = *hittade*.

vårterminer. Men den var inte lika full av sommarlöften. Samma välrenommerade bildningsanstalt som han nu lämnade som pensionerad hade han själv en gång i världen gått igenom som elev — utan att bli kvarsittare och utan att förtjäna en plats bland de klarast skinande ljusen. En majdag hade han kommit ut ur samma port, med den vita mössan på huvudet. Och så hade livet börjat. Skulle det vara slut nu?

Lektorn kände en lätt yrsel; det hade varit kvavt i bönsalen. Från Drottninggaten vek han ner på Tunnelgatan längs med skolgården. Varför visste han inte. Han hade ingenting där att göra. Men minnena hade plötsligt fått makt med honom, och han gick halvt som i dröm med synen vänd inåt mot det som aldrig skulle komma tillbaka. Här vid denna gatbit hade han under några tidigare pojkår bott i tre olika hus; han erinrade sig ännu mycket väl flera av hyresgästerna i n:r 13, 23 och 25. Annat folk också från kvarteren runt omkring. När han ville kunde han se för sig „moster på magasinet". Hon hade en fruktansvärd skäggvårta på hakan som Bengt alltid betraktade med häpnad och fasa; men hennes knäck i strutar kunde åtminstone inte han motstå. I samma hus bodde skorstensfejare Dux. Hans son som gick i Bengts klass var en spinkig pojke med bleksmutsig hy och rinnande ögon. Det verkade som han fått sot i dem. Bengt använde honom mest till skydd mot det svarta följet som det annars kunde vara livsfarligt att möta på gatan, ifall man var klädd i skolböcker och mössa med silvermärke. Som helt liten hade han ofta sett, hur sotarn kom nedhasande genom köksskorstenen under ideliga hojtanden. Först kom en skur av sot smattrande på tidningen som jungfrun brett ut i spisen, så följde ett par nakna fötter och omvirade ben, och plötsligt stod en svart gestalt mitt på golvet och sköt upp luvan från ögonen. Han såg ut som fan själv. Men han skrattade med vita tänder, och jungfrun var inte alls lika rädd som Bengt.

I n:r 23 bodde den gamla landskapsmålaren G.V.Palm. Det var en liten livlig tomtegubbe, kritvit i hår och skägg, med slängkappa och kalabreserhatt. Hans efterliv i Stockholm

räckte länge nog; det verkliga livet hade han lämnat kvar i Rom på 1840-talet. Tunnelgatan hette förut Barnhusträdgårdsgatan, och läroverket hade uppförts på Svenska trädgårdsföreningens tomt, där det gavs folklörlustelser av olika slag, konserter, fyrverkerier, akrobatiska uppträdanden o.d. Man kunde se det mesta från salsfönstret i våningen två trappor upp, och lektorn mindes hur svårt hans mor haft att återhålla sina tårar, när de stora, vackra träden fälldes vid tomtens röjning för skolbygget. Mittemot, på andra sidan nöjesplatsen, gick Barnhusgatan. Där låg spinnhuset. I öppna vagnar med sjaskiga gardiner transporterades de stackars hjonen till och från anstalten. Det skymtades ibland några gråa ansikten i förbifarten, och då kändes livet kallt och otrevligt.

Förmodligen var det den yttre vändpunkten i lektorns liv som gjorde dessa betydelselösa och osammanhängande minnesbilder så envisa. Hjärnan arbetade med kontraster. Från spinnhushjonen gled tanken över till en liten flicka, som bodde i n:r 25 och som med sina ljusa linlockar, klarblå ögon och påklutade utstyrsel liknade en docka. Hon var dotter till en schweizisk konsul, och hon talade lika bra franska som svenska. Den tioåriga Bengt älskade och beundrade henne, mest kanske för att hon var så lik en docka, ty i hemlighet ansåg han att leksaksfönstrens dockor vida överträffade sina levande systrar i skönhet. Han blev sedermera mindre säker på den saken; men porslin var i alla fall hållbarare än kött och blod, och gick det sönder så kunde det zinkas ihop. Det visade sig svårare att laga de levande dockorna.

Några skolpojkar strök av mössan för lektorn. Det återförde honom till verkligheten. Han märkte plötsligt att han var alldeles utpumpad. När han kom hem — han bodde vid en av tvärgatorna som ledde ner till Norra Mälarstrand, under hela sin lärartid i Stockholm hade han bott på Kungsholmen — kände han sig i högsta grad pensionerad. Arbetsrummet var stort och svalt, och han hade alltid betraktat det som den osvikliga tillflykten undan världen. Nu föreföll honom tillflykten som en fängelse. Bokraderna klättrade uppför väggar-

na. De tystaste och talföraste bland hans vänner, de som just hjälpt till att flytta väggarna, att vidga horisonten, att göra honom oberoende av tiden och rummet, de tycktes nu i stället vilja falla över honom, krossa honom, begrava honom levande. Här mellan balkongdörrarna och dörrarna till hallen skulle alltså hans återstående dagar gå i ring, och ingenting av vikt skulle hända, såvida man inte räknade dit att en bomb kunde dimpa ner genom taket en vacker dag och förvandla honom till mos. Men sådant kunde inträffa i de bästa familjer. Och han var ensam, så att skadan bleve inte så stor. I sitt personliga liv var han en ensam man. Om han fick leva betydde det bara att han skulle sjunka ihop och bli gråare och kutryggigare för vart år som gick, medan Olivia, hembiträdet, den mest strålande livsbejakerska som Vår Herre skapat, skulle bli allt rosigare och rundare, allt muntrare och pratsammare, ju sorgligare världsstyrelsen ställde till det. A nej, för resten. Hon skulle väl blekna hon med och bli som den lilja hon sjöng om i köket. Hon hade motsett sin husbondes pensionsdag med en viss längtan. Hon hoppades att han sedan skulle få lite bättre tid med henne och hushållet; nu var det bara några fattiga stunder — om morgnarna, när hon kom med tidningen och rakvattnet, eller vid middagen och kvällsteet — som hon vågade ta hans uppmärksamhet i anspråk för sina oförgripliga meningar. Men även då verkade han förströdd. Han skrev och läste alldeles för mycket; till sist glömde han bort att tala. Men det fanns väl andra ord än de som stod i böckerna.

Nu hade hon satt in en blomsterkvast på skrivbordet och gett honom hans älsklingsrätter till middagen, och hon var glad, att han observerade det.

— Jaså, det är den stora lättjans dag som ska premieras.

— Så lektorn säger. Men nu ska väl lektorn vila sig ordentligt.

— Ja, nu ska jag vila mig.

— Och så gå ut och gå, lektorn som suttit så mycket stilla.

— Gå ut och gå, ja det ska jag.....

Han lät som ett eko. Det ville inte bli någon fart på tankeut-

bytet, han var för trött, hon tyckte att han plötsligt såg förfärligt gammal ut, och hon drog sig diskret tillbaka.

Uit *Ett Bokslut* (1942)

IVAR LO—JOHANSSON.

De två statargummorna.

I en backstuga, med åbrodd och reseda vid väggfoten, och med naftalin och malörtskvistar i de bleknade klänningarna uppe på vinden, satt två gamla statarhustrur, Tilda och Emma, och talade om tider som flytt.

Modern, som skänker livet, är långt liv beskärt. Deras män var nu för länge sedan döda. De låg på den lilla statarkyrkogården och sov. Med godset hade det gått som med så många av storgodsen på 1920-talet, det hade styckats. Och det stora slottet självt, praktslottet från omkring år 1600, det hade blivit barnhem.

I den naftalindoftande vårkvällen satt de båda statargummorna som vanligt vid var sin sida av bordet invid de vitstärkta jalusierna, Emma till vänster, Tilda till höger, och talade om gamla baronessan:

— Man kan väl hålla på sig för det! sade Emma för väl tusende gången. Nog för att hon är gemen, alltid. Men hon är ju ändå inte någon vanlig lorpa!

Den adliga godsägaren var död, och han hade efterlämnat mest skulder. Men dessutom hade han efterlämnat „kära baronessan". Hon förde numera ett stilla liv i övervåningen till apotekshuset, ej långt från det ställe, där de två gummorna framlevde sitt liv. Hon var för tiden fattig, hon också, och dessutom rätt besynnerlig. Hon kom ibland över till sina gamla underlydande, satte sig vid bordet hos dem och tycktes då vilja vara som de. Men det tyckte inte de gamla underlydande om! Hon hade en rad i adelskalendern, bara en, men en fin rad, och ett namn som det bockats mycket för i tidernas lopp, och nu satt den bockningen alltjämt kvar i nacken på statargummorna.

— Inte för att det gör mig något, att hon kommer, sade Tilda, som i grund och botten var så stolt, att hon kunnat spricka.

— Låt så vara, sade Emma alltjämt hovsamt. Jag menar ju heller inget annat än det, än att jag vet hur folk pratar.... folk tror att vi vill vara förmer.

— Det kan väl så vara. Inte kan vi väl hjälpa i alla fall, att hon går hit? Vi är ju de vi är, två gamla statarkärringar, hur man vänder på det.... Så är det ju det, att vi på sätt och vis har det gemensamma, som inte alla de nyinflyttade har. Vi har gården.

— Det är sant, sade Emma alltjämt hovsamt, hon lät skälet passera även för denna gång. Men hur ska vi göra i morron? Det var ju egentligen det, som vi skulle tala om!

Och det var det! De hade något oerhört viktigt att bestämma nu i kväll, något, som inte tillät oenighet. Utom börden och det, att de båda levt som statarhustrur och grannar på en och samma gård, hade Tilda och Emma en likhet, som inte många kunde förta dem, en samstämmighet, som gett upphovet till otaliga samtalsöppningar och utläggningar under årens lopp. Den hade icke varit oviktig, när de till slut flyttat ihop. De hade samma födelsedatum. Det var icke samma år, visserligen, men allt är ju icke möjligt. Strängt taget var detta den hållhake, som höll, när de i allt annat var av olika mening.

Födelsedagen var dagen därpå. Det stora spörsmålet var nu — skulle de våga bjuda gamla baronessan?

Ändlösa överläggningar hade tidigare stått i denna fråga: — Törs vi? — Ja, jag törs! — Misstycker hon inte, månntro? — Försök, får du väl höra. — Det är väl inte bara min födelsedag, kan jag tro! — Jag lägger mig inte mera i det. Gärna för mig, men vad ska folk säga?

— *Jag* gör det aldrig i världen, om det låter på det viset! Bjuder hon, kanske? — En kopp kaffe är ju inte hela världen.... Sen vi nu råkar fylla på samma dag.... Om det kan inte någon ha någonting att säga....

— Gör som du vill! sade Emma ännu kvällen, som var, där

hon satt vid den vitstärkta jalusin. Sen är frågan den, ska vi ta de andra före eller ta dem efter?

— Som *jag* vill! Är det bara jag, som har födelsedag?

— Jag vet, att vi har det båda. Jag säger det ju!

— Det är väl inte bara jag, som skall bestämma då. Vad pratar du då i nattmössan för?

— Gör som *du* vill! sade Emma tjurilsket. Säg bara, före eller efter! Gör som *du* har tänkt *dig*!

Också den frågan hade varit diskuterad kväll efter kväll de sista fjorton dagarna. Redan på morgonen hade de börjat. De hade varit nära på överens om att bjuda sina egna gelikar först, „gamla baronessan" efteråt, ifall hon ville komma. Så hade betänkligheter inställt sig. Skulle det inte synas opassande? Vilket var egentligen god ton? Fina damen på förmiddan, granngummorna på eftermiddan, eller tvärtom? De var nästan överens, att de skulle ta det säkra för det osäkra. Just då råkade Tilda säga något oförsiktigt:

— Det är kanske bäst att ändå bjuda *henne* först. Jag sitter och tänker på, hon var i alla fall vår härskarinna förr, medan allt ännu stod rätt till på godset.

Då först råkade Emma i revolten. — Hur hade livet egentligen gestaltat sig på det numera sönderstyckade godset? frågade hon gällt. Hur hade förhållandet då varit mellan dem och härskarinnan?

— Hur var det förr? frågade Emma, upptäckande en blotta som en fågel ett rov i gläntan och sköt ned. Minns det! Hur var det på den tiden, när godset stod i sin makt? Kom hon över till oss då, kanske? Jag kommer ihåg mer än väl, hur det var då, också om ingen annan kommer ihåg det! Låt oss tänka efter hur *vi* hade det då, jämfört med henne .... På den tiden bodde hon i slottet, det var sexton rum i det. Köket ensamt var större än två statlägenheter tillsammans. Det var för två personer bara, för barnen dog ju. För två personers hushåll fanns det köksa, husa, kokerska, diskerska, strykerska, husdräng! Till detta hade de betjänt. För att det inte skulle bli långsamt för henne, hade hon sällskapsdam. Vi stathustrur

fick gå ut och mjölka tjugu kor var klockan halv fem om mornarna. Tre gånger om dan mjölkade vi. Dessemellan skulle vi sköta hem, man, barn, så gott vi nu kunde. Blev hon sjuk, så sade hon åt sin sällskapsdam att meddela det åt betjänten, som sade åt stalldrängen att spänna för hästarna åt kusken, som körde efter doktorn åt henne. När doktorn hade undersökt, och sett att där inget var, utom det att hon inget hade för händer att göra, så rådde han henne resa till en badort. Det var han tvungen till för att få behålla platsen som husläkare, annars skulle hon ha tagit en annan, som var bättre till lags. Därpå for hon till utlandet med sin sällskapsdam. Där gjorde hon som förut ingenting. Men när vi statkärringar, som vi kallades också av våra egna, av överansträngning, försakelse, för många barn, av slit, trångboddhet, fukt där hemma kände oss sjuka, då vågade vi aldrig fram med det, för vi var ängsliga att få sluta, att mista vårt uppehälle! Så gick vi, tills det oftast var för sent. Jag talte om barn .... De hade önskebarn, gosse och flicka, fast de dog. Vi hade hela raden, vi, och det var inte önskebarn alltid! Vi måste dag och natt försöka freda oss för våra män, och hade vi inte gjort det, hade vi aldrig hunnit annat än få barn. Vi hade hela raddan av önskebarn, vi, och de levde! De är där ute nu, statare som vi, på de stora godsen. Helledudane, hennes nåd är sjuk, hennes nåd är med barn, Gud välsigne ..... så joltades det. Men vem förvånade sig över, när vi var med barn? Fick vi resa till en badort kanske, fick vi uppassning? Nej, vi var statkärringar, och man var van, att statkärringar var med barn. Att „pojka" en dag ansågs bara vara att slippa ifrån arbete. På godset fanns det människor och djur. Djuren kallades rätt och slätt för kreatur. Men människorna var indelade i klasser. Vi var trasbylten bara, hon var Hennes nåd. Kom hon till oss då, kanske? Vi fick två ljus och en handfull risgryn till jularna, annars var det „statkärring, hut!" Aldrig kan jag se henne, utan att jag minns det. Jag gitter inte tala om det, ens. Och henne, henne vill du nu. — Före de andra ....

Tilda hade sjunkit ihop vid gardinen, nu flög hon upp.

— Hade jag det inte lika som du? frågade hon gällt. Hade jag det bättre? Och omåttligt stolt över att ha lidit lika mycket, mjölkat lika många kor, fött lika många barn, inte på något sätt haft det annorlunda, blev hon ivrig:

— Hade jag det en smul bättre? skrek hon ut i den naftalindoftande kvällen.

Dagen därpå kom „gamla baronessan" skumpande över till backstugan. Tilda hade tidigt på morgonen varit borta och bjudit henne. Hon hade en liten kappa, kantad med mård. Fast allting hos henne såg gammalt, skröpligt och rätt lantligt ut, så syntes det, att det en gång putsats av ödmjuka händer. Glansen satt ännu delvis kvar. Själva doften kring henne var högre klassens. Det var *pauvres honteux,* på väg till bara *pauvres.*

Så fort gamla baronessan hunnit innanför tröskeln, slöt Tilda och Emma dörren för att få vara i fred för alla de andras närmanden. Och Emma höll följande tal:

— Tänk, att gitta komma till oss! Hur har vi inte undrat och undrat, om vi vågade säga det, som det var.... Se, saken är ju nu det att Tilda och jag råkar ha samma födelsedag. Det är ingen, som säger något om, att vi brukar bjuda på en kopp kaffe då.... Vi har talat om det med bävan, ända sen hennes nåd eksmerade 1) komma ihåg oss med en visit den där dagen.... Skulle vi våga bjuda henne? frågade Tilda, och så frågade jag. Vi satt härom kvälln, och sä säger jag rätt som det är: Så snälla som herrskapet var mot oss, när vi var på godset, kan det väl inte vara farligt att fråga! De kom ihåg oss till jul med de där ljusen och de grynen. Vilka gryn sen! Det var inte som grynen vi köpte i boden! Och vad barnen tyckte om de grynen! Så sade jag.... Försöka är väl inte farligt. Tilda fick gå och fråga. Så var det!

Tilda sade:

— Så andades jag med bävan i halsen, när jag gick med budet. Men över allt annat stod önskan att något vilja visa

1) = *estimerade,* zich verwaardigde.

tillbaka sin erkänsla för den, som en gång varit som mor för oss här på godset.

Gamla baronessan satt kvar ända till kvällen. Så gladde det henne att höra, hur nöjda de underlydande varit med henne i hennes ungdoms tid.

— Jag har inte varit allt, som jag skulle velat vara, sade hon då och då som ett svar.

Men det betydde blott, att gummorna, medan de kokade nytt kaffe — ökade sina lovtal.

— Och hur väl minns jag inte, hur de grynen smakade! sade nu också Tilda, som varit rädd för, att Emma skulle övertrumfa henne. Och de ljusen, hur brann de inte. Hur ljust var det inte inne av dem .... Julafton, när vi kokade gröt av de grynen!

De talade om det ännu på kvällen, då skuggorna föll långa.

— Nej, nu måste jag gå, sade äntligen „gamla baronessan". Ni kan inte tro, hur glad ni har gjort mig med att tala om, hur ni trivdes med oss den tiden på godset, medan allting ännu var som det skulle. Adjö med er!

Emma och Tilda följde henne till dörren, vid vilken så många av granngummorna hade hunnit vända under dagens lopp.

Först dagen därefter bjöd de sina egna.

Uit *Statarna II* (1937)

Den kristliga dagvisan.

Den signade dag, som vi nu här se
han blive oss säll, han låte sig te
oss alla till glädje och fromma!
Ja, Herren, den högste, oss alla i dag
för synder och sorger bevare!

Men såsom en fågel mot himmelens höjd
sig lyfter på lediga vingar,
han lovar sin Gud, är glad och förnöjd,
när han över jorden sig svingar:
så lyfter sig själen i hjärtelig fröjd
till himlen med lovsång och böner.

Ack, låtom oss lova och bedja vår Gud,
när stunderna växla och skrida,
så skola vi stärkas och hålla hans bud
och vaka och tåligen lida.
Ja, låtom oss verka med allvar och flit,
så länge oss dagen förunnas!

17e eeuw.

CARL MICHAEL BELLMAN (1740—1795)

Fredmans Epistel 30

Till Fader Movitz, under dess sjukdom, lungsoten. Elegi.

Drick ur ditt glas, se döden på dig väntar,
slipar sitt svärd och vid din tröskel står.
Bliv ej förskräckt, han blott på gravdörrn gläntar,
slår den igen, kanske än på ett år.
Movitz, din lungsot den drar dig i graven.
V:cello — — Knäpp nu oktaven;
stäm dina strängar, sjung om livets vår.

Guldguler hy, matt blomstrande små kinder,
nedkramat bröst och platta skulderblad.
Lät [1]) se din hand! Var ådra, blå och trinder,
ligger så svälld och fuktig som i bad;
handen är svettig och ådrorna stela.
V:cello — — Knäpp nu och spela;
töm ur din flaska, sjung och drick, var glad.

Himmel! du dör, din hosta mig förskräcker;
tomhet och klang, inälvorna ge ljud.
Tungan är vit, det rädda hjärtat kläcker;
mjuk som en svamp är sena, märg och hud.
Andas! — Fy tusand! [2]) vad dunst ur din aska.
V:cello — — Län [3]) mig din flaska.
Movitz, gutår! Skål! Sjung om vinets gud.

1) *lät* = *låt.*
2) *tusand* = *tusan.*
3) *län* = *lån.*

Utur hans kärl din död i droppar flutit
helt oförmärkt med löje, sång och ro.
Ja, detta glas bedrövligt inneslutit
glödande maskar, vill du, Movitz, tro.
Allt är förtärt, dina ögon de rinna,
V:cello — — tarmarna brinna.
Orkar du ropa än gutår? — Jo, jo!

Nå så gutår! Dig Bacchus avsked bjuder,
från Fröjas tron du sista vinken får.
Ömt till dess lov det lilla blodet sjuder,
som nu med våld ur dina ådror går.
Sjung, läs och glöm, tänk, begråt och begrunda.
V:cello — — Skull du åstunda
ännu en fälsup? Vill du dö? — Nej, gutår!

FREDMANS EPISTEL 71.

Till Ulla i fenstret på Fiskartorpet, middagstiden, en sommardag.

Pastoral, dedicerad till Herr Assessor Lundström.

Ulla! min Ulla! säj får jag dig bjuda
rödaste smultron i mjölk och vin?
Eller ur sumpen en sprittande ruda,
eller från källan en vattenterrin?
Dörrarna öppnas av vädren med våda,
blommor och granris vällukt ger;
duggande skyar de solen bebåda,
som du ser.
Ä'ke [1]) det gudomligt, Fiskartorpet! Vad?
Gudomligt att beskåda!
Än de stolta stammar, som stå rad i rad
med friska blad!
Än den lugna viken,
som går fram? — A, ja!
Än på långt håll mellan diken
åkrarna!
Ä'ke det gudomligt? — Dessa ängarna?
Gudomliga! Gudomliga!

Skål och god middag i fenstret, min sköna!
Hör, huru klockorna hörs från stan.
Och se, hur dammet borstkymmer det gröna
mellan kalescher och vagnar på plan.
Räck mig ur fenstret, där du ser mig stanna
sömnig i sadeln, min cousine,
primo en skorpa, secundo en kanna
Hoglands vin.
Ä'ke det gudomligt &c.

[1]) *är icke.*

Nu ledes hingsten i spiltan, min Ulla,
gnäggande, stampande, i galopp.
Ån uti stalldörrn dess ögon de rulla
stolt opp till fenstret, till dig just dit opp.
Du all naturen uppeldar i låga
med dina ögons varma prål.
Klang! ner vid grinden, i varmaste råga [2)]
klang, din skål!
Ä'ke det gudomligt & c.

Uit *Fredmans Epistlar* (1790)

[2)] Met een boordevolle beker.

ANNA MARIA LENNGREN (1754—1817)

Några ord till min kära dotter ifall jag hade någon.

Min kära Betti, du blir stor;
du från din docka hunnit växa.
Utav din hulda fromma mor
tag, för din framtid, denna läxa!

Uti den värld, du knappast sett,
så många öden förefalla;
men med ett glatt och sedigt vett
skall Betti segra på dem alla.

På livets bana varsamt gå,
men tro ej allt, vad ont man säger!
Vår värld, min Betti, är ändå
den allra bästa värld, man äger.

Den är — vad den beständigt var —
bebodd av kloka och av dårar;
och — noga överlagt — den har
mer rätt till löje än till tårar.

Giv skämtets udd sitt fina skick
i ord, som glättigt oförmoda!
Dock minns: man skrattar med en kvick,
men man bär aktning för den goda.

En lätting, slö till själ och kropp,
fann en gång livet bli en börda:
då fann en annan lätting opp
att tiden genom kortspel mörda.

Välj nödigt detta tidsfördriv,
som, fast av ton och sed ej menligt,

är — tro mig — med ett verksamt liv
och själ och känsla oförenligt.

Märk, hur en skönhets blick är vass
i nit att korten riktigt kasta!
Märk vid det lumpna ordet „pass"
hur gracerna på flykten hasta!

Försiktigt även undanvik
all brydsam forskning i gazetten!
Vårt hushåll är vår republik,
vår politik är toaletten.

Bliv vid din bågsöm, dina band,
stick av ditt mönster emot rutan,
och, tro, mitt barn, att folk och land
med Guds hjälp styras oss förutan.

När sig en kvinna nitisk ter
att staters styrselsätt rannsaka,
Gud vet, så tycks mig, att jag ser
en skäggbrodd skugga hennes haka.

Nej, slika värv ej stå oss an:
låt aldrig dem din håg förvilla!
Du skall bli gift .... Då vill din man
med tacksamhet min lärdom gilla.

Att giftas .... ej ett ämne finns
mer rikt att i maximer driva.
Men, goda Betti, hör och minns
det enda råd jag har att giva:

Den make, som dig blir beskärd
— märk denna stora hemligheten! —

var huld, om han är huldhet värd,
om ej, så var det i förtreten!

Tag händelser och öden lätt,
mitt barn, så bliva de ej tunga!
Och — mellan oss — är det ett sätt
att än i åldern synas unga.

Min Betti, livet flyr så fort,
vad grym, vad oersättlig skada,
om, vid det lilla gagn vi gjort,
vi nekat oss att vara glada!

Må stojet och förströelsen
vid andras dom för glädje gälla,
i stilla nöjen sök du den;
det är *för oss* vi äro sälla.

Gör nöjet bofast i ditt hus,
äg i ditt hjärta samvetsfriden!
Den gör vår uppsyn mild och ljus,
den rår på sorgerna och tiden.

Ja, Betti, livets sällhet njut,
men livets plikter ej försaka....
Nu har min lilla läxa slut,
och till min söm jag går tillbaka.

(1798).

ESAIAS TEGNÉR (1782—1846)

Karl XII.

Kung Karl den unga hjälte,
Han stod i rök och damm.
Han drog sitt svärd från bälte,
Och bröt i striden fram.
„Hur svenska stålet biter
Kom låt oss pröva på.
Ur vägen, moskoviter,
Friskt mod, I gossar blå". 1)

Och en mot tio ställdes
Av retad Vasason.
Där flydde, vad ej fälldes,
Det var hans lärospån,
Tre konungar tillhopa 2)
Ej skrevo pilten bud.
Lugn stod han mot Europa,
En skägglös dundergud.

Gråhårad statskonst lade
De snaror ut med hast;
Den höge yngling sade
Ett ord och snaran brast.
Högbarmad, smärt, gullhårig,
En ny Aurora 3) kom
Från kämpe tjugeårig,
Hon vände ohörd om.

1) De soldaten van Karel XII droegen blauwe uniformen.

2) Peter de Groote, Frederik IV van Denemarken en August II van Saksen.

3) Aurora von Königsmark, minnares van August II, werd volgens Voltaire's Charles XII in 1702 naar Karel XII gezonden om een vrede te bewerkstelligen.

Där slog så stort ett hjärta
Uti hans svenska barm,
I glädje som i smärta,
Blott för det rätta varm.
I med- och motgång lika,
Sin lyckas överman,
Han kunde icke vika.
Blott falla kunde han.

Se, nattens stjärnor blossa
På graven längesen,
Och hundraårig mossa
Betäcker hjältens ben.
Det härliga på jorden,
förgänglig är dess lott.
Hans minne uti Norden
Är snart en saga blott.

Dock — än till sagan lyssnar
Det gamla sagoland
Och dvärgalåten tystnar
Mot resen efter hand.
Än bor i Nordens lundar
Den höga anden kvar;
Han är ej död, han blundar:
Hans blund ett sekel var.

Böj, Svea, knä vid griften,
Din störste son göms där.
Läs nötta minnesskriften,
Din hjältedikt hon är.
Med blottat huvud stiger
Historien dit och lär,
Och svenska äran viger
Sin segerfana där.

(1718).

SKALDENS MORGONPSALM.

Sol, som från mig flytt!
Över bergens topp
Lyfter du på nytt
Strålig hjässa opp.
Jag vill bedja med de myriader.
Hör mig, sångens, hör mig, ljusets fader!

Tag mig med i skyn
På din himmelsfärd!
Öppna för min syn
Diktens sköna värld!
Låt dess gudabilder i det höga
Sväva klara för ett dödligt öga!

Lär mig måla sen
För den dunkla jord
Varje himlascen:
Giv mig språk och ord,
Att de flyktiga gestalter stanna
På mitt papper, levande och sanna.

Giv mig kraft och mod
Att förakta rätt
Dårars övermod,
Tidens kloka ätt,
Som beler, vad skaldens pensel målar,
Fåfängt doppad uti dina strålar.

För den bleka nöd
Stäng igen min dörr;
Giv i dag mig bröd,
Som du givit förr;
Att den höga himlakraft ej rymmer
Ur mitt bröst för jordiska bekymmer.

O! Du vet det väl,
Hur jag älskar dig.
Därför fyll min själ,
Fyll den helt med dig!
Ärans, guldets, maktens åtrå vike
Från mitt rena hjärta, från ditt rike!

Se, du hör min bön,
Hör mitt lov också!
Jorden syns mer skön,
Himlen mera blå.
Andar viska i de svala lunder;
Jag hör harpor, jag ser skaparns under.

Tiden flyger bort,
Konsten är så lång,
Livet är så kort.
Upp, min själ till sång!
Guden kommer. Lyssnen myriader!
Det är sångens, det är ljusets fader.

(1812).

ERIK GUSTAV GEIJER (1783—1847)

Odalbonden.

Å bergig ås, där står mitt hus
högt över skog och sjö.
Där såg jag första dagens ljus
och där vill jag ock dö.

Må ho som vill gå kring världens rund:
vara herre och dräng den det kan!
Men jag står helst på min egen grund
och är helst min egen man.

Mig lockar icke ärans namn,
hon bor dock i mitt bröst.
Min skörd ej gror i ryktets famn,
jag skär den lugn var höst.

Den jorden behärskar har tusende ben
och väl tusende armar därtill:
men svårt är dem röra — *min* arm är ej sen
att föra ut vad *jag* vill.

Jag tror ej böljans falska lopp,
som far förutan ro.
Den fasta jord hon är mitt hopp,
hon visar evig tro.

Hon närer mig ur sin hulda barm,
den tid som mig ödet gav.
Hon fattar mig säkert, hon håller mig varm,
då jag dör, uti djupan [1]) grav.

[1]) Oude vorm inplaats van *djup.*

Ej buller älskar jag och bång.
Vad stort sker, det sker tyst.
Snart märks ej spår av stormens gång,
av blixten, sen den lyst.

Men tyst lägger tiden stund till stund,
och du täljer dock icke hans dar. 2)
Och tyst flyter böljan i havets grund,
fast regnbäcken skrålande far.

Så går ock jag en stilla stig:
man spör om mig ej stort.
Och mina bröder likna mig,
var en uppå sin ort.

Vi reda för landet den närande saft,
vi föda det: — brödet är vårt.
Av oss har det hälsa, av oss har det kraft,
och blöder det, — blodet är vårt.

Var plåga har sitt skri för sig,
men hälsan tiger still;
därför man talar ej om mig,
som vore jag ej till.

De väldige herrar med skri och med dån
slå riken och byar omkull;
tyst bygga dem bonden och hans son,
som så uti blodbestänkt mull.

Mig mycken lärdom ej är tung;
jag vet blott vad är *mitt*.
Vad rätt är ger jag Gud och kung
och njuter resten fritt.

2) *dar = dagar.*

De lärde, de rike de bråka sitt vett
att röna, vars rätt som är god.
Mig ren är den rätt, som man värvt med sin svett
och som man värjt med sitt blod.

Jag går ej stadigt stugan kring;
ty blir mig hågen varm,
jag vandrar opp till Svea ting
med skölden på min arm.

Med mång [3]) ord talar vår lagman ej
för kungen i allmän sak.
Men kraftigt är allmogens ja eller nej,
under vapnens skallande brak.

Och om till krig han uppbåd ger,
så gå vi man ur gård.
Där kungen ställer sitt baner,
där drabbar striden hård.

För älskade panten i moders famn,
för fäder, för hem vi slåss.
Och känner ej ryktet vårt dunkla namn,
sveakonungar känna oss.

Så sjunger glatt vid sprakande spis
i den kalla vinterkväll
den gamle man uppå bondevis,
med söner sin' i sitt tjäll.

Han sitter och täljer sin ålders stav.
Må hans ätt ej i Sverige se slut!
Väl bondens minne sänks uti grav,
men hans verk varar tiden ut.

(1811)

[3]) Oude vorm voor *många*.

JOHAN LUDVIG RUNEBERG (1804—1877)

Vårt land.

Vårt land, vårt land, vårt fosterland,
ljud högt, o dyra ord!
Ej lyfts en höjd mot himlens rand,
Ej sänks en dal, ej sköljs en strand,
mer älskad än vår bygd i nord,
än våra fäders jord.

Vårt land är fattigt, skall så bli
för den, som guld begär.
En främling far oss stolt förbi,
men detta landet älska vi;
för oss med moar, fjäll och skär
ett guldland dock det är.

Vi älska våra strömmars brus
och våra bäckars språng,
den mörka skogens dystra sus,
vär stjärnenatt, vårt sommarljus,
allt, allt vad här som syn, som sång
vårt hjärta rört en gång.

Här striddes våra fäders strid
med tanke, svärd och plog,
här, här, i klar som mulen tid,
med lycka hård, med lycka blid,
det finska folkets hjärta slog;
här bars, vad det fördrog.

Vem täljde väl de striders tal,
som detta folk bestod,

då kriget röt från dal till dal,
då frosten kom med hungerns kval,
vem mätte allt dess spillda blod
och allt dess tålamod?

Och det var här, det blodet flöt,
ja, här för oss det var,
och det var här, sin fröjd det njöt,
och det var här, sin suck det göt,
det folk, som våra bördor bar
långt före våra dar.

Här är oss ljuvt, här är oss gott,
här är oss allt beskärt;
hur ödet kastar än vår lott,
ett land, ett fosterland vi fått.
Vad finns på jorden mera värt
att hållas dyrt och kärt?

Och här och här är detta land,
vårt öga ser det här;
vi kunna sträcka ut vår hand
och visa glatt på sjö och strand
och säga: se det landet där,
vårt fosterland det är!

Och fördes vi att bo i glans
bland guldmoln i det blå,
och blev vårt liv en stjärnedans,
där tår ej göts, där suck ej fanns,
till detta arma land ändå
vår längtan skulle stå.

O land, du tusen sjöars land,
där sång och trohet byggt,
där livets hav oss gett en strand,
vår forntids land, vår framtids land,
var för din fattigdom ej skyggt,
var fritt, var glatt, var tryggt!

Din blomning, sluten än i knopp,
skall mogna ur sitt tvång.
Se, ur vår kärlek skall gå opp
ditt ljus, din glans, din fröjd, ditt hopp,
och högre klinga skall en gång
vår fosterländska sång.

Uit *Fänrik Ståls Sägner I* (1848)

VIKTOR RYDBERG (1828—1895)

KANTAT

Vid jubelfestpromotionen i Uppsala
den 6 september 1877 [1])

Kör.

Ur nattomhöljda tider
emot ett mål, fördolt för dig,
o mänsklighet, du skrider
i sekler fram din ökenstig!
Din dag är blott en strimma,
som lyser blek och matt — —
se, framon henne dimma
och bakom henne natt!
Och släkten, där du tågar,
i öknen segna ned,
och bävande du frågar:
allsmäktige, vart bär min led?
I jordens syner röjes,
att allt här nere ändligt är;
och då till himlen höjes
din forskarblick, du spanar där,
att solars banor stäckas,
och världar gå i kvav,
och stjärnsystemer släckas
i eterns djupa hav.
Du hörer röster ropa:
allt är förgängelse,
och tid och rum tillhopa
ett hemskt oändligt fängelse.

[1]) Gedicht ter eere van het 400-jarig bestaan der universiteit van Uppsala.

Recitativ.

Och dock, om du i tvivel sjunkit ner
och dröjer dystert grubblande vid vägen,
du griper åter ditt baner
och bär det genom öknen oförvägen.
Vad mer, om spejarblicken ser,
hur bort från fästet tusen solar fejas?
Vad mer, om stjärneskördar mejas
söm gyllne säd av tidens lie ner?
Vad rätt du tänkt, vad du i kärlek vill,
vad skönt du drömt, kan ej av tiden härjas,
det är en skörd, som undan honom bärgas,
ty den hör evighetens rike till.
Gå fram, du mänsklighet, var glad, var tröst,
ty du bär evigheten i ditt bröst.

Arioso.

Varje själ, som längtan bränner
till vad ädelt är och sant,
bär uti sitt djup och känner
evighetens underpant.
Blir vad själviskt är förgätet,
blir inom dig gudsbelätet
härligare danat ut
genom släkte efter släkte,
skall, hur långt än öknen räckte,
du Jordanen nå till slut.

Kör.

Blir vad själviskt är förgätet,
blir inom dig gudsbelätet

härligare danat ut
genom släkte efter släkte,
skall, hur långt än öknen räckte,
du Jordanen nå till slut.

Theologia

(Exod. 18. I Kor. 10 : 4)

Tvivlar du, att där i fjärran väntar ett förlovat land?
Smäktar du av törst och dignar hopplös ned i hetan [2]) sand?
Se, då manar Moses-staven vatten fram ur klippans häll —
därför genom öknen framåt, mänsklighetens Israel!
Staven har du än, som öppnar helga källan, där han slår;
klippan — vilket himmelskt under! — följer dig, var än du går.
Böj ditt knä vid hennes flöden, känn, hur hennes rena våg
svalkar dig med underbara krafter för ditt vandringståg!

Juris Prudentia

(Exod. 19)

Som för heta ökenvinden virvla moln av stoft och damm,
så drev Irael från Horeb än i lösa skaror fram.
Kan det tåget nå Jordanen, när ej ordning är däri?
Se, då reser sig mot himlen blixtomstrålat Sinai!
Berg och dälder återskalla åskans dån och lagens röst,
och ett genljud svarar amen ur de häpna mänskobröst,
och de lösa skaror växa, sedan rätten fått en tolk,
växa till ett härligt rike, växa till ett heligt folk.

[2]) Oude vorm voor *het.*

Medicina

(Num. 21 : 6)

Nu kring lagens tabernakel går ett enat folk sin ban,
bryter genom svärd och lansar fram mot frihetens Jordan.
Men vi blekna kämpeskaror? Varför sjönk baneret ned?
Lömska feberormar smyga härjande i härens led.
Var är räddning? Här är räddning! Se det tecken Herren gav,
se, hur kopparormen glänser, slingrad om profetens stav!
Och som Israel går frälsat, av den helande symbol,
vandre friska starka släkten fram mot mänsklighetens mål!

Philosophia
(Exod. 13 : 21. Deut. 34)

Vandre visa sköna släkten mot det mål oss Herren satt!
Men hur finna rätta vägen genom hägringar och natt?
Se, en eldstod visar stråten, när han är av mörker skymd;
det är tankens ljus, som lyser folket genom nattlig rymd.
Se, i dagens kvalm framför oss drar en stod av skyar; men
skyn är vävd av idealer, Herrens ande är i den.
Siarn står på diktens Nebo, jublande från bergets kam:
Salem, Salem ses i fjärran! Fram till fadershemnet ,fram!

KARL SNOILSKY (1841—1903)

Sveriges karta

Jag ser från skolans dar [1]) en bild,
av fingrar märkt, med plumpar spilld,
på kalkad vägg i Prima,
en karta klistrad uppå lärft,
utav den svenska jord vi ärft,
vårt land från fordomtima.

Där låg det mellen fjäll och sjö
på Skandinaviens halva ö,
som, när den sågs från sidan,
för vår primanska fantasi
ett utsträckt lejon kunde bli
i vila och förbidan.

På kartan stirrade vi små,
och tanken hisnade att gå
den ändlöst långa vägen
från Ystad uppåt Torneå —
den nötte man ut järnskor på
som i den gamla sägen.

Än tänker jag mig var provins
i samma färger, som jag minns
från kartans bjärta gränser:
ett Skåne gult som skördefält,
ett Sörmland grönt som björkens tält,
då Värmland stålblått glänser.

1) Zie p. 84.

Längst upp i norr ett blodrött snitt;
där vidtog Ryssland tomt och vitt,
och blicken återvände
till Sveas bygd med berg och slätt,
små städer liksom smultron tätt
och strömmar utan ände.

De runno här, de flöto där,
och det var vånda och besvär
att hålla hop dem alla;
i klassens mummel, läxors sus
jag hörde deras fjärran brus
för mina öron svalla.

Ur minnet gledo namnen hän
så snabbt som några timmerträn
på Västerbottens älver,
och barnatårars salta tåg
förente sig med varje våg,
som genom Norrland välver.

Men liksom Engelbrekt [1]) med mod
från stad till stad, från flod till flod
vi fram till målet lände.
Erövringen var lång och svår,
men nu var fosterjorden vår,
nu, då dess drag vi kände. —

Där förr vi sutto, du och jag
ett släkte sitter nu i dag,
som kan vad vi ej visste.
Den som hos oss var främst i led
bland denna ungdom sjönke ned
kanhända till den siste.

[1]) Zweedse nationale held, die Zweden bevrijdde van de overheersing der vreemde landvoogden (1434).

Nu böjas över kartans blad
de huvun små i lockig rad,
som efter oss ta arvet.
Vad oss synts långt, för dem syns kort,
och alla avstånd svinna bort
i järnvägstidevarvet.

De läsa på det svarta nät,
som korsar älvens blåa fjät
och genom flället spränger.
Lokomotivets gälla sus
i flodsystemets dova brus
på kartan in sig mänger.

Men säg, vad tänker du därvid,
du unga ätt i ångans tid,
vars kinder kunskap bleker?
Har väl i brinnande termin
du dörren stängt för fantasin,
som skimrar och som leker?

Nej, än mot gossens skolpulpet
hon lutar sig i hemlighet,
vår barndoms tröstarinna.
Med hennes trollglas i sin hand,
i läxans torra ökensand
skall liv och färg han finna.

Du hulda fe, du barnens vän,
i bokens bräddar måla än
din bildvärld för de unga,
åt hemmets skog och fjäll och älv,
åt järnets döda massa själv
giv så en själ, en tunga!

Och prägla levande och varm
en Sverges bild i barnets barm,
som mannen skall bevara,
som han skall ägna glad en gång
sin levnads gärning eller sång
och dö för att försvara!

Ur *Svensk kalender* (1882)

OSCAR LEVERTIN (1862—1906)

Folket i Nifelhem [1])

Sällsamt folk bor i Nifelhem,
mjältsjuka männer och kvinnor,
tjäna längtan som tärer dem
troget som präst — och prästinnor.
Alla samma slags sådd de så,
alla de saknad skörda,
och som ej vägen var tung nog att gå,
lägga de sten på börda.
Året runt ha de vinter och köld,
snö att vulkaner kyla,
men med frostens och isens sköld
ändock de sinnet skyla.
Skymningen är deras rätta tid,
hågkomst och avskedstimman,
då deras dröm susar vemodsblid.
Först med den bleknande strimman
dag och sol, som sjunka och gå,
bliva dem riktigt kära.
Nyckfulla lyckan de aldrig förstå
då hennes fackla är nära.
Livets mening läsa de bäst
i den falnande askan.
Glädjen krusas som motvillig gäst,
mutas med guldet i flaskan.
Sinnets fröjd är en drivhusväxt,
vissnar som blomma i kruka.
Blodets språk blir en bibeltext,
lust kallas synd eller sjuka.
Kärlek är ej befrielsens sång,
men ett svårmod gemensamt.
Stolta och blyga på samma gång

1) De wereld der nevelen.

bära det bästa de ensamt.
Alla de drömt om en högsta lott,
men sig dock nöja med niter.
Även på samma örongott
hjärtana bli eremiter.
Gömma bak lås sina kostbara ting,
nycklarna själva tappa —
fattiga gå med en kungaring
dold under vardagens kappa,
sitta vid samma bord och se
ljusen långsamt förbrinna,
ständigt mer främmat och fruset le,
aldrig försoningen hinna!
Mognad visdom och strävsamt liv
vira ej krans kring håren,
vassare blott som en slipad kniv
viljan varder med åren.
Hårdare ord och hårdare drag,
strängare självplågarrisen,
men med vilda och brusande slag
känslan än slår under isen.
Kärva och mörka i åldern de stå,
stormslitna furornas likar,
brottas och blöda än gamla och grå
tills deras kistor man spikar.
Så de myllas i frostkall jord.
Tungt döljer snötäcket spåren.
Alla osagda kärleksord
gräset först viskar i våren,
när i suset kring tysta hem
äntligt blir sång deras trängtan —
sången om folket i Nifelhem
med sin begravda längtan.

Uit *Dikter* (1901)

GUSTAF FRÖDING (1860—1911)

Det var dans bort i vägen.

Det var dans bort i vägen på lördagsnatten,
över nejden gick låten av spelet och skratten,
det var tjoh! det var hopp! det var hej!
Nils Utterman, token och spelmansfanten,
han satt med sitt bälgspel vid landsvägskanten,
för dudeli! dudeli! dej!

Där var Bolla, den präktiga Takeneflickan,
hon är fager och fin, men har intet i fickan,
hon är gäcksam och skojsam och käck.
Där var Kersti, den trotsiga, vandrande, vilda,
där var Finnbacka-Britta och Kajsa och Tilda
och den snudiga Marja i Bäck.

Där var Petter i Toppsta och Gusten i Backen,
det är pojkar, som orka att kasta på klacken
och att vischa en flicka i skyn.
Där var Flaxman på Torpet och Niklas i Svängen
och rekryten Pistol och Högvaltadrängen
och Kall-Johan i Skräddarebyn.

Och de hade som brinnande blånor i kroppen,
och som gräshoppor hoppade Rejlandshoppen,
och mot stenar av klackar det small.
Och rockskörten flaxade, förkläden slängde,
och flätorna flögo och kjolarna svängde,
och musiken den gnällde och gnall.

In i snåret av björkar och alar och hassel
var det viskande snack, det var tissel och tassel
bland de skymmande skuggorna där,
det var ras, det var lek över stockar och stenar,
det var kutter och smek under lummiga grenar
— vill du ha mig, så har du mig här!

Över bygden låg tindrande, stjärnfager natten,
det låg glimtande sken över skvalpande vatten
i den lövskogbekransade sjön,
det kom doft ifrån klövern på blommande vallar
och från kådige kottar på granar och tallar,
som beskuggade kullarnes krön.

Och en räv stämde in i den lustiga låten,
och en uv skrek uhu! ifrån Brynbärsbråten,
och de märkte, de hörde det ej.
Men uhu hördes ekot i Getberget skria,
och till svar på Nils Uttermans dudelidia!
kom det dudeli! dudeli! dej!

Uit *Gitarr och dragharmonika* (1891)

Ur Anabasis. [1])

När så barbarerna fördrivits eller dödats,
lät Xenofon hellenerna slå läger
och taga fram av de förråd, som ännu ej förödats,
och bjuda in till gästabud hellenernas strateger.
Och runt omkring han lät soldaterna
få samla sig i jämna lag om sina matransoner
allt efter städerna och staterna,
arkader hos arkader, och lakoner hos lakoner.

Och Xenofon, som jämt gav akt, när något samtal fördes,
att få besked om tankarna hos männen,
förvånades och i sitt hjärta rördes
av tal som gick från man till man, från vännen och till vännen,
med tänkespråk från filosoferna
och trösterika stycken från Homeros
i växling med de glättigt sjungna stroferna
till Foibos och Athena och till Eros.

Och segervinnare i knytnävskamp bedömdes och berömdes,
Euripides med Sofokles han hörde sammanställas,
och allt som glädjen steg och krus och skålar tömdes,
blev männens sinne mer och mer liksom försatt till Hellas.
De togo ris och löv och skönt bekransade,
de gjorde lek och dans i trädens svalka,
och ganska väl och vackert dansade
stymfaliern Sofainetos citalka. [2])

[1]) „De terugtocht der 10000", werk van den Grieksen veldheer Xenophon, waarin hij de terugtocht der Grieken beschrijft na hun nederlaag tegen Artaxerxes ± 410 v. Chr.

[2]) *Stymfalier*, bewoner van de Arcadische stad Stymphalus; *citalka*, Thracische dans ter eere van koning Sitalkas.

Men Xenofon, som kom ihåg den hårda vedermöda
hellenerna fått genomgå och ännu måste bida,
och hungersnöd och frost och efterblivna döda,
var stolt och glad att se hellener kunna lida
och ändå kunna glädja sig och höja sig
till mera ädla ting än sorgen över nöden
och icke som barbarer böja sig
i skräck och vanvett under hårda öden. —

Uit *Gitarr och dragharmonika* (1891)

En hög visa.

Min kära är såsom en ung gran,
såsom en sjungande vattubäck
och såsom en ung ros,
när daggen faller vid morgontid.
Och hennes däjelighets makt är såsom en stor krigshär,
den där nederslår sina fiender
med starkt dån och vagnar och resenärer
och högt ropar: ho kan motstå mig?

Sägen mig, I Värmlands döttrar,
I, som vallen i bergen
eller sitten utefter vägakanten
glammandes,
haven i sett min kära,
haven I sett, om min unga ros
gått denna vägen framföreåt?

Si, hennes gång är som en dans över ängarne
och såsom en stor konungs dotters dans,
och hennes röst är såsom ett vackert läte
och såsom en lustig musik i bergen,
och hennes anletes glädje
är såsom en sol över sjöar,
de däjeliga sjöar i dalarne.

Jag kom till min käras boning,
när aftonen svalkades och skuggan förlängdes,
och min käras faders björkar stodo gröna,
och doften av de björkar var ljuvligare än myrrha
och nardus och alla de apotekares pulver.

Si, min kära lustvandrar i örtagården
och hon döljer sig för mina ögons åsyn

under buskar av stickelbär och vinbär.
Såsom ett ungt lejon lurar hon i sitt förstäck
och såsom en modig rövarskara i sitt bakhåll,
läggandes råd i sin själs ondsko,
huruledes hon må gripa den hon kär haver,
på det hon må uppfräta honom
med sin mun, som icke mycket stor är,
och med sina läppar, röda som gott vin.

Såsom ett oväder kom hon fram av buskan,
såsom ett starkt oväder med storm och regn och hagel,
där hagelkornen äro såsom fall av liljor
och regnet är såsom rosors regn
och stormen såsom ett högt leende
och klang av många cymbaler.

Och hon föll över mig och tog mig till fånge
till att vara henne en krigsfånge och en träl
och for fram över mitt ansikte med sina läppars vrede
och gjorde en dom över mig och sade:
du är välkommen till min faders boning,
si, du är mycket kär hållen och ganska välkommen.

Och hon tog fram av fataburen
saft av hallon från örtagården
och kosteligt bakverk och många kakor,
och vi åto och glammades allt intill solnedgången.

Men si, många dagar äro farna,
sedan jag såg min käras ögon,
och mina tankar gå vill på gamla villstigar,
ty min kära är framföre alla andra
i detta landet,
ty hon är såsom en ung gran
och såsom solskenet över sjöarne,
de däjeliga sjöar i dalarne.

Sägen mig, I Värmlands döttrar,
I, som vallen får och nötboskap i bergen
eller glammen utefter vägakanten,
haven I sett den min själ kär haver,
haven I sett, om min kära
gått denna vägen framföreåt?

Uit *Gitarr och dragharmonika* (1891)

DAN ANDERSSON (1888—1920)

En spelmans jordafärd

För än rosig morgon lyser över Himmelmora kam,
se, då bärs där ut en död från Berga by.
Över backarnas små blommor går det tysta tåget fram,
under morgonhimlens svala, gråa sky.
Tunga stövlar taga steg över rosensållad teg,
tunga huvuden säj böja som i bön.
Bort ur ödemarkens nöd bärs en drömmare som död,
Over äng som under daggen lyser grön.

Han var underlig och ensam, säja fyra svarta män,
han led ofta brist på husrum och bröd. —
Se en konung, säja rosorna och trampas på igen,
se en konung och en drömmare är död! —
Det är långt, säja bärarna, det känns som många mil,
och när hetare blir dagen går man trött. —
Gången [1]) varligt, talen sakta susar sälg och sjunger pil,
det är kanske någon blomma som har dött.

Men när kistan vaggar svart genom vårens gröna skog,
går en tystnad genom morgonvaknad teg,
och då stannar västenvinden för att lyssna vem som tog
mitt i rosorna så stora tunga steg.
Det är bara Olle spelman, susar tall och sjunger gran,
han har lyktat sina hemlösa år. —
Det var lustigt, svarar vinden, om jag vore en orkan,
jag skulle spela hela vägen där han går!

Över ljung och gula myrar gungas hårda döda ben,
gungas tröttsamt genom solens bleka ro.
Men när kvällen svalkar härlig över lingonris och sten,
hörs det tunga tramp i Himmelmora mo.

[1]) Oude vorm, „gaat".

Tramp av fyra trötta män, som i sorg gå hem igen,
och de böja sina huvun som i bön.
Men djupt i djupa grova spår trampas rosorna till sår,
mit i äng som under daggen lyser grön.

Han är borta, säja fyra, det blir tungt för hans mor,
som på fattiggåln [1]) i Torberga går. —
Varför trampas vi av klackar, varför slitas vi av skor?
jämra rosorna och visa sina sår.
Det är Döden som har dansat genom Himmelmora mo,
susa tistlarna på klövervallens ren.
Han har slipat er till träck med sin gamla grova sko,
när han dansade med drömmarens ben.

Över gräs och gråa hus flyger natten som ett sus,
bleka stjärnor blinka fattigt från sin sky.
Över heden ifrån väster nedåt tjärnen går ett ljus,
går en sång över näckrossållad dy.
Och stormen sjunger svart och vitt
och i skum kring Härnaön
sjunga vågorna om ödemarkens nöd.
Över svarta vreda vatten spelar natten upp till bön,
ty en spelman och en drömmare är död.

Uit *Svarta Ballader* (1917)

[1]) Dialectisch voor *fattiggården.*

ERIK AXEL KARLFELDT (1864—1931)

Ej finns deras namn på hävdens blad
— de levde i ringhet och frid —
men jag skönjer ändå deras långa rad
allt upp i den urgrå tid.
Ja, här i det gamla Järnbäraland [1])
de bröto åker på älvens strand
och malm ur gruvan bredvid.
De kände ej trältjänst, förstodo ej krus,
de sutto som drottar i eget hus
och togo sitt högtidsrus.
De kysste flickor i livets vår,
en vardt deras trofasta brud.
De ärade kungen, de fruktade Gud
och dogo i stillhet, mätta av år.

Mina fäder! I smärtans och frestelsens stund
fick jag styrka vid tanken på er.
Som ni vårdat och älskat ert ärvda pund,
vill jag småle nöjd åt vad ödet ger.
Vid njutningens vinkande överflöd
har jag tänkt på er kamp, på ert torftiga bröd:
har jag rätt att begära mer?
Det har svalkat som bad i den strömmande älv,
när mot lustan jag kämpat mig trött,
det har lärt mig att rädas mitt eget kött
mer än världens ondska och satan själv.

Mina fäder, jag ser er i drömmarnas stund,
och min själ blir beklämd och vek.
Jag är ryckt som en ört ur sin groningsgrund,
halvt nödd, halvt villig er sak jag svek.
Nu fångar jag toner ur sommar och höst
och ger dem visans lekande röst:

[1]) Mijndistrict in het Z. van Dalecartië.

låt gå, det är också ett värv.
Men klingar det fram ur min dikt någon gång
en låt av stormsus och vattusprång,
en tanke manlig och djärv,
finns där lärkspel och vårljus från fattig hed
och suckar ur milsdjup skog —
ni ha sjungit det tyst genom många led
vid yxans klang, bakom fora och plog.

Uit *Vildmarks- och Kärleksvisor* (1895)

ELIE HIMMELSFÄRD

Här åker sankt Elia upp till himmelens land
i en kärra så blänkande ny.
Han bär gravölshatt och skinnpäls, han har piska i sin hand,
och mot knäna står hans gröna paraply.

Hög och värdig är hans uppsyn, ty han far från jordens dal
dit där domarbergets säten stå i ring.
Han är kallad av sin lagman: „Du skall sitta i min sal
som en tolvman på rättfärdighetens ting."

Ja, hans konung själv har skickat sina hästar och sin vagn
och sänt budskap: „Du gode danneman,
jag har sport din stora vishet; den kan vara mig till gagn.
Låt oss rådslå för mitt rike med varann!"

Och nu rullar vagnen uppåt, och Elias breda hand
vinkar avsked åt hans jordelevnads bygd;
och vi se det är ett stycke av vårt eget dalaland
i de drömmande furubergens skygd.

Här är blänk av stora vatten, här är stranden röd och gul
som en örtasäng av mödrar och mör,
och små piltar peka upp emot de flygande hjul:
„Se på grannasfar, så vådligt han kör!"

Här står Leksands kyrktorn som en lök, och stapelns Falumalm [1])
ringer sabbat vid den saliges färd,
och han åker ur den klangen in i bruset av en psalm
från evinnerliga orgelekars värld.

När du sitter, o Elia, vid din mästares bord
och ser ned på vår ondska och vår nöd,
fäll i domarns öra milda och förlåtande ord,
bed för dalarna, som hungra, om bröd!

[1]) Erts van Falun.

Nu går solen bakom Sollerön, men trygg i rymdens natt
far profeten vid de vänliga små ljus
som den gode Gud Fader utmed vägen haver satt,
vilken leder till hans gästfria hus.

Högt i fjärran öknar skrider väl den onda Skorpion,
där går Hunden med sitt ödsliga skall,
där ha Lejonet och Björnarne och ormen sina bon,
men de bringa ej Guds fålar på fall.

Det står eld ur deras näsor, det är eld i deras ben,
genom rymderna framila de så fort,
tills de hinna vintergatan, denna gyllenträdsallén,
som går ända fram till paradisets port.

Och vår Herre stiger ut på sin förstugutrapp:
„Stig här in, du min heliga profet!"
Och han vinkar åt en ängladräng, som kommer flink och rapp
och för svettiga kamparna i bet.

Uit *Fridolins lustgård och dalmålningar på rim* (1901)

STEN SELANDER (1891)

En bondestudent

Han svänger om hörnet, skygg och förlägen,
i byxor med knän på och knarrande skor
och skyndar som vanligt den genaste vägen
hem till det fattiga rum, där han bor.
Han snubblar förbi, och böckerna glida
nervöst under armen, och rockskörtet slår.
Och skuggan, som dansar i takt vid hans sida,
går ensamt med dit han går.

Däruppe, där lampan orörligt skiner
i kvällarnas tigande enformighet,
där röken har bitit i hundra terminer
sig fast bakom väggens bruna tapet
och spikarna blänka i gropiga tiljor,
som nötts av otaliga trampade varv —
där samlades långsamt av benhårda viljor
vår andes fädernearv.

Där sutto studenter, som nu äro döda,
och hörde hur kring dem tystnaden teg,
när flämtande marshimlar flammade röda
och gränden gav eko av röster och steg —
studenter, som sågo på flickor och krogar
så hungrigt som bara den ensamme gör
och sen gingo hemåt med vitnande knogar
till rågbröd och tunnsaltat smör.

I blåsiga höstar och frostiga vårar
de växte och hårdnade långsamt till män,
tills boken, som fläckats av skolpojkens tårar,
med åren besegrats och blivit en vän.

Och lönen var ej blott en sådblandad kaka
som fattig adjunkt i ett klent pastorat —
men makten att hålla förtvivlan tillbaka
med stålblanka romarcitat.

Blott boken kom fram, när det började kvällas
kring leriga vägar och höstvåta fält,
så stod där ett marmorskimrande Hellas
och lyste kring landet av gråsten och svält.
De bildade efter, sä gott de förmådde,
i rödfärgad furu arkader och fris.
Och ande och eld var säden de sådde
i höstarnas gråkalla dis.

Han skymtar förbi, och böckerna glida
nervöst under armen och rockskörtet slår.
Men tigande skrider ett tåg vid hans sida
av torftiga hjältar ur slocknande år.
Du ser hans maskinknutna slips och hans vända
och trådslitna rock. Är det allt vad du ser?
Du känner ej honom. Hans namn är kanhända
Linnaeus [1]) eller Tegnér [2]).

Uit *Vintergatan* (1923)

[1]) Linnaeus (1707—1778) beroemd Zweeds botanist en medicus.
[2]) Tegnér, zie p. 36.

PÄR LAGERKVIST (1891)

Det är vackrast när det skymmer.
All den kärlek himlen rymmer
ligger samlad i ett dunkelt ljus
över jorden,
över markens hus.

Allt är ömhet, allt är smekt av händer.
Herren själv utplånar fjärran stränder.
Allt är nära, allt är långt ifrån.
Allt är givet
människan som lån.

Allt är mitt, och allt skall tagas från mig,
inom kort skall allting tagas från mig.
Träden, molnen, marken där jag går.
Jag skall vandra —
ensam, utan spår.

Uit *Kaos* (1920)

Det kom ett brev om sommarsäd,
om vinbärsbuskar, körsbärsträd,
ett brev ifrån min gamla mor
med skrift så darrhänt stor.

Ord intill ord stod klöveräng
och mogen råg och blomstersäng,
och Han som över allting rår
från år till år.

Där låg i solen gård vid gård
inunder Herrens trygga vård,
och klara klockor ringde fred
till jorden ned.

Där var en lukt av trädgårdsgång
och av lavendel, aftonsång,
och söndagsfriden då hon skrev
till mig sitt brev.

Det hade hastat natt och dag,
utan att vila, för att jag
långt borta skulle veta det
som är från evighet.

Uit *Den lyckliges väg* (1921)

En mor som hämtar in om kväll
från mörknad gård kring huset
ett bortglömt ting, från isig häll.
Tyst tar det in i ljuset.

En gärning som ej syns rätt stor,
fast stormen ryggen kröker.
Ej någon annan än en mor
går stilla ut och söker.

Att hämta in från mörknat land,
förhärjat och förfruset,
ett ting slängt bort av mänskohand
fast det behövs i huset.

Uit *Genius* (1937)

Att leva i en annan tid än denna.
Att livets kärlek som en moders känna
och luta tryggt mot hennes bröst sin kind.
Var är din moder nu? Var susar hennes lind?

Att vandra ibland människor mot ljuset
och känna skenet ifrån modershuset
mot tårad kind när låga gården syns.
Dess stora stillhet under aftonskyns.

Att jordelivet som en lycka känna,
det kvalda sinnet ej av ångest bränna.
I hjärtats salar frid som gräns ej vet
och blickens djup uppfylld av salighet.

Att leva i annan tid än denna.

Uit *Genius* (1937)

Livsbåten

Snart är du död och vet ej att du glider
på livets båt bort mot de andra landen
där morgon väntar dig på dolda stränder.

Oroas ej. Räds ej i uppbrottstimman.
En vänlig hand lugnt ordnar båtens segel
som för dig bort från kvällens land till dagens.
Gå utan ängslan ner i strandens tystnad,
den mjuka stigen genom skymningsgräset.

Hemlängtan

Och hans gud sjöng för honom i nattens stillhet.
Med halvslutna ögon hörde han honom sjunga.

Och han längtade hem till det som rösten sjöng om,
till rymderna av glädje, till hoppfullheten,
till den saliga vilan på stjärnestränder.

Uit *Sång och strid* (1940)

Engång blir allting stilla

Engång blir allting stilla,
engång får allting ro.
Ej något skall förvilla
min själ på kvällens bro.

Ej skall jag se tillbaka,
ej heller framåt än,
allt minne är och vaka
och liv och död min vän.

Uit *Sång och strid* (1940)

HJALMAR GULLBERG (1898)

Väktarverser för mörkrets timmar

Klockan är nio slagen.
Den som går ut bär rock.
Nu sover vinterdagen
med vita ögonlock.
Nu lägger natten tung
sin hand av snö
  på hus och sjö.
Bevara, Gud, vår kung!

Låt onda kvällsnyheter
ej trampa dig helt platt!
Det bästa ordet heter
i denna stund: God natt!
Klockan slog tio slag.
  Lös dina skor!
  Kurering bor
i somnens andedrag

Gud lät ett stjärntak välva
kring Kristi oljelund.
Men nu slår klockan elva.
Och nu är Judas' stund.
Må ej med sniken hand
  från tolv gå en
  på snabba ben
att sälja detta land!

Vid jordens midnattstimma
blev Jesusbarnet fött.
Så bor en morgonstrimma,
där mörker blott du mött.

I halmen på ett golv
han sover nu.
  Sov också du!
Klockan har slagit tolv.

Den svarta natten skrider,
men Kristus har besvär.
Nu vakar Han och lider
för dig som sover här.
Klockan har slagit ett.
  En håller vakt
  i mörkrets trakt
med bön och ångestsvett.

Du sover hos din maka
i egen dubbelsäng.
Men väktaren får vaka:
hans instruktion är sträng.
På gatan skall han gå
  att skydda folk
  från eld och dolk.
Klockan har slagit två.

O Fader, Son och Ande,
Treenighet i skyn,
led mig i mörko lande [1]
och lyft min fot ur dyn!
Klockan har slagit tre,
  Var finner jag
  en morgondag?
Låt mig en ljusning se!

[1] *i mörko lande*, in het duistere land.

Giv kungen kraft att styra
det rike som han ärvt!
Klockan har slagit fyra.
Mot ljuset styr oss djärvt!
O Gud, välsigna dem
som natten lång
till soluppgång
ha vaktat våra hem!

Se morgonstjärnans strålar
stinga din fönsterlämm
med klara silvernålar!
Klockan har slagit fem.
Snart tänder solens brand
i österled
en dag av fred
för Sveriges folk och land!

Uit *Fem kornbröd och två fiskar* (1943)

Nyåret 1942 [1])

Vem rider så sent i en stormnatts dån?
Det är en far med sin lille son.
Det gamla året rider förbi
i denna visa på känd melodi.

Min son, varför vänder du bort din blick? —
Älvkungen, far, bland träden gick. —
Min son, i lövet blott vinden går. —
Du hör väl, far, de löften jag får? —

1) Behalve een reminiscentie aan Erlkönig houdt het gedicht ook een reminiscentie in aan Tegnérs nieuwjaarsgedicht van 1816, dat ook met de woorden van Erlkönig begint: *Hvem rider sa sent på sin svarta häst?*

„Du kära barn, träd i min stat!
Jag ger dig pengar och värme och mat,
om bara din frihet åt mig blir såld.
Men är du ej villig, så brukar jag våld!"

Jag sjunger en sång som har sjungits förr
om fadern som rider förbi vår dörr.
Och den som lyssnar, får ingen frid.
Han måste vaka i ofredstid.

Han måsta vaka till morgonglöd.
Han vet: här gäller det liv eller död.
Ty så har den främmande rösten sagt:
„Om ej du är villig, så brukar jag makt!"
Älvkungar ropar kring mörklagd jord,
och löften blandas med hotande ord.
Det gamla året i graven går.
Har världen ett nyår att vänta i år?

Uit *Fem kornbröd och två fiskar* (1943)

Där friheten kördes ut.

Där friheten kördes ut,
blev det sommar på nytt och grönska.
Och körsbären i din strut
är så röda som du kan önska.
Men glädjen har tagit slut.

En främmande stövelklack
sätter märken så jorden hårdnar.
Vid källan där hinden drack,
själva gräset sig underordnar.
Det bugar och säger tack.

Han hälsar dig med manér,
han är vänsäll och ölet skummar.
En frikostig kavaljer
sätter tumskruv på dina tummar.
Om bara din hand du ger.

Men glädjen har tagit slut.
Hur kan ängen ge maskrosfröna
åt vindarna som tribut?
Vem vill plocka en tusensköna,
där friheten kördes ut?

Uit *Fem kornbröd och två fiskar* 1943)

Batavernas sammansvärjning [1])

En duk må nämnas framför andra dukar:
kring bordet står ett sken av hemlig eld.
En lampa lyser som en lampa brukar —
men dold för våra blickar är den ställd.
Den höge gästen som gav lösenordet,
har lyft sitt svärd bland män som vågar dö.
Det står ej tallrikar och mat på bordet:
frihetens nattvardsduk är vit som snö.

Än blänker guldet i hans huvudbonad,
och svärdet som han lyfter blixtrar än.
Hur blev den skymda vaxljuslågan skonad,
som lyser på en hövding och hans män?
Till fria folk blir deras minnen burna,
som kämpat för sin frihet och sin fred.
Än lyfter ståndigt nya sammansvurna
vid hemlig eld sin hand till trohetsed.

[1]) Beschrijving van Rembrandt's Claudius Civilis.

Så visar oss en sönderskuren målning
ett skönhetsrike under aftonskyn.
Det härliga på jorden är en strålning:
ljuskällan doldes evigt för vår syn.
Det är ej nog att ha sin trygga bärgning,
om luften som man andas ej är fri.
Så möttes några män till sammansvärjning.
Så möts en ofärdsnatt kanhända vi.

Uit *Fem kornbröd och två fiskar* (1943).

BERTIL MALMBERG (1889)

Sångerna om kärleken

Väl har du plikt att bryta dina trånga,
stängande cirklar, rätt att eftersträva
klarhet och frid, men du får icke kväva
det vredesmod som lågar mot det vrånga.

Det sinnets lugn där ingen vrede brinner
kan hemligt dig försimpla och förhärda.
Du får ej bli så vidsynt att du finner
förmildringsgrunder för det avskyärda.

När våldets heros, när „den starke mannen"
låter sin hänsynslösa piska vina
— se till, att du ej glömmer offrets pina
av idel iver att förstå tyrannen.

Kan sådan orätt du med saktmod skåda,
då är till nederlag din klarhet vorden,
då ar den frid du vunnit dig till våda
— en stötesten, en styggelse på jorden.

Uit *Sångerna om samvetet och ödet* (1938)

WOORDENLIJST

A

abiturient - eindexamenleerling
absolut - absoluut, bepaald
accent - accent
adelskalender - almanak de Gotha
aderton - achttien
adertonhundratjugotalet - de jaren tusschen 1820 en 1830
adjunkt - leraar M.O.
adlig - adellijk
affär - zaak, winkel
afton - avond
aftonlugn - avondrust
aftonsky - avondhemel
aftonsång - avondlied
ajöss - adieu
akt: giva — - opletten
akta sig - oppassen
akter - achter
akterdäck - achterdek
akterskepp - achterschip
aktning - achting
al - elzestruik
aldrig - nooit
all - al
alldeles - helemaal
allesammans - allemaal
allmoge - volk
allmän - algemeen
allmänhet: i — - in het algemeen
allra - aller-
allrakärast - allerliefst
allsmäktige - almachtige
alltefter - alnaarmate
alltför - te
alltid - altijd
alltihop - alles bij elkaar
alltjämt - voortdurend, nog altijd
alltmera - steeds meer
alltsammans - alles bij elkaar
allvar - ernst
allvarfull - ernstig
altartavla - altaarstuk
amerikansk - Amerikaans
anda, ande - geest
andas - ademen
andedrag, andedräkt, andetag - ademhaling
andlig - geestelijk
andnöd - ademnood, benauwdheid
angenäm - aangenaam
anklaga - aanklagen
anledning - aanleiding
anlete - gezicht
anmärka - aanmerken
annan - ander
annars - anders
annons - advertentie
annorlunda - anders
anse - beschouwen
ansikte - gezicht
anspråk - aanspraken
anstalt - inrichting
anställa - aanstellen
ansätta - aangrijpen
apotek - apotheek
apotekare - apotheker
apotekshus - apotheek
apråpå - betreffende
aptit - eetlust
arab - Arabier
arbete - werk
arbetsdräkt - werkplunje
arbetsrum - werkkamer
ark - vel papier
arkad - 1. Arcadiër; 2. zuilengang
arkiv - archief
arm - arm
arm - arm, armoedig
arv - erfenis
asfalt - asfalt
ask - doos
aska - asch

atenare - Athener
Atlanten - de Atlantische Oceaan
att - dat; om te
auktion - verkoping
auktoritativ - autoritair
avflyttad - vertrokken; gepensionneerd
avgöra - beslissen
avlida - overlijden
avlägsen - verwijderd
avsikt - bedoeling
avsked - afscheid
avskedstimma - afscheidsuur
avskyvärd - afschuwelijk
avspelas - zich afspelen
avstanna - tot stilstand komen
avsticka - naprikken
avstånd - afstand
avtacka - afdanken
avträda - aftreden
axel - schouder

B

bacill - bacil
backe - heuvel
backstuga - hutje, klein huisje
bad - bad
bada - baden
badhus - badhuis
badort - badplaats
bakhåll - hinderlaag
bakom - achter
bakpå - achterop
bakverk - gebak
bakåt - achterover
bal - bal
balkongdörr - balkondeur
ballongring - ballonband
balsal - balzaal
ban, bana - baan
bana - banen
band - lint, band
baner - banier
bank - bank
bara - slechts
barbar - barbaar
barm - borst
barn - kind
barnatårar - kindertranen
barndom - jeugd
barnhem - kindertehuis
baronessa - barones
batav - Batavier
be, zie **bedja**
bebo - bewonen
bebåda - aankondigen
bedja (bad, bådo, bett) - verzoeken; bidden
bedrövlig - treurig
bedöma - beoordelen
bedöva - bedwelmen
befinna sig - zich bevinden
befolkad - bevolkt
befria - bevrijden
befrielse - bevrijding
befälhavande - bevelhebber
begiva sig - zich begeven
begrava - begraven.
begravningsbyrå - begrafenisonderneming
begravningstalare - grafredenaar
begråta - beweenen
begrunda - overpeinzen
begynna - beginnen
begära - begeren, wensen
behag - charme
behålla - behouden
behärska - beheersen
behöva - behoeven, nodig hebben; -s, nodig zijn.
beklämd - beklemd
bekransa - bekransen
bekriga - bestrijden
bekymmer - zorg
bekymmerslös - onbezorgd
bele - bespotten
belgisk - Belgisch
belåten - tevreden
beläggning - plaveisel, wegdek
ben - been; gebeente

benhård - hard als been
benhög - hoop botten
beordra - commanderen
bereda - bereiden
beredd - bereid
beredvillig - bereidwillig
bergfast - rotsvast
bergig - bergachtig
bero - berusten
beräkning - berekening
beräkningsmetod - methode van berekening
berätta - vertellen
berättelse - verhaal
beröm - lof; pluimpje
berömd - beroemd
berömma - prijzen
besegra - overwinnen
besk - bitter, wrang
besked: få — - zich op de hoogte stellen
beskedlig - braaf
beskriva - beschrijven
beskugga - overschaduwen
beskåda - beschouwen
beskärd - beschoren
besluta - besluiten
bestiga - bestijgen
bestå - doorstaan
beställa - bestellen
bestämd - bepaald, vast
bestämma - beslissen
beständig - voortdurend
besvär - moeite
besvärlig - lastig
besynnerlig - eigenaardig
besättning - bemanning; bezetting
besök - bezoek
besöka - bezoeken
bet - weide
betala - betalen
beteckna - aangeven
betjänt - bediende
betong - beton
betrakta - beschouwen
betyda - beteekenen
betydelse - beteekenis
betydelselös - onbetekenend
betyga - betuigen
betygskatalog - rapportenboek, cijferlijsten
betäcka - bedekken
betänklighet - bezwaar
bevandrad - bedreven
bevara - bewaren
bevekelse - (het) vermurwen
beväringsexercis - diensttijd
bibeltext - bijbeltekst
bida - lijden
bild - beeld
bilda - vormen;—**efter,** nabootsen
bildningsanstalt - onderwijsinrichting
bildvärld - wereld van beelden
bilism - automobilisme
biljettkontor - bespreekbureau
billig - goedkoop
binda (band, bundo, bundit) - binden
bita (bet, beto, bitit) - bijten
bitvarg - houweel
bjuda (bjöd, bjödo, bjudit) - bieden, gebieden; uitnodigen
bjärt - felgekleurd
björk - berk
blad - blad
bland - onder, tussen
blanda - vermengen
blank - blank
blankis - ijs zonder sneeuw
bleck - blik
bleckdamejeanne - benzineblik
bleckplåtsfolk - mensen uit de blikken huizen
blek - bleek
bleka - doen verbleken
blekna - verbleken
bleksmutsig - groezelig bleek
blick - blik
blid - zacht

bliva (blev, blevo, blivit) - worden, blijven
blivande - toekomstig
blixt - bliksem
blixtomstrålad - door bliksem omstraald
blixtra - bliksemen
blod - bloed
blodbesprängd - met bloed besprenkeld
blodröd - bloedrood
blodvåg - bloedgolf
blomning - bloei
blomma - 1. bloem; 2. bloeien
blomstergård - bloementuin
blomsterkvast - ruiker
blomstersäng - bloembed
blomstra - bloeien
bloss - fakkel
blossa - gloeien
blott - slechts
blotta - zwakke plek
blotta - ontbloten
blund - sluimering
blunda - sluimeren
blyerts - potlood
blyertspenna - potlood
blyg - verlegen
blå - blauw
blåbär - bosbes
blånor - werk, pluksel
blåsig - winderig
bläck - inkt
bläckfläck - inktvlek
blänk - glans
blänka - glanzen
blöt - nat
bo - 1. woning; **sätta** - zich inrichten; 2. wonen
bocka - een buiging maken
bockning - buiging
bod - winkel
bofast - gevestigd
boja - boei
bok - boek
bokrad - rij boeken
bomb - bom
bondaktig - boers
bonde - boer
bondestudent - boerenstudent
bondevis - boerenmanier
boning - woning
bonvax - boenwas
bord - tafel
bort - weg
borta - weg
bortblåsa - wegwaaien
bortskymma - verduisteren
bortta(ga) - wegnemen
boskapsskötsel - veeteelt
botten - bodem
bra - goed
brak - lawaai
brand - brand
brant - steil
bred - breed
breda sig - zich uitstrekken
bredd - breedte; **i** —, naast elkaar
bredvid - naast
brinna (brann, brunno, brunnit) - branden
brist - gebrek
brista (brast, brusto, brustit) - barsten
bro(de)r - broer
brottas - worstelen
brud - bruid
bruk - gewoonte
bruka - gewoon zijn
brun - bruin
brus - geruis
brusa - bruisen
brydsam - moeizaam
brygga - brug
brynja - harnas
bryta (bröt, bröto, brutit) - breken
bråk - herrie
bråka: — **sitt vett** - zich het hoofd breken

bråttom: ha — - haast hebben, het druk hebben
bräcka - breken
bräcklig - breekbaar, broos
bräda - plank
brädd - rand
bräder - planken
brädlast - houtlast
brädstump - stuk van een plank
bränna - doen branden
brännpunkt - brandpunt
brännvin - brandewijn
brännässla - brandnetel
bröd - brood
bröder, mv. van **broder**
bröllop - bruiloft
bröst - borst
bud - boodschap; gebod
budskap - boodschap, bericht
buga - buigen
buller - lawaai
bullra - stommelen
bulta - bonzen
buske - struik
bussarongställ - overall
butelj - fles
by - dorp
bygd - bewoonde streek
bygga - bouwen
byggnad - gebouw
byxben - broekspijp
byxor - broek
både - beide; — .... **och,** zowel .... als
bågsöm - borduurwerk
bång - lawaai
båt - boot
båtkänsla - lust om te varen
bäck - beek
bälgspel - harmonica
bälte - gordel
bänk - bank
bänkad - geplaatst
bär - bes
bära (bar, buro, burit) - dragen
bärare - drager
bärga - bergen
bärgning - levensonderhoud
bäst - best
bättre - beter
bäva - beven
bävan - beven
böcker, mv. van **bok**
böja - buigen
bölja - golf
bön - gebed; verzoek
bönder, mv. van **bonde**
bönfalla - smeeken
bönsal - aula
böra (borde, bort) - behoren
börd - geboorte
börda - last
börja - beginnen
början - begin
bövel - duivel

C

censor - gecommitteerde
chaussé - straatweg
cigarr - sigaar
civiliserad - geciviliseerd
cykel - fiets
cykelkänsla - fietslust
cykla - fietsen
cyklist - fietser
cymbal - cymbaal

D

dag - dag
dagg - dauw
daglig - dagelijks
dagsmarsch - dagmars
dagvisa - „daglied"
dal - dal; **dalarne,** Dalecarlië
dalaland - Dalecarlië
damejeanne - buikige fles
damm - stof

dammfri - stofvrij
dammig - stoffig
dammvirvel - stofwolk
dana - vormen
danneman - brave man
dans - dans
dansa - dansen
danssal - danszaal
darra - trillen
darrhänt - beverig
de (dem) - zij (hen)
debutera - debuteren
dedicera - opdragen
del - deel
deltagande - deelnemend
delvis - gedeeltelijk
dem, zie de
demokratisk - democratisch
den - de; deze; die
denne (detta; dessa) - deze
dess - ervan
dessemellan - in die tussentijd
desto - des te
diet - dieet
dig, zie du
digna - neerzijgen
dike - sloot
dikesren - slootkant
dikt - poëzie
diktare - dichter
dillblad - dilleblad
dimma - nevel
dimpa (damp, dumpo, dumpit) vallen.
dingla - bungelen
dis - nevel
diskerska - meisje om af te wassen
diskret - bescheiden
diskutera - bespreken
dit - daarheen; waarheen
ditkommen - daar gekomen
djup - 1. diepte; 2. diep
djur - dier
djärv - stoutmoedig
djävul - duivel
dock - toch
docka - pop
doft - geur
dofta - geuren
dok - sluier
doktor - dokter, doctor
dokumentsamling - documentenverzameling
dolk - dolk
dom = dem, zie de
dom - oordeel, vonnis
domarberg - rechtersberg
domare - rechter
domkapitel - domkapittel
dopp - onderdompeling
doppa - indopen
dotter - dochter
dov - dof
dra, zie draga
drabba - treffen
drag - trek
draga (drog, drogo, dragit) - trekken
dragen - aangeschoten
dricka (drack, drucko, druckit) - drinken
drift - hartstocht
driva - sneeuwhoop
driva (drev, drevo, drivit) - drijven
drivhusväxt - kasplant
droppa - druipen
droppe - druppel
drott - heer
drunkna - verdrinken
druva - druif
dryckenskap - dronkenschap
drypa (dröp, dröpo, drupit) - druipen
dräng - knecht
dräpa - doden
dröja - toeven
dröm - droom
drömma - dromen
drömmare - dromer

du (dig) - jij (je)
dugga - motregenen
duk - doek
dum - dom
dundergud - dondergod
dunkel - duister
dunst - stank
duplicerad - gestencild
dvärgalåt - dwergengeluid
dy - modder
dyft: inte ett — - helemaal niet
dyka upp - opduiken
dyr - dierbaar
dyster - donker, somber
dysterhet - somberheid
då - dan; toen
dån - gedreun
dårdikt - dwaas gedicht
dåre - dwaas
däck - dek; buitenband
däjelig - lieflijk
däjelighet - lieflijkheid
däld - klein dal
där - daar; waar
därborta - daar ginds
därför - daarom
därinne - daarbinnen
därpå - daarop
dö (dog, dogo, dött) - sterven
död - dood
döda - doden
döddagar: till — - tot zijn dood
dödgrävare - doodgraver
dödgrävning - (het) doodgraven
dödlig - sterfelijk
dölja - verbergen
döma - oordelen, vonnissen
döpa - dopen
dörr - deur
döttrar, mv. van **dotter**

E

effektiv - effectief
efter - na; naar gelang van; daarna; om te halen; daar
efterbliva - achterblijven
efterkommande - nakomeling
efterkrig - tijd na de oorlog
efterliv - later leven
efterlämna - nalaten
eftermiddag - namiddag
eftermäle - grafrede
efterträdare - opvolger
eftersom - daar
efterst - achterst
eftersträva - nastreven
egen - eigen
egentligen - eigenlijk
ej - niet
eka - roeibootje
eko - echo
elak - boosaardig
eldstod - vuurzuil
elev - leerling
eller - of
elände - ellendig
eländig - ellendig
emedan - daar
emellertid - intussen
emot - tegen; tegenover
ena - verenigen
enda - enig
endast - slechts
enformighet - eentonigheid
enkel - eenvoudig
enkom - uitsluitend
enligt - volgens
ens - eens; **inte —**, niet eens; **med —** ineens - alleen
ensam - alleen
ensamhet - eenzaamheid
ensamjungfru - meisje alleen
ense - eens; **vara — om**, het eens zijn over
enstaka - afzonderlijk
envis - eigenwijs, hardnekkig
er - jullie, zie **Ni**
eremit - kluizenaar
erinra - herinneren
erkänna - erkennen

erkännande - waardering
erkänsla - erkentelijkheid
erövring - verovering
eter - æther
evig - eeuwig
evighet - eeuwigheid
evinnerlig - eeuwig
exempel - voorbeeld
existens - bestaan
expressbyrå - expeditiekantoor
extra - extra
extrainkomst - extra verdienste

F

facenda - bezitting
fackelhållare - fakkelhouder
fackla - fakkel
fader - vader
fadermördare - vadermoorder
fadershem - vaderhuis
faen, zie **fan**
fager - schoon
faktisk - feitelijk
fall - val; geval; **i alla —,** in ieder geval
falla (föll, föllo, fallit) vallen; **— sig,** treffen
falna - verbleken
falsk - vals
familj - gezin
famla - tasten
famn - omarming
fan - duivel
far, zie **fader**
fara (for, foro, farit) - rijden, gaan, zich begeven
fara - gevaar
farbror - oom
farkost - vaartuig
farlig - gevaarlijk
fart - vaart
fasa - schrik
fast - 1. vast; 2. hoewel
fastna - vastlopen
fastnubba - vastspijkeren
fatabur - provisiekamer
fatt: få — - te pakken krijgen
fatta - begrijpen; omvatten
fattig - arm
fattigdistrikt - armendistrict
fattigdom - armoede
fattiggård - armhuis
fattigkommun - armoedige gemeente
feber - koorts
feberorm - koortsslang
feberport - koortspoort
feja - vagen
fel - fout
fem - vijf
femma - briefje van vijf kronen
femtio - vijftig
fenster, zie **fönster**
festlig - feestelijk
fet - dik, vet
ficka - zak
fiende - vijand
filosof - filosoof
fin - fijn, mooi
finger - vinger
finna (fann, funno, funnit) - vinden
finsk - Finsch
finstädad - netjes schoongemaakt
fiol - viool
fisk - vis
fiska - vissen
fiskarbåt - vissersboot
fiskare - visser
fiskartorp - vissershuisje
fjorton - veertien
fjäll - berg
fjärding - een vierde vaatje
fjärran - 1. ver; 2. verte
fjät - voetstappen
flamländsk - Vlaams
flamma - vlammen
flaska - fles
flaxa - fladderen
flera - meer; verschillende

flesta - meeste
flicka - meisje
flimra - flikkeren
flink - flink
flirt - flirt
flit - ijver
flock - troep, menigte
flod - rivier
flodsystem - riviersystem
flotta - vloot
fly - vluchten; voorbijgaan
flyga (flög, flögo, flugit) - vliegen
flykt - vlucht
flyta (flöt, flöto, flutit) - vloeien
flytta - verhuizen; verplaatsen; — **ihop**, samen gaan wonen
flyttningslass - volgeladen verhuiswagen
fläcka - bevlekken
flämta - hijgen; jagen
fläta - vlecht
flöde - stroom
folk - volk; de mensen
folkförlustelse - volksvermaak
folktom - verlaten, zonder mensen
fora - wagenvracht
fordomtima - weleer
forntid - verleden
forskarblick - onderzoekersblik
forskning - onderzoek
fort - vlug
fortfara, fortsätta - voortzetten
fosterland - vaderland
fosterländsk - vaderlands
fot - voet
fram - voorwaarts; naar voren; te voorschijn
framför - voor
framföre - te verkiezen boven
framföreåt - vooruit
framila - voortsnellen
framleva - voortleven
framom - voor
framskymta - even zichtbaar worden
framtid - toekomst
framåt - voorwaarts
framåtlutad - voorovergebogen
fransk - Frans
franska - Frans (taal)
fred - vrede
freda - beschermen
fredslutsår - vredesjaar
frestelse - verleiding
fri - vrij
frihet - vrijheid
frikostig - vrijkostig
fris - fries
frisk - gezond; fris
frisyr - kapsel
from - vroom
fromma - nut
frossa - koorts
frost - vorst
frostig - vriezend
frostkall - koud bevroren
frukost - lunch, koffiemaaltijd
frukoststek - gebakken vis bij de koffie
frukta - vrezen
fruktansvärd - vreselijk
fruntimmer - vrouw
fruntimmershand - vrouwenhand
frusen - bevroren
frysa (frös, fröso, frusit) - bevriezen; het koud hebben
fråga - 1. vraag; **i — om**, met betrekking tot; 2. vragen
från - van
frälsa - bevrijden
främling - vreemdeling
främlingsfartyg - buitenlands schip
främmad, främmande - vreemd
främst - het voorste
fräsa - sissen; knetteren
fröjd - vreugde
fukt - vocht

fuktig - vochtig
full - vol; dronken
fullborda - voltooien
fullskriven - volgeschreven
fullständig - volledig, volkomen
fundera - peinzen
fura - den
furuberg - met dennen begroeide berg
fylla - vullen; — **år,** jarig zijn
fyllna - dronken worden
fyra - vier
fyrkant - vierkant
fyrsticka - lucifer
fyrtio - veertig
fyrverkeri - vuurwerk
få - weinig
få (fick, fingo, fått) - krijgen, moeten; mogen
fåfäng - ijdel
fågel - vogel
fåle - veulen
fånga - opvangen
fånge - gevangene
får - schaap
fåra - doorklieven
fäder, mv. van **fader**
fädernearv - vaderlijk erfdeel
fäktare - strijder
fälla - doen vallen
fälsup - borrel op de valreep
fältherre - veldheer
fängelse - gevangenis
färd - tocht
färdas - reizen
färdig - klaar
färg - kleur
färglös - kleurloos
fäst - gehecht
fäste - firmament
fästmö - verloofde
fästningsliknande - op een vesting gelijkend
föda - voortbrengen, baren; voeden
födas - geboren worden
född - geboren
födelsedag - verjaardag
födelsedatum - geboortedatum
följa - volgen
följe - troep
fönster - venster
fönsterläm - vensterluik
för - voor; te; want; omdat; — **det mesta,** meestal
föra - voeren, leiden, brengen
förakta - verachten
förarglig - ergerlijk
förbanna - vervloeken; verbieden
förbannelse - vervloeking, vloek
förbarmande - erbarmen
förbi - voorbij
förbidan - afwachting
förbinda - verbinden
förbliva - blijven
förbrinna - verbranden
förbud - verbod
fördel - voordeel
fördela - verdelen
fördenskull - daarom
fördraga - verdragen
fördriva - verdrijven
fördölja - verbergen
före - voor; tevoren;
förefalla - vóórkomen
förefinnas - aanwezig zijn
föregående - voorafgaand
förena - verenigen
föreståndare - hoofd, leider
företag - onderneming
förfogande - beschikking
förfrusen - bevroren
förfärlig - vreselijk
förgängelse - vergankelijkheid
förgänglig - vergankelijk
förgäta - vergeten
förhandling - verhandeling
förhållande - verhouding
förhärda - verharden
förhärja - havenen

förklara - verklaren
förklenande - geringschattend
förkläde - schort
förkovra - verbeteren; — **sig,** zich bekwamen
förkylning - verkoudheid
förlora - verliezen
förlovad - beloofd
förlovning - verloving
förlåta - vergeven
förlägen - verlegen
förläst - overwerkt, bleek van het studeren
förmer - meer (dan een ander)
förmiddag - ochtend, voormiddag
förmildringsgrunder - verzachtende omstandigheden
förmodligen - vermoedelijk
förmå - in staat zijn
förnimmelse - gevoel
förnöjd - vergenoegd
förr - vroeger
förra - vorige
förråd - voorraad
förrän - voordat
försaka - verzaken
försakelse - verzaking, opoffering
församling - gemeente
försiktig - voorzichtig
försimpla - vergroven
förskräckelse - verschrikking
förskräckt - verschrikt
försoning - verzoening
förströdd - verstrooid
förströelse - afleiding
förstuga - vestibule, hall
förstugutrapp - bordes
förstå - verstaan, begrijpen
förstås - natuurlijk
förstämd - ontstemd
försumma - verzuimen
försupen - aan de drank verslaafd
försvara - verdedigen
försvinna - verdwijnen
försynt - schuw
försäkra - verzekeren
försätta - verplaatsen
försöka - proberen
förta - wegnemen
förtjäna - verdienen
förtret - ergernis
förtrolig - vertrouwelijk
förtrolla - betoveren
förtvivla - wanhopen
förtära - verteren
förundra - verwonderen
förunna - gunnen
förut - vooruit; tevoren
förutan - zonder
förutse - voorzien
förvandla - veranderen
förvilla - op een dwaalspoor brengen
förvåna - verbazen
förälskad - verliefd
föröda - vernietigen
fötter, mv. van **fot**

G

gagn - nut
galler - traliewerk, hek
galopp - galop
gammal - oud
gammaldags - ouderwets
ganska - tamelijk; zeer
gardin - gordijn
gatbit - stuk straat
gavel - gevel; smalle kant van een huis
gazett - krant
ge, zie **giva;** — **sig i väg,** weggaan; — **sig,** het opgeven.
gelike - gelijke
gemen, gemensam - gemeenzaam
gen - kort
genast - dadelijk
generalska - generaalsvrouw
genljud - weerklank

genljuda - weerklinken
genom - door
genomglödga - doorgloeien
genomgå - doorstaan
genomleva - doorleven
genomträngande - doordringend
genomvåt - doornat
gestalt - gestalte
gestalta sig - zich vormen
gift - vergif
gift - getrouwd
gifta sig, giftas - trouwen
giftermål - huwelijk
gilla - goedkeuren
gitta - kunnen
giva - geven
given - aangewezen; vanzelfsprekend
gjuta (göt, göto, gjutit) - gieten
glad - blij, vrolijk
glammas - vrolijk praten
glans - glans
glas - glas
gles - dun
glida (gled, gledo, glidit) - glijden
glimta - glinsteren
glädje - blijdschap, vreugde
glänsa - glanzen
glänta - open plek in bos
glänta på - op een kier zetten
glättig - vrolijk
glöda - gloeien
glömma - vergeten
gnägga - hinniken
gnälla - krassen
god - goed; lekker
gods - landgoed
godsägare - bezitter van een landgoed
golv - vloer
gosse - jongen
gracerna - de gratiën
grammatik - spraakkunst
gran - spar
granris - sparrengroen
grannasfar - buurman
granne - buurman
grannförsamling - naburige gemeente
granngumma - buurvrouw
granska - onderzoeken, nauwkeurig bekijken
granskog - dennenbos
gratis - gratis
gratulera - gelukwensen
grav - graf
gravdörr - grafdeur
gravöl - begrafenismaal
gravölshatt - begrafenishoed
gren - tak
grepp - greep
grift - groeve
grind - hek
gripa - grijpen; — **sig an**, aanpakken
gro - groeien
groningsgrund - grond waar iets gegroeid is
grosshandlare - grossier
grov - grof
grubbla - peinzen
grund - grond; oorzaak
grundmura - funderen
grupp - groep
gruva - mijn
grym - wreed
gryn - korrel; grutten
grå - grijs
gråhårad - met grijze haren
gråkall - grijskoud
gråsten - grijze steen
gråta (grät, gräto, gråtit) - huilen, wenen
gräl - ruzie, gekibbel
gräla - kibbelen
gränd - steeg
gräns - grens
gräs - gras
gräshoppa - sprinkhaan
gräva - graven

grön - groen
grönska - groen
gröt - pap
gubbe - grijsaard, oude heer
gud - god
gudabild - goddelijk beeld
gudomlig - goddelijk
gudsbeläte - godsbeeld
gudsfruktan - godsvrucht
guld - goud
guldguler - goudgeel
guldkors - gouden kruis
guldland - goudland
guldmoln - gouden wolk
gullhårig - goudblond
gullkors, zie **guldkors**
gumma - oude vrouw
gunga - schommelen
gupp - oneffenheid, helling
gutår - proost!
gyllen - goud
gyllenträdsallé - laan van gouden bomen
gå (gick, gingo, gått) - gaan, lopen, wandelen; — **an,** aangaan; — **ned,** ondergaan
gång - maal, keer; gang
gård - boerderij; binnenplaats, erf
gårdvar - waakhond
gås - gans
gåva - gave, geschenk
gäcksam - schertsend
gäll - schel, doordringend
gälla - gelden
gärna - gaarne
gärning - daad
gäss, mv. van **gås**
gäst - gast
gästabud - gastmaal
gästfri - gastvrij
gästgivargård - herberg
göda - mesten
gömma - verbergen
göra (gjorde, gjort) - maken, doen; — **upp,** afrekenen

H

ha, zie **hava**
hagel - hagel
hagelkorn - hagelkorrel
haka - kin
halka - (uit)glijden
hall - hall
hallon - framboos
hallänning - bewoner van Halland
halm - stro
hals - hals, keel
halv - half
halvsluten - half gesloten
hamn - haven
hamna - belanden
han (honom) - hij (hem).
hand - hand; **efter** — langzamerhand
handduk - handdoek
handfull - handvol
handskakning - handdruk
hans - zijn (bez. vnw.)
harmoni - harmonie
harpa - harp
hassel - hazelaar
hast - haast
hasta - zich haasten
hat - haat
hata - haten
hatt - hoed
hav - zee
hava (hade, haft) - hebben
havsbad - zeebad
hed - hoogvlakte
hederlig - eerzaam, braaf
hedersplats - ereplaats
hel - geheel
hela - genezen
helig - heilig
helledudane - hemel nog aan toe
hellen - Griek
heller: — **inte** - ook niet
hellre - liever

helst - liefst; **när som —**, ten allen tijde
helvete - hel
hem - 1. tehuis; 2. naar huis
hembiträde - hulp in de huishouding
hemföra - thuisbrengen
hemkomst - thuiskomst
hemlighet - geheim
hemlängtan - heimwee
hemlös - dakloos
hemma - thuis
hemsk - griezelig
hemväg - terugweg
hemåt - huiswaarts
henne, zie **hon**
hennes - haar (bez. vnw.)
herold - heraut
herre - heer
herreman - heer
herrskap - deftige mensen; mijnheer en mevrouw; **—er,** dames en heren
hes - hees
het - heet
heta - heten
hetta - warmte
himlakraft - hemelse kracht
himlascen - hemels tafereel
himmel - hemel
himmelrike - (het) hemelse rijk
himmelsfärd - hemelvaart
hind - hinde
hingst - hengst
hinna (hann, hunno, hunnit) - bereiken
hisna - duizelig worden
historia - geschiedenis
hit - hierheen
hitta - vinden
hjon - verpleegde
hjord - kudde
hjortron - soort gele framboos
hjul - wiel
hjulring - wielband
hjälm - helm
hjälpa - helpen
hjälte - held
hjältedikt - epos
hjärna - hersens
hjärta - hart
hjärtelig, hjärtlig - hartelijk
hjässa - schedel
ho - wie
hojta - schreeuwen
hon (henne) - zij (haar)
honom, zie **han**
hopp - hoop
hoppa - springen
hoppas - hopen
hoppfullhet - blijde verwachting
hopplös - wanhopig
hoprafsad - bij elkaar geraapt
hopsamla - verzamelen
horisont - horizon
hortensia - hortensia
hos - bij
hosta - hoest
hot - bedreiging
hota - dreigen
hotell - hotel
hovsam - bescheiden
hud - huid
hugga (högg, höggo, huggit) - houwen
huld - liefhebbend
huldhet - liefde
hund - hond
hundratals - honderden
hunger - honger
hundraårig - honderdjarig
hungersnöd - hongersnood
hungra - honger lijden
hungrig - hongerig
hur - hoe
hurudan, huruledes - hoe
hus - huis
husa - kamermeisje
husbonde - heer des huizes
husdräng - huisknecht

hushåll - huishouden
husläkare - huisdokter
husmoder - huismoeder
husrum - woonruimte
hut - schaam je
huvud - hoofd
huvudbonad - hoofdtooi
huvudbyggnad - hoofdgebouw
huvudgata - hoofdstraat
hy - gelaatskleur
hydda - hut
hygglig - aangenaam, geschikt
hyresgäst - huurder
hyrkusk - huurkoetsier
håg - gedachte
hågkomst - herinnering
håll - richting; **på långt —,** - in de verte
hålla (höll, höllo, hållit) - houden; **— till,** zich ophouden
hållbar - degelijk
hållhake - houvast
hållning - houding
hår - haar
hård - hard
hårdna - hard worden
häggbär - vogelkersbes
häggdoft - geur van vogelkers
hägn - beschutting
hägring - fata morgana
hälft - helft
häll - rotswand, steen
hälsa - groeten; **— på,** bezoeken
hälsa - gezondheid
hälsning - groet
hämta - halen
hända - gebeuren
händelse - gebeurtenis
händer, mv. van **hand**
hänga - hangen
hänsynslös - meedogenloos
häpen - verbijsterd
häpnad - verbazing
här - hier
härbärge - onderdak
härja - plunderen, verwoesten
härlig - heerlijk
häromkvällen - laatst op een avond
härskarinna - heerseres
häst - paard
hävden - de geschiedenis
hög - hoog, luid
högbarmad - met hoge borst
höger - rechts, rechter
högtidlig - plechtig
högtidsrus - roes bij feestelijke gelegenheden
höja - opheffen; **— sig,** zich verheffen
höjd - hoogte, heuvel
höns - kippen
höra - hooren
hörn - hoek
höst - herfst
höstmorgon - herfstochtend
höstvåt - najaarsachtig nat

I

i - in
iakttaga - waarnemen
ibland - soms
icke - niet
idas: inte — - te lui zijn om
idé - idee
ideal - ideaal
idel - louter
idelig - voortdurend
identisk - identiek
idissla - herkauwen
ifall - voor het geval dat, indien
ifrån - van; sedert
iföra - kleden in
igen - weer
igenkänna - herkennen
igenom - door
ihjäl - dood
ihop - bij elkaar; in elkaar
ihåg, zie **komma**

illa - slecht
illak, zie **elak**
illmarig - sluw
imma - damp
imponerande - imponerend
in - naar binnen
indela - indelen
indiansk - Indiaans
inföding - inboorling
inför - tegenover
ingalunda - geenszins
ingen - niemand
ingenting - niets
inget - niets
ingivelse - ingeving, inspiratie
inledning - inleiding
inledningskapitel - inleidingshoofdstuk
innan - voordat
innanför - binnen
inne - binnen
innesluta - bevatten
inom - binnen
insjunken - ingevallen
institution - instelling
instruktion - instructie
inställa - instellen
instämma - instemmen
instänga - opsluiten
inte - niet
internerad - opgesloten
intet - niets
intill - vlak naast, vlak bij; tot aan
intryck - indruk
inträda - binnentreden
inträffa - gebeuren, vóórkomen
invid - naast
invånare - inwoner
inåt - naar binnen
inälvor - ingewanden
ironiker - ironicus
is - ijs
isig - berijpt
iver - ijver, toewijding
ivrig - opgewonden
iväglura - op weg lokken

J

jag (mig) - ik (mij)
jaga - jagen
jalusi - half gordijn
jo - ja (na ontkenning)
jobb - baantje; karweitje
jobba - zwoegen
jolta - kwezelen, sentimenteel doen
jord - aarde
jorda - begraven
jordbruk - landbouw
jordelevnad, jordeliv - aards leven
jordisk - aards
ju - immers
jubel - gejubel
jubelfestpromotion - jubileumpromotie
jubla - jubelen
jul - kerstmis
julafton - avond voor kerstmis
juldag - kerstdag
jungfru - dienstbode
just - juist
jämföra - vergelijken
jämn - gelijk, effen
jämra - jammeren
jämspelt - quitte
jämt - voortdurend
järnbeslagen - met ijzer beslagen
järnfast - onbuigzaam
järnsko - ijzeren schoen
järnvägsbolag - spoorwegmaatschappij
järnvägstidevarv - spoorwegtijdperk
jätte - reus
jättemoln - reusachtige wolk

K

kaffe - koffie
kaka - koek
kalabreserhatt - flambard
kalesch - koets

kalka - kalken
kall - koud
kalla - roepen, noemen
kalv - kalf
kalvstek - stuk gebraden kalfsvlees
kam - kam
kamp - strijd
kamp - paard
kamrat - vriend
kanal - kanaal
kanna - kan
kanske - misschien
kantad - afgezet
kapa; — **åt sig** - naar zich toegraaien
kappa - mantel; schoorsteenmantel
kapten - kapitein
kardborre - klit
karl - man
karta - kaart
kartrum - kaartenkamer
kask - (lederen) helm
kasta - werpen
katafalk - dodenbaar
kategori - categorie
kateder - katheder
kavaljer - jonge man
kila - zich vlug voortbewegen
kind - wang
kindknota - jukbeen
kipptoffel - muil
kista - kist
kitslig - lastig
kjol - rok
klack - hak
klaga - klagen; — **på**, klagen over
klang - klank
klampa - stampen
klar - helder
klarhet - helderheid
klass - klasse
klassanda - klassegeest
klassrum - schoollokaal
klen - zwak, armzalig
klinga - klinken
klippa - knippen
klippa - klip
klistra - plakken
klocka - klok
klok - verstandig
klokhet - verstand
kloster - klooster
klotter - geklodder
klottra - neerkladden
klubba - voorzittershamer
klubbslag - slag met de voorzittershamer
klunga - klitten
kläcka (klack) - **det klack i mig** - ik schrok op
kläda - kleden
kläder - kleren
klänning - jurk, japon
klättra - klauteren
klöver - klaver
klövervall - klaverberm
klöveräng - klaverweide
knacka - kloppen
knall: — **och fall** - plotseling
knappast, knappt - nauwelijks
knarra - kraken
kniv - mes
knoge - knokkel
knollrig - gekroesd
knopp - knop
knottra - knerpen
knyte - bundeltje
knytnävskamp - vuistgevecht
knä - knie
knäck - nougat
knäppa - tokkelen
ko - koe
kok - maaltje
koka - koken
kokerska - keukenmeisje
kollegierum - leraarskamer
kollegium - leraarsvergadering
komisk - komisch

komma - komen; brengen; — **ihåg,** zich herinneren
kommandobro - kommandobrug
kommissionskontor - verhuurkantoor; bemiddelingsbureau
kommun - gemeente
kommunal - gemeentelijk
konceptpapper - kladpapier
konservativ - conservatief
konst - kunst
konstatera - constateren
konstrik - kunstig
konsul - consul
konsulat - consulaat
kontrast - contrast
konung - koning
kopp - kop
kopparorm - koperen slang
kor - koor
kornbröd - brood van koren
korp - raaf
korridor - gang
korridorväg - weg door de gang
kors - kruis
korsa - kruisen
kort - kaart
kort - kort
kortspel - kaartspel
kostbar, kostelig - kostbaar
kostym - pak, kleding
kotte - dennenappel
koxa - nieuwsgierig kijken
kraft - kracht
kraftig - krachtig
kraftlös - krachteloos
krans - krans
kreatur - stuk vee
kreosot - kreosoot
krig - oorlog
krigshär - leger
krigsfånge - krijgsgevangene
kringliggande - omliggend
kristlig - christelijk
kritbit - krijtje
kritvit - spierwit
krog - herberg, kroeg
krogrum - gelagkamer
krona - kroon
kropp - lichaam
krossa - verbrijzelen
kruka - pot
krus - kroes
krusa - plichtplegingen maken
kryddbod - kruidenierswinkel
krypta - onderaards gewelf
kräsligen - in overvloed
kröka - krommen
krön - kroon
kula - kogel
kulle - heuvel
kulsprutemynning - mond van een mitrailleur
kung - koning
kungaring - koningsring
kunna - kunnen
kunskap - kennis
kurering - genezing
kurig - ineengedoken
kusk - koetsier
kutryggig - met een kromme rug, gebocheld
kutter - gekir
kuva - onderdrukken; drukken
kval - moeilijkheid; pijniging
kvalm - benauwenis
kvar - over; achter
kvarsittare - zittenblijver
kvart - kwartier
kvarter - huizenblok, wijk
kvav - 1. benauwd; 2. **gå i —,** vernietigd worden
kvick - geestig
kvinna - vrouw
kvitt - kwijt
kvitta - gelijk zijn
kvälja - verstikken
kväll - avond
kvällas - avond worden
kvällsnyheter - avondberichten

kvällste - avondthee
kväva - verstikken
kyla - afkoelen
kyrka - kerk
kyrkfolk - kerkgangers
kyrkoherre - pastoor
kyrkostämma - vergadering van de kerkeraad
kyrkovärd - lid van de kerkeraad
kyrktorn - kerktoren
kyrkvaktare, kyrkvaktmästare - koster, suisse
kyssa - kussen
kådig - harsachtig
kålgård - moestuin
käck - overmoedig
källa - bron
kämpa - strijden
kämpe - strijder
kämpeskara - heldenschare
känna - kennen, gevoelen
känsla - gevoel
käpprätt - linea recta
kär - lief
käring - oude vrouw, wijf
kärl - vat
kärlek - liefde
kärleksord - woord van liefde
kärra - kar
kärv - 1. wrang, bitter; 2. stug
kök - keuken
köksa - keuken-werkmeisje
köksskorsten - keukenschoorsteen
köld - koude
köp - koop; **till på — et**, bovendien
köpa - koopen
köra - rijden, mennen; **—ut**, wegjagen
körkarl - voerman
körsbär - kers
körsbärsträd - kersenboom
kött - vleesch
köttschok - homp vlees

L

lag - wet
lag - gezelschap
laga - toebereiden, maken; repareren
lagman - rechter
lagom - niet te veel en niet te weinig
lags: till — - naar de zin
lakon - Spartaan
land - land; **till — et**, naar buiten
landnöd - landnood
landsflyttning - verhuizing naar buiten
landskap - 1. landschap; 2. provincie
landskapsmålare - landschapsschilder
landsvägskanten - kant van de weg
lans - lans
lantlig - landelijk
lantärna - lantaarn
lasta - beladen
lat - lui
lata sig - luieren
latin - Latijn
lavendel - lavendel
lazarol - lazarol (medicijn)
le (log, logo, lett) - glimlachen
le, zie **led** (3)
led - weg
led - gelid; generatie
led - akelig
ledig - vrij
leende - glimlach
lejon - leeuw
lek - spel
leka - spelen
leksaksfönster - speelgoedetalage
lerig - modderig
leva - leven
levnad - leven
licens - vergunning
lida (led, ledo, lidit) - lijden

lie - zeis
ligga (låg, lågo, legat) - liggen
lik - gelijk, gelijkend op
lik - lijk
lika - gelijk, even
like - gelijke
likhet - gelijkheid
likna - lijken op
liksom - evenals, als het ware
lilja - lelie
lina - touw, lijn
lingon - vossebessen
lingonris - vossebessenstruiken
liniment - omslag
linlockar - vlasblonde krullen
list - list
lista - lijst
lita - vertrouwen
liten - klein
litet - een beetje, enigszins
litteraturhistorie - litteratuurhistorie
liv - leven
livsbejakerska - het leven aanvaardende vrouw
livsbåt - levensboot
livsfarlig - levensgevaarlijk
livstid - levenstijd
livsverk - levenswerk
livsöde - noodlot
ljud - geluid
ljuda (ljöd, ljödo, ljudit) - klinken
ljum - lauw
ljung - heide
ljus - 1. licht (zelfst. nw. en bv. n.) 2. kaars
ljuskälla - lichtbron
ljusning - lichte plek
ljusstrima - lichtstreep
ljuv - lief
ljuvlig - lieflijk
locka - lokken
lockig - gekruld
lokomotiv - locomotief
lopp - loop
lorpa - slordig wijf
lott - lot
lov - verlof
lova - beloven; loven
loven - het beloofde
lovsång - lofzang
lovtal - lofzang
lucka - luikje
lugn - rustig
lukt - lucht
lukta - ruiken
lummig - lommerrijk
lumpen - plomp
lund - bosje
lungsot - tering
lura - 1. op de loer liggen; 2. bedriegen, beetnemen
lusland - luizenland
lust - lust
lusta - begeerte
lustig - vrolijk
lustvandra - wandelen
luta - buigen, leunen
luva - muts
lycka - geluk; lot
lycklig - gelukkig
lyda - luiden
lyfta - oplichten, opheffen
lykta - afsluiten
lyst - glanzen, stralen; licht geven
lyssna - luisteren
låda - lade
låg - laag
låga - vlam
lån - leen
lång - lang; ver
långsam - langzaam; **bli —t,** vervelend worden
lårbenshals - kop van het dijbeen
lås - slot
låsvrede - deurknop
låt - geluid; melodie
låta (lät, läto, låtit) - 1. laten; 2. klinken

läger - kamp
lägga - leggen; — **sig i något**, zich met iets bemoeien
läkare - dokter
läktare - galerij
lämna - 1. afgeven; 2. verlaten
lämpa sig - geschikt zijn
lämplig - geschikt
läna - lenen
lända - belanden
längesen - lang geleden
längre - langer; verder
längs - langs
längta - verlangen
längtan - verlangen
läpp - lip
lär - moet, schijnt
lärare - leraar
lärartid - leraarstijd
lärdom - wijsheid
lärft - linnen
lärjunge - leerling
lärkspel - leeuwerikgezang
lärospån - proeve van bekwaamheid
läroverk - lyceum
läroverkshus - schoolgebouw
läsa - lezen; leren
läsebok - leesboek
läta, zie **låta**
läte - melodie
lätt - licht, gemakkelijk
lätting - luiaard
lättja - luiheid
läxa - les
löfte - belofte
löje - scherts
löjlig - belachelijk
lök - ui
lömsk - vals, verraderlijk
lön - loon
löna - belonen; **det är inte lönt,** het is de moeite niet waard
lördagsnatt - Zaterdagnacht
lös - los
lösa - losmaken
lösenord - wachtwoord
löv - loof, groen
lövskogbekransad - met loofhout omgeven
lövverk - lofwerk

M

magasin - zaak, magazijn
magister - meester
mahognyskiva - mahoniehouten blad
maj - Mei
majdag - Meidag
majs - mais
maka - echtgenote
make - echtgenoot
makt - macht
mal - mot
malm - erts
malörtskvist - alsemtak
mamma - moeder
man - 1. man; 2. men
mana - oproepen
mandelpotatis - zoete aardappel
manér - manier
manlig - mannelijk
mansnamn - mannennaam
mark - veld
marmor - marmer
marmorskimrande - glanzend als marmer
marmorstod - marmeren beeld
marshimmel - Maarthemel
maskinknuten - machinaal geknoopt
massa - massa
mask - worm
maskrosfrö - paardebloemzaad
mat - eten
matos - etenslucht
matranson - rantsoen eten
matros - matroos
matt - mat; vermoeid
maxim - stelregel

med - met; **jag** —, ik ook; — **detsamma**, op hetzelfde ogenblik
medan - terwijl
mede - ijzer van een slede
meddela - meedelen
Medelhavet - Middellandse Zee
medge - toegeven
medgång - voorspoed
medspår - sledespoor
meja - maaien
mejeribolag - coöperatief zuivelbedrijf
melankolisk - melancholiek
mellan - tussen
men - maar
mena - menen
mening - mening
meningslös - zinneloos
menlig - schadelijk
mer, mera - meer
mest - meest
meter - meter
middag - middageten
middagstid - middaguur
midnattstimme - middernachtelijk uur
midsommar - midzomer
mig, zie **jag**
mil - mijl
mild - vriendelijk
milsdjup - mijlen diep
milslång - mijlen ver
min (mitt, mina) - mijn
min - gelaatsuitdrukking
mindervärdig - minderwaardig
mindre - minder
minnas - zich herinneren
minne - herinnering
minnesbild - herinneringsbeeld
minnesskrift - herinneringsschrift
minskas - verminderen
minsta - minste
minut - minuut
missförstånd - misverstand
missmodig - mismoedig
misstrogen - achterdochtig
misstycka - verkeerd begrijpen; kwalijk nemen
misstänkt - verdacht
mista - verliezen
mitt - midden
mittemot - tegenover
mjuk - zacht
mjukhet - zachtheid
mjältsjuk - melancholiek
mjölk - melk
mjölka - melken
mjölsäck - meelzak
mo - heide
mod - moed
moder - moeder
modersfamn - moederlijke omhelzing
modershus - moederlijke woning
modulation - modulatie
mogna - rijpen
mol: — solo - moederziel alleen
moln - wolk
mor, zie **moder**
morgon - morgen
morgondag - volgende dag
morgonglöd - ochtendrood
morgonhimmel - ochtendhemel
morgonpsalm - morgenpsalm
morgonstjärna - ochtendster
morgonstrimma - licht van de aanbrekende dag
morgonsvalka - ochtendkoelte
morgonvaknad - in de morgen ontwaakt
morron, zie **morgon**
mos - moes
moskovit - Moskoviet
mossa - mos
moster - tante
mot - tegen, jegens; naar
motgång - tegenspoed
motor - motor
motsats - tegenstelling
motse - tegemoet zien

motsträvig - weerstrevend
motstå - weerstaan
mottaga - ontvangen
mottagande - ontvangst
motvillig - onwillig
mulen - bewolkt
mull - aarde, stof
mumla - mompelen
mummel - gemompel
mun - mond
munter - vrolijk
mur - muur
musik - muziek
mustascher - snor
muta - omkopen
mycken - veel
myllas - vergaan
myr - moeras
myriad - myriade
myrrha - myrrhe
må - 1. mogen, kunnen; 2. het maken; — **bra,** het goed maken
måhända - misschien
mål - doel
måla - schilderen
målare - schilder
målarkonst - schilderkunst
målarlära - schildersleer
målning - schilderij
månad - maand
måne - maan
många - vele
mångahanda - velerlei
månntro - zou je denken
månsken - maneschijn
månskenslyst - door de maan beschenen
mård - marter
måsfjäder - meeuwenveer
måste - moet, moest
mått - maatregel
måtte - moge
mänga - mengen
mängd - menigte
människa - mens
mänsklighet - menselijkheid
mänskobröst - mensenborst
mänskohand - mensenhand
mänskoliv - mensenleven
märg - merg
märka - 1. bemerken; 2. tekenen
märke - merk
märkvärdig - merkwaardig
mässa - mis
mässfall - niet doorgaan van de godsdienstoefening
mässlingen - mazelen
mästare - meester
mäta - meten
mätt - verzadigd
mö - meisje
möbel - meubel
möbelhandlare- meubelhandelaar
möglig - beschimmeld
möjlig - mogelijk
mönjefläck - menievlek
mönster - voorbeeld, patroon
mönsterpedagog - modelopvoeder
mörda - vermoorden
mörk - donker
mörkbrun - donkerbruin
mörker - duisternis
mörklagd - verduisterd
mörkna - donker worden
mössa - muts, pet
mösskulle - bol van een pet
möta - ontmoeten; optreden, zich voordoen
möte - ontmoeting

N

nacke - nek
naftalindoftande - naar naftaline ruikend
naken - naakt
namn - naam
nardus - nardus
natt - nacht
nattlig - nachtelijk

nattmössa - nachtmuts; **prata i —n,** onzin praten
nattomhöljd - in duister gehuld
nattvardsbarn - confirmant
nattvardsduk - tafellaken voor avondmaaltijd
natur - natuur
naturligtvis - natuurlijk
nederlag - nederlaag
nederslå - neerslaan
nedhasa - zich naar beneden laten glijden
nedkomma - naar beneden komen
nedkramad - ingedrukt
nedre - benedenste; meer naar beneden gelegen
nedslå - neerslaan
negerslav - negerslaaf
nej - neen
nejd - streek
neka - ontzeggen
ner - naar beneden
nere - beneden
nervös - nerveus
Ni (Er) - jullie
nicka - knikken
niga (neg, nego, nigit) - nijgen, een „knix" maken
nio - negen
nit - ijver
nit - niet
nitisk - ijverig
njuta (njöt, njöto, njutit) - genieten
njutning - genot
nog - genoeg; wel
noga - nauwkeurig
Norden - het Noorden
norr - noorden; — **ifrån,** uit het noorden
nu, numera - nu
nummer - nummer
ny - nieuw
nyckel - sleutel
nyckfull - grillig
nyfallen - pas gevallen
nyfiken - nieuwsgierig
nygift - pas getrouwd
nyinflyttad - nieuweling
nypolerad - pas gewreven
nytta - nut
nyutnämnd - pas benoemd
nyår - nieuwjaar
nå - nu
nå - bereiken
nåd - genade
någon (något, några) - iemand, eenig
någorstädes - ergens
näckrossållad - met waterlelies bezaaid
nämligen - namelijk
nämna - noemen
när - 1. dichtbij; 2. toen, wanneer
nära - dichtbij; bijna; — **på,** bijna
nära - voeden
närapå - bijna
närig - gierig
närma sig - naderen
närmande - toenadering
närmare - dichter bij
närmast - naastbijzijnde, naaste
näsa - neus
nässla - brandnetel
nästan - bijna
nät - net
näve - knuist
nöd - nood
nödbostad - noodwoning
nödd - gedwongen
nödhus - noodwoning
nödigt - ongaarne
nödkramad - door de nood gekweld
nödstad - noodstad
nöja sig - zich tevredenstellen
nöjd - tevreden, vergenoegd
nöje - genoegen
nöjesplats - lunapark
nöta - verslijten

nötboskap - rundvee

O

obebodd - onbewoond
oberoende - onafhankelijk
oberördhet - onberoerdheid, prilheid
obeskrivlig - onbeschrijflijk
obestämbar - ondefinieerbaar
observa - opmerken
och - en
också - ook
odygdig - ondeugend
oenighet - oneenigheid
oerhörd - ongehoord
oersättlig - onherstelbaar
offer - offer
ofredstid - oorlogstijd
ofrivillig - onvrijwillig
ofta - dikwijls
ofärdsnatt - noodlottige nacht
oförenlig - onverenigbaar
oförgriplig - onfeilbaar
oförmoda - geen reden geven tot bijgedachten
oförmärkt - onopgemerkt
ofürnuftig - onverstandig
oförsiktig - onvoorzichtig
oförvägen - onversaagd
ohjälplig - onherstelbaar
ohörd - niet verhoord
ohövlig - onbeleefd
okristlig - onchristelijk
oktav - octaaf
olika - ongelijk
oliv - olijf
oljefärg - olieverf
oljelampa - olielamp
oljelund - olijvenhof
olycklig - ongelukkig
olyckshändelse - ongeluk
om -, over; om; rond; — **vintern,** 's winters; 2. indien
ombord - aan boord
omdöme - oordeel
omfamna - omhelzen
omfång - omvang
omgiva - omgeven, omringen
omkring - rond
omkull - omver
omtöcknas - in een nevel gehuld worden
omvirra - omwikkelen
ond - slecht; boos
ondska - boosheid
opassande - ongepast
opera - opera
opp, zie **upp**
ord - woord
ordentlig - fatsoenlijk, behoorlijk
ordna - regelen
ordning - 1. orde; 2. beurt
organisera - organiseren
orgel - orgel
orgelek - orgelspel
orgeltrampare - orgeltrapper
orka - in staat zijn
orkan - orkaan
orm - slang
ormbiten - door een slang gebeten
oro - onrust
oroas - zich ongerust maken
orsak - oorzaak
ort - plaats
orätt - ongelijk, onrecht; **med —,** ten onrechte
orättvisa - onrechtvaardigheid
orörlig - onbeweeglijk
osagd - onuitgesproken
osammanhängande - onsamenhangend
oss, zie **vi**
osviklig - stellig, zeker, rotsvast
osäker - onzeker
otalig - talloos
otrevlig - onaangenaam
otrolig - ongelooflijk
otur - ongeluk, wanbof
oupphörlig - onophoudelijk
outplånlig - onuitwisbaar

ovan - niet gewend
ovanlig - ongewoon
ovanpå - boven
ovig - houterig, stijf
oviktig - onbelangrijk
oviss - onzeker
oväder - onweer
oändlig - oneindig

P

packa - pakken; — **upp**, uitpakken
paket - pak, pakket
palm - palm
panna - voorhoofd
pant - pand
pappa - vader
papper - papier
pappersmössa - papieren muts
par - paar
paradis - paradijs
paraply - paraplui
parentes: i — - tussen haakjes
park - park
parti - partij
pass - pas
pass: vid — - ongeveer
passa på - de gelegenheid waarnemen
passera - voorbijgaan; gaan door
pastorat - gemeente van een dominee
patetisk - pathetisch
patient - patiënt
peka - wijzen
pengar - geld
pensel - penseel
pension - pensioen
pensionerad - gepensionneerd
pensionsdag - pensioendag
pepparkakshus - huisje van peperkoek
person - persoon
piga - dienstmeisje, boerenmeisje
pil - wilg
pilgrimsfärd - bedevaart
pilla - peuteren
pilt - knaap
pina - pijn
pinne - stokje
pipa - pijp
piska - zweep
piskragg - karwats
plan - 1. plan; 2. grasveld
planera - voornemen
platan - plataan
plats - plaats; betrekking
platt - plat
plikt - plicht
plira - knipperen
plocka - plukken
plog - ploeg
plump - inktvlek
plumsa - plonzen
plåga - pijn
plågsam - pijnlijk
plötslig - plotseling
poet - dichter
pojke - jongen
pojkår - jongensjaren
politik - politiek
populär - populair
poppel - populier
porslin - porcelein
port - poort
porträtt - portret
potatis - aardappel
prakt - pracht
prata - praten, babbelen
pratsam - spraakzaam
pratstund - praatje
precis - precies
predikstol - preekstoel
predikstolspsalm - psalm, die gezongen wordt, terwijl de dominee de preekstoel bestijgt
premiera - belonen
presentera - voorstellen
prevenera - verwittigen
prima - eerste klasse
primansk - eerste klassers

primör - primeur
profet - profeet
prost - proost
provins - provincie
prål - praal
prägla - stempelen
präktig - prachtig
präst - dominee; priester
prästinna - priesteres
prästgård - pastorie
pröva - onderzoeken; proberen
psalm - psalm
pulver - poeder
pund - pond; talent
putsa - poetsen
på - op
pågå - aan de gang zijn
påkalla - de hulp inroepen van
påklutad - uitgedost
påstå - beweren
påta - wroeten

R

rad - rij, regel
raddan: hela — - de hele troep
ragla - waggelen
rak - recht
rakvatten - scheerwater
ramla - vallen
rand - rand
rannsaka - onderzoeken
rapp - vlug
ras - geren
rasbiolog - eugeneticus
rask - vlug
reda - bereiden
redan - reeds
redig - netjes
regering - regering
regn - regen
regna - regenen
regnbäck - door regen ontstane beek
rekommendera - aanbevelen
rekryt - recruut
rekvirera - bestellen
ren - rein
ren - rand van een akker
representera - vertegenwoordigen
republik - republiek
resa - 1. reis; 2. reizen; vertrekken
resa - oprichten; **— sig,** opstaan, zich verheffen
rese - reus
reseda - reseda, wouw
resfärdig - reisvaardig
reskamrat - reisgenoot
respekt - respect
respengar - reisgeld
rest - rest; **för —en,** overigens
resäventyr - reisavontuur
reta - prikkelen
revolt - opstand
rida (red, redo, ridit) - rijden
ridå - gordijn
rik - rijk
rike - rijk
rikedom - rijkdom
riktig - juist
ring - 1. kring; 2. fietsband
ringa - luiden
ringa - gering
ringakta - geringschatten
ringare - klokkenluider
ringhet - geringheid
rinna (rann, runno, runnit) - stromen; **— i hågen,** in de gedachte komen
ris - takken
risgryn - rijst
rissmörning - omslag van rijstepap
ritt - rit
ro - rust; plezier
roa - vermaken
rock - jas
rockskört - jaspand
rolig - prettig; **ha —t,** plezier hebben
rom - kuit; **leka —men av sig,** zijn wilde haren verliezen

romarcitat - Latijns citaat
ropa - roepen
ros - roos
rosensållad - met rozen bestrooid
rosig - blozend; rose
roslagsskuta - schuit uit Roslagen
rota - rommelen
rov - roof, prooi
ruda - steenkarper
rulla - rollen
rum - kamer, ruimte
rund - 1. rond; 2. kring
rusa - rennen
ruta - ruit
rycka - rukken
rygg - rug
ryka - dampen
rykte - faam
rymd - ruimte
rymma - 1. vluchten; 2. bevatten
ryta (röt, röto rutit) - brullen
ryttare - ruiter
ryttarinna - amazone
råd - raad; **ha —,** kunnen betalen
rå(da) - heersen; **— på,** bestand zijn tegen
rådslå - beraadslagen
råg - rogge
råga - overmaat
rågbröd - roggebrood
råk - wak
råka - 1. aantreffen; **—s,** elkaar ontmoeten; 2. — met inf.: toevallig. . . .
räcka - reiken; voldoende zijn
rädas - bang zijn voor
rädd - bang
rädda - redden
räddning - redding
räfst - straf
räkenskaper - boekhouding
räkna - tellen; rekenen
rätt - gerecht; recht
rätt - recht, juist; **— och slätt,** zonder meer
rättfärdighet - rechtvaardigheid
rättning - richting
rättvis - rechtvaardig
rättvisa - rechtvaardigheid
räv - vos
röd - rood
rödfärgad - roodgekleurd
rödglödgad - roodgloeiend
rödpenna - rood potlood
röja - 1. opruimen; rooien; 2. verraden
rök - rook
röka - rooken
rökpipa - pijp
röna - ervaren
röra - bewegen; ontroeren
rörelse - beweging
röst - stem

S

sadel - zadel
sadelsäck - zadeltas
saft - sap
saga - sprookje; sage
sagoland - sprookjesland
sak - zaak
saknad - gemis; verlangen
sakta - zacht
saktmod - zachtmoedigheid
sal - zaal; eetkamer
salig - 1. zalig; 2. zaliger
salsfönster - eetkamerraam
salskakelugn - eetkamerkachel
salt - zout
salubrin - soort medicijn
salva - zalf
samhälle - maatschappij
samla - verzamelen
samling - verzameling
samma - zelfde
samman - samen
sammankomst - samenkomst
sammankurad - ineengehurkt
sammanstråla - zijn glans concentreren

sammanställa - vergelijken
sammansvuren - samenzweerder
sammansvärjning - samenzwering
sammanvika - in elkaar vouwen
sammet - fluweel
sammetslen - zacht als fluweel
samstämmighet - eensgezindheid
samt - en
samtal - gesprek
samtalsöppning - opening van een gesprek
samvete - geweten
samvetsfrid - gewetensrust
sand - zand
sann - waar
sannerligen - waarlijk
sannolik - waarschijnlijk
satans - duivels
schack - schaak
schack-matt - schaakmat
schackspelare - schaakspeler
schakalflock - troep jakhalzen
schal - shawl
schweitzisk - Zwitsers
se (såg, sågo, sett) - zien; **— om,** zorgen voor
sed - gewoonte, gebruik
sedan - 1. nadat; daarna; geleden; 2. daar
sedermera - later
sedig - zedig
segel - zeil
segerfana - overwinningsbanier
segervinnare - overwinnaar
seghet - taaiheid
segla - zeilen, varen
segna - zijgen
segra - overwinnen
sekel - eeuw
sen - 1. laat; langzaam; 2. zie sedan
sena - zenuw
sex - zes
sexton - zestien
si - zie
siare - profeet
sida - zijde
sig - zich
sik - een soort zalm
sikfiske - zalmvangst
silkesråtta - zijderat
sill - haring
silvermärke - zilveren embleem
silvernål - zilveren speld
simma - zwemmen
sin (sitt, sina) - zijn, haar
sinne - gemoed
sinnessjukanstalt - krankzinnigengesticht
siste - laatste
sits - zitvlak
sitta (satt, sutto, suttit) - zitten
sjaskig - sjofel
sju - zeven
sjuda (sjöd, sjödo, sjudit) - zieden, koken
sjuk - ziek
sjuka, sjukdom - ziekte
sjunka (sjönk, sjönko, sjunkit) - zingen
sjunka (sjönk, sjönko, sjunkit) - zinken
själ - ziel
själv - zelf
självdö - een natuurlijke dood sterven
självisk - egoistisch
självplågarris - zelftuchtigingsroede
sjö - meer; zee; **till —ss,** ter zee
sjöman - zeeman
skada - schade
skadeglädje - leedvermaak
skaffa - verschaffen
skaka - schudden
skald - dichter
skall - geblaf
skalla - luid klinken
skans - voorsteven
skapa - scheppen

skapare - schepper
skara - schare
skarp - scherp
ske - gebeuren
sken - schijnsel
skeppare - schipper
skeppsbesättning - scheepsbemanning
skick - vorm
skicklig - bekwaam, flink
skidor - ski's
skifta - wisselen
skilja - scheiden; — **åt**, onderscheiden
skimra - glanzen
skina - schijnen
skinnpäls - bontjas
skjuta (sköt, sköto, skjutit) - 1. schieten; 2. schuiven
sko - schoen
skog - bos
skoglös - bosloos
skogsträsk - bosmoeras
skoj - grap
skojsam - vol grappen
skola (skall, skola; skulle, skolat) - zullen
skola - school
skolbok - schoolboek
skolbygge - (het) bouwen van een school
skolfras - schoolfrase
skolgård - schoolplein
skolhus - schoolgebouw
skolpojke - schooljongen
skolpräst - dominee, die tevens leraar is
skolpulpet - schoollessenaar
skoltrappa - schooltrap
skolungdom - schooljeugd
skona - sparen
skorpa - beschuit
skorpion - schorpioen
skorstensfejare - schoorsteenveger
skrapa - krassen; krabben
skratt - gelach
skratta - lachen; — **åt**, lachen om
skri - kreet
skrida (skred, skredo, skridit) - schrijden
skrift - schrift
skrik - kreet
skrika (skrek, skreko, skrikit) - schreeuwen
skriva (skrev, skrevo, skrivit) - schrijven
skrivbord - schrijftafel
skråla - schreeuwen
skrämma - verschrikken
skräp - rommel
skröplig - gebrekkig, vervallen
skugga - 1. schaduw; 2. overschaduwen
skuld - schuld
skulderblad - schouderblad
skuldra - schouder
skull: för . . . . skull - ter wille van
skum - donker
skumma - schuimen
skumpa - hobbelen, strompelen
skur - regenwolk
skvalpa - klotsen
sky - wolk; hemel
skydd - bescherming
skydda - beschermen
skygd - beschutting
skygg - verlegen
skyla - verbergen
skyldig - schuldig
skylt - uithangbord, bord
skymma - schemeren; verduisteren
skymning - schemering
skymningsgräs - gras in de schemering
skymta - in een glimp voorbijgaan
skynda - (zich) haasten
skåda - aanschouwen
skådeplats - toneel
skål - pokaal; heildronk; proost!
skåning - inwoner van Skåne

skägg - baard
skäggbotten - baardstoppels
skägglös - baardeloos
skäggvårta - wrat met haar
skäl - argument
skälva - beven
skämt - scherts
skänka - schenken
skär - scheren, eilandjes
skära (skar, skuro, skurit) - snijden
skärgårdsbo - scherenbewoner
skölja - bespoelen; spoelen; doen golven
skön - schoon, aangenaam
skönhet - schoonheid
skönhetsrike - rijk van schoonheid
skönja - onderscheiden
skörd - oogst
skörda - oogsten
skördefält - rijpe akker
sköta - verzorgen; waarnemen
slag - 1. soort; 2. slag
slagfält - slagveld
slaktare - slager
slavinna - slavin
slik - zulk
slingra - slingeren
slipa - slijpen
slippa (slapp, sluppo, sluppit) - ontsnappen, ontkomen
slips - das
slit - gezwoeg, hevige inspanning
slita (slet, sleto, slitit) - 1. slijten; 2. scheuren; 3. zwoegen; **— ont,** het hard te verduren hebben
slitfattigdom - slavernij en armoede
slott - kasteel
sluss - sluis
slussning - (het) schutten
slut - einde
sluta - 1. sluiten; 2. eindigen
slutlig - eindelijk
sluttning - helling
slå (slog, slogo, slagit) - slaan; **— sig ned,** gaan zitten; **—ss,** vechten; **— igen,** dichtslaan
släcka - uitdoven
släde - slede
slädspår - sledespoor
släkt - familie
släkte - generatie
släkting - familielid
slänga - 1. gooien; 2. wapperen
slängkappa - cape
släpa - slepen
slätt - 1. vlakte; 2. vlak; zie **rätt**
slö - traag
slöjdskola - handenarbeidles
smaka - smaken, proeven
smal - smal
smaska - klepperen
smattra - kletteren
smed - smid
smedesarbete - smidswerk
smedshalva - smidsknechtje
smek - geliefkoos
smeka - liefkozen
smeta - smeren
smul, smula - beetje
smultron - bosaardbei
smyga - sluipen
små - klein (mv.)
småle - glimlachen
småningom - langzamerhand
småsten - kleine steentjes
småungar - kleintjes
småö - klein eiland
smäkta - smachten
smälla (small) - slaan
smälta - smelten
smärt - slank
smärta - smart; pijn
smärtsam - pijnlijk
smör - boter
snabb - snel
snack - gepraat
snara - strik
snart - weldra

snava - struikelen
sned - schuin
sniken - begerig
snille - genie
snitt - snede
sno: — på - flink aanpakken
snork - snuiter
snubbla - struikelen
snudig - veerkrachtig
snygg - netjes
snår - kreupelhout
snäll - vriendelijk; zoet
snö - sneeuw
snöd - snood
snöga - sneeuwen
snöplog - sneeuwploeg
snöre - touwtje
snötung - zwaar van sneeuw
snötäcke - sneeuwkleed
snöyra - sneeuwjacht
socken - parochie, gemeente
sockertopp - suikerbrood
sockertoppsträd - suikerbroodboom
soffa - canapé
sol - zon
soldat - soldaat
solgul - zonnig geel
solig - zonnig
solnedgång - zonsondergang
solsken - zonneschijn
soluppgång - zonsopgang
som - 1. zoals; 2. die; 3. daar
somliga - sommige
sommar - zomer
sommardag - zomerdag
sommarförkylning - zomerverkoudheid
sommarherrskap - badgastenfamilie
sommarljus - zomerlicht
sommarlov - zomervacantie
sommarlöfte - zomerbelofte
sommarvärme - zomerwarmte
somna - inslapen
somt - sommig
son - zoon
sonhustru - schoondochter
sorg - droefheid; rouw; zorg
sorgflor - rouwfloers
sorglig - droevig
sot - roet
sotare - schoorsteenveger
sova (sov, sovo, sovit) - slapen
spadtag - schep met een spade
spana - ontwaren
spannmål - koren
spegel - spiegel
spegla - spiegelen
spejarblick - spiedende blik
spel - muziek
spela - spelen
spelbord - speeltafel
spelman - speelman
spelmansfant - rondtrekkende speelman
spenat - spinazie
spendera - tracteren
spetsa - spitsen
spik - spijker
spika - spijkeren
spilla - vergieten; bemorsen
spilta - box voor een paard
spindel - spin
spinkig - mager
spinnhus - spinhuis
spinnhushjon - verpleegde in het spinhuis
spis - fornuis; vuur
spjärna: — emot - tegenstribbelen
spraka - knetteren
spricka - barsten
sprida - verspreiden
springa - hard lopen
springare - ros
spritta - spartelen
spritånga - alcoholdamp
språk - taal
språka - babbelen
språng - (het) dartelen
spränga - zich een weg banen
sprätta - spartelen

spår - spoor
spänna - spannen; gespen
spännhalsduk - met een gesp bevestigde das
spörja - vragen; vernemen
spörsmål - vraag, kwestie
stackare - stakkerd
stad - stad
stadig - voortdurend
stalldräng - stalknecht
stalldörr - staldeur
stam - stam
stampa - stampen
stanna - stilstaan; ophouden; stoppen; blijven; — **kvar,** blijven.
stapel - klokketoren
stark - sterk
stat - staat
statare - dagloner
statargumma, statarhustru - daglonersvrouw
statarkyrkogård - daglonerskerkhof
statarkäring, stathustru - daglonersvrouw
statistik - statistiek
statkärring - daglonersvrouw
statlägenhet - daglonerswoning
statskonst - staatkunde
stav - staf
stearinljus - stearinekaars
steg - stap; maatregel
stel - stijf
sten - steen
stenhus - stenen huis
stenlåda - stenen kist
stensluss - stenen sluis
stia - varkenshok
sticka (stack, stucko, stuckit) - steken
stickelbär - kruisbes
stifta - stichten
stig - pad
stiga (steg, stego, stigit) - stijgen; — **upp,** opstaan; — **ur,** uitstappen
stigman - rover
stil - handschrift; thema
still, stilla - stil
stillhet - stilte
stiltext - thematekst
stinga - doorpriemen
stirra - staren
stjärna - ster
stjärnedans - sterrendans
stjärnenatt - sterrennacht
stjärneskörd - sterrenoogst
stjärnestrand - sterrenstrand
stjärnfager - schoon van sterren
stjärnklar - helder met sterren
stjärnkunskap - sterrenkennis
stjärnsystem - sterrenstelsel
stjärntak - sterrendak
stock - stok
stockholmska - Stockholms dialect
stod - zuil
stoft - stof
stoj - luidruchtig vermaak
stol - stoel
stolt - trots (bijv. nw.)
stolthet - trots (bijw.)
stoppa - stoppen
stor - groot
storbonde - herenboer
storgods - groot landgoed
storm - storm
storma - stormen
stormnatt - stormnacht
stormsliten - door de storm geteisterd
stormsus - ruisen van de storm
storstrejk - algemene staking
straff - straf
straffa - straffen
strand - oever, strand
strandpromenad - wandelweg langs het water
strateg - veldheer
strax - dadelijk
strid - strijd
strida - strijden

strilridå - gordijn van gutsende regen
strimma - streep
strof - strofe
strut - puntzak
stryka (strök, ströko, strukit) 1. strijken; 2. zwerven
strykerska - strijkster
stråka - strijkstok
strålande - stralend
stråle - straal
strålig - stralend
strålning - straling
stråt - weg
sträcka - 1. strekken, spannen; 2. stuk van een weg
sträng - streng
sträng - snaar
sträv - ruw
strävsam - naarstig
ström - stroom
strömming - oostzeeharing
strösocker - strooisuiker
studentexamen - eindexamen van gymnasium of H.B.S.
stuga - huisje
stund - ogenblik, tijdje
stycka - verkavelen
stycke - stuk
styggelse - gruwel
styra - sturen, besturen, bedisselen
styrelsesätt, styrselsätt - bestuursvorm
styrka - kracht
styvmor - stiefmoeder
stå (stod, stodo, stått) - staan; — **an**, passen
stål - staal
stålblank - van glanzend staal
stålblå - staalblauw
stålhandske - stalen handschoen
stäcka - knotten
ställa - stellen
ställe - plaats
stämband - stemband
stämma - 1. stemmen; — **in**, instemmen; 2. oproepen; — **möte**, afspreken om elkaar te ontmoeten
ständig - voortduren
stänga - sluiten
stärkas - zich sterken
stöka - bezig zijn; opruimen; — **undan**, afdoen
störa - storen
störta - storten; rennen
stöta - stoten
stötesten - steen des aanstoots
stövel - laars
stövelklack - hak van een laars
suck - zucht
suga (sög, sögo, sugit) - zuigen
sugga - zeug
sulfitväg - sulfietweg
sump - moeras; viskaar
sup - borrel
supa (söp, söpo, supit) - (te veel) drinken
supgille - drinkgelag
surprise - verrassing
sus - geruis
susa - ruisen
susning - (het) suizen
svaghet - zwakte
sval - koel
svala - zwaluw
svalka - 1. koelte; 2. verfrissen
svalla - suizen
svamp - paddestoel
svan - zwaan
svar - antwoord
svara - antwoorden
svart - zwart
sveakonung - koning der Zweden
svensk - Zweeds
svenska - Zweedse taal
svepa - vegen
Sverge - Zweden
svett - zweet
svettig - bezweet
svika - verzaken

svinga sig - zich verheffen
svinna (svann, svunno, svunnit) - verdwijnen
svinstia - varkenshok
svår - moeilijk
svårighet - moeilijkheid
svårmod - zwaarmoedigheid
svälla - zwellen
svält - honger
svänga - zwaaien; draaien
svärd - zwaard
svärdsfäste - gevest van een zwaard
svärja (svor, svuro, svurit) - zweren
svärmoder - schoonmoeder
sväva - zweven
sydländsk - zuidelijk
symbol - symbool
syn - blik; aanblik; tafereei
synas - schijnen, zichtbaar zijn
synd - zonde
syster - zuster
så - zo; dan
så - zaaien
sådan - zoodanig
sådd - zaad
sång - zang; lied
sår - wond
såsom - zoals
såvida - voorzover
säd - graan
sädblandad - met zemelen gemengd
säga - zeggen
sägen - verhaal
säja, zie säga
säker - veilig
sälg - wilg
sälja - verkopen
säll - gezegend; gelukkig
sällan - zeldpen
sällhet - geluk
sällsam - zeldzaam
sällskap - gezelschap
sällskapsafton - gezellige avond
sällskapsdam - juffrouw van gezelschap
säng - bed
sängkammare - slaapkamer
sänkas - verzinken
säsong - seizoen
säte - zetel
sätt - wijze; på — och vis, in zekeren zin
sätta - zetten; — ut, in zee steken
sävlig - gezapig
söderut - zuidwaarts
söka - zoeken; solliciteren naar
sökande - sollicitant
söm - naaiwerk
sömn - slaap
sömnig - slaperig
söndag - Zondag
söndagsbilaga - Zondagsblad
söndagsfrid - Zonodagsvrede
sönder - kapot, stuk
sönderklippa - stukknippen
sönderskaka - door elkaar schudden
sönderskära - stuksnijden
sönderstycka - verkavelen
sörja - zorgen
sötpotatis - zoete aardappel

T

ta, zie taga
tack - dank
tacka - bedanken
tacksamhet - dankbaarheid
tadelfri - van onbesproken gedrag
tag - greep; ha — i, te pakken krijgen
taga (tog, togo, tagit) - nemen; — emot, ontvangen; — vid, aanpakken
tak - dak
takt - maat
tal - 1. toespraak; gesprek; 2. aantal
tala - spreken; —s vid, met elkaar spreken

talför - welbespraakt
tall - pijnboom
tallrik - bord
tambur - vestibule
tand - tand
tanke - gedachte
tankeutbyte - gedachtewisseling
tapet - behang
tapetserare - behanger
tappa - verliezen
tapperhet - dapperheid
tarm - darm
tassel: tissel och — - geheimzinnig gefluister
tavla - schilderij; schoolbord
te sig - zich vertonen
tecken - teken
teckning - tekening
teg - akkertje
tegeltak - pannendak
telefon - telefoon
temperament - temperament
teori - theorie
terminsavslutning - einde van een semester
tia - briefje van tien kronen
tid - tijd
tidevarv - tijdperk
tidig - vroeg
tidning - krant
tidsfördriv - tijdsverdrijf
tiga - zwijgen
tilja - plank
till - tot; naar; **— och med,** zelfs; **— dess,** totdat; **— sängs,** te bed
tillbaka - terug
tillbyta sig - door ruil verwerven
tilldela - toedelen
tillfredsställelse - voldoening
tillflykt - toevlucht
tillfrusen - dichtgevroren
tillhopa - tezamen
tillropa - toeroepen
tills - totdat; **— vidare,** voorlopig
tillsammans - tezamen
tillställning - feestje
tillåta - veroorloven; **sig,** zich veroorloven
tillåten - toelaatbaar
tillägna sig - zich toeëigenen
timme - uur
timmerträ - gevelde boomstam
timra - timmeren
tindra - fonkelen
ting - 1. ding; 2. ding, rechtszitting
tio - tien
tioårig - tienjarig
tissel, zie **tassel**
tistel - distel
titta - kijken; **— upp,** bezoeken
tjattra - snateren
tjock - dik
tjugeårig - twintigjarig
tjugo - twintig
tjugofem - vijfentwintig
tjurilsken - razend als een stier
tjuv - dief
tjäll - tent
tjäna - dienen
tjänare - dienaar, bediende
tjänst - dienst
tjänsteman - ambtenaar
tjärn - bosmeer
tjärpapp - asfaltpapier
toalett - toilet
toft - roeibank
toffel - pantoffel
tok - dwaas
tokig - dwaas
tolk - tolk
tolv - twaalf
tolvman - lid van een jury van twaalf
tom - leeg
tomhet - leegte
tomt - bouwterrein
tomtegubbe - kabouter
ton - toon
topp - top

torftig - schamel
torka - drogen
torn - toren
tornkammare - torenkamer
torr - droog
torsdag - Donderdag
tradition - traditie
trakt - streek
tramp - zware stap
trampa - trappen
transportera - vervoeren
trappa - trap
trappgavel - trapgevel
trasbylte - hoopje lompen
trasschal - vod van een shawl
trav - draf
tre - drie
treenighet - Drieeenheid
trettio - dertig
trevlig - gezellig, aangenaam
tribut - schatting
trinder - dik
trivas - het naar de zin hebben
tro - geloof
trofast, trogen - trouw
trohet - trouw
trohetsed - eed van trouw
troll - trol, monster
trollglas - toverspiegel
trollskog - betoverd bos
tron - troon
trots - ondanks, niettegenstaande
trotsig - weerbarstig
trupp - troep
trycka - drukken
trygg - veilig
trygghet - veiligheid
trådsliten - tot op de draad versleten
tråkig - vervelend
trång - nauw
trångboddhet - gebrek aan woonruimte
träbom - houten afsluitbalk
träck - drek
träd - boom
trädgård - tuin
trädgårdsgång - tuinpad
träffa - ontmoeten; treffen
träl - slaaf
trälastad - met hout beladen
trältjänst - slavernij
trängtan - verlangen
tröskel - drempel
tröst - getroost
trösta - troosten
tröstarinna - troosteres
trösterik - troostrijk
trött - moe
tröttna - moe worden; — **på,** genoeg krijgen van
tröttsam - vermoeiend
tusensköna - duizendschoon
tvaga sig - zich wassen
tvekan - aarzeling
tvillingar - tweelingen
tvivel - twijfel
tvungen - gedwongen
två - twee
tvång - dwang
tvärdö - plotseling sterven
tvärtom - integendeel; omgekeerd
tystna - verstommen
tåg - troep, schare
tåga - trekken
tålamod - geduld
tåligen - geduldig
tår - traan
tårad - betraand
täcke - deken
tälja - 1. tellen; 2. kerven
tält - tent
tända - aansteken
tänder, mv. van **tand**
tänka - denken
tänkespråk - spreuk
tära - verteren
tät - dicht
tömma - ledigen
töras - durven

törst - dorst
tövatten - gesmolten ijs of sneeuw

U

udd - punt
udde - spits, landtong
umgås - omgaan
undan - weg, uit de weg
undanvika - ontwijken
under - onder, gedurende
under - wonder
underbar - prachtig, heerlijk
underförstått - aan te vullen
underlig - wonderlijk, eigenaardig
underlydande - ondergeschikt
underordna sig - zich onderwerpen
underpant - onderpand
understöd - ondersteuning
undersöka - onderzoeken
undra - zich afvragen, zich verbazen
ung - jong
ungdom - jeugd
ungdomlig - jeugdig
unge - kind
ungefär - ongeveer
ungkarl - vrijgezel
upp - op, naar boven
uppassning - bediening
uppbrottstimma - uur van opbreken
uppbygga - opbouwen
uppbåd - oproep
uppelda - doen ontvlammen
uppehålla - ophouden
uppehälle - bron van inkomsten, levensonderhoud
uppfattning - opvatting
uppfräta - opvreten
uppfylla - vervullen
uppför - naar boven
upphov - oorsprong, aanleiding
uppkalla - noemen naar
uppleva - beleven
uppliva - opvrolijken
upplysa - toelichten
uppläsa - oplezen
uppmärksamhet - aandacht
upprepa - herhalen
upprättelse - rehabilitatie
uppsatt - geplaatst
uppstå - ontstaan
uppsyn - uiterlijk
upptagen - bezig
uppträdande - voorstelling
upptäcka - ontdekken
uppå - op
uppåt - omhoog
ur - uit
urgrå: — **tid** - grijze oudheid
ursäkta - verontschuldigen
urtappa - droogleggen
ut - naar buiten
utan - 1. zonder; 2. maar (na ontkenning)
utanför - buiten
utav - van
utbreda - uitspreiden
utefter - langs
utforska - een onderzoek doen naar
utför - naar beneden; langs; — **backen**, de heuvel af
utgöra - uitmaken
uti - in
utlandet - het buitenland
utläggning - verklaring
utmed - langs
utmärkt - uitstekend
utnött - versleten
utplåna - uitwissen
utpräglad - uitgesproken
utpumpad - uitgepompt
uträtta - verrichten
utskälla - uitschelden
utstaka - afbakenen
utsträckt - uitgestrekt
utstyrsel - uitrusting, kleding
utsöka - uitzoeken
uttrycksfull - vol uitdrukking
utvisa - aantonen
utväg - uitweg

utå - van
uv - uil
uvertyr - ouverture

V

vacker - mooi
vad - wat
vada - waden
vagga - wiegen
vagn - wagen, rijtuig
vaka - 1. waken; 2. wake
vakt - wacht
vaktmästare - concierge
vall - berm
valla - vee hoeden
valv - gewelf
van - gewoon, gewend
vana - gewoonte
vandra - wandelen, zwerven
vandringståg - zwerftocht
vanlig - gewoon
vanmakt - onmacht
vanskött - verwaarloosd
vanvett - waanzin
vapen - wapen
vapenhus - kerkportaal
var - waar
var - elk
vara (var, voro, varit) - zijn; — **till,** bestaan; — **med om,** bijwonen
vara - duren
varandra, varann - elkaar
varda - worden
vardag - alledag
vardera - allebei
varefter - waarna
varför - waarom
varifrån - waarvandaan
varje - ieder; **lite av —,** allerlei
varken: — ... eller - noch ... noch
varlig - voorzichtig
varm - warm
varna - waarschuwen
varsam - voorzichtig
varsel - voorteken
vart - waarheen
varv - rondgang
vass - scherp
vatten - water
vattenhåll - richting waar water is
vattenlåda - waterreservoir
vattenpöl - waterplas
vattenskymning - waterachtige schemering
vattenterrin - karaf met water
vattubäck - beek
vattusprång - kabbelend water
vaxduk - zeildoek
vaxljuslåga - kaarsvlam
vecka - week
vedermöda - tegenspoed
vedfora - houtvracht
vedlass - wagen vol hout
vek - zwak
vem - wie; — **som helst,** wie ook maar
vemodsblid - zacht weemoedig
verk - werk
verka - de indruk maken van; werken
verklig - werkelijk
verklighet - werkelijkheid
verksam - werkzaam
vers - vers
vestibul - vestibule
veta - weten
vett - verstand, zin
vi (oss) - wij (ons)
vid - bij, aan
vid - wijd
vida - verre
vidare - verder
vidga - verwijden
vidsynt - ruimdenkend
vidtaga - beginnen
viga - wijden
vik - bocht, inham
vika - wijken; — **ner,** afslaan

vikt - gewicht
viktig - gewichtig
vila - rust
vila sig - uitrusten
vild - wild
vilja (ville, velat) - willen
vill: gå — - verdwalen
villig - vrijwillig
vin - wijn
vina - suizen
vinbär - aalbes
vinbärsbuske - aalbessenstruik
vind - wind
vind - zolder
vink - wenk
vinka - wenken, lokken
vinna (vann, vunno, vunnit) - winnen
vinter - winter
vintergata - melkweg
vinterkväll - winteravond
vintermorgon - winterochtend
vira - winden
virvla - wervelen
vis - 1. wijze; 2. wijs
visa - wijzen; — **sig,** zich vertonen
visa - lied; den **höga visan,** het Hooglied
vischa - gooien
visdom - wijsheid
visdomsord - wijs woord
vise - wijze
vishet - wijsheid
visit - bezoek
visitation - onderzoek
viska - fluisteren
viss - zeker
visserligen - weliswaar
visshet - zekerheid
vissna - verwelken
visstump - brokstuk van een lied
vit - wit
vitna - wit worden
vitstärkt - witgesteven
vore - ware (van **vara**)
vred - toornig
vrede, vredesmod - toorn
vrång - verkeerd
vräka - gooien
vulkan - vulkaan
våda - ongeluk; **med** —, bij ongeluk
vådlig - geweldig
våg - golf
våga - durven
våld - geweld
vånda - moeite
våning - woning; verdieping
vår - lente
vår - onze
vård: ringa i — - de nacht inluiden
vårda - zorg dragen voor
vårkväll - lenteavond
vårljus - lentelicht
vårmorgon - lentemorgen
väcka - wekken
väder - weer; wind
vädra - snuiven
väg - weg; **gå till —a,** te werk gaan
vägakant - kant van de weg
vägarbete - wegwerk
vägg - wand
väggfot - voet van de muur
vägnar: å ... vägnar - uit naam van
vägskrapa - wegkrabber, schoffel
väktarvers - wachterlied
väl - wel, goed
välan - waarschijnlijk
väldig - geweldig
välgång - welzijn
välja - kiezen
välkommen - welkom
vällukt - aangename geur
vällust - wellust
välmenande - welgezindheid
välrenommerad - te goeder naam en faam bekend
välsigna - zegenen
välva - welven
välvillig - welwillend

vän - vriend
vän - schoon
vända - keren, wenden
vändpunkt - keerpunt
vänja - wennen
vänlig - vriendelijk
vänlighet - vriendelijkheid
vänster - linker; **till —**, links
vänsäll - joviaal
vänta - wachten
väntan - afwachting
värd - waard
värd - gastheer
värdig - eerwaardig
värdighet - waardigheid
värja - verdedigen
värld - wereld
världsberömd - wereldberoemd
världshistoria - wereldgeschiedenis
världsstyrelse - wereldbestel
värma - warmen
värme - warmte
värnlös - weerloos
värv - bezigheid
värva - verwerven
västanvind - westenwind
väster - westen
västgötaman, västgöte - bewoner van västergötland.
väta - nat maken
väva - weven
växa - groeien
växling - afwiseling
vördighet - waardigheid
vördnad - eerbied
vördnadsfull - eerbiedig

Y

yngling - jongeling
ynklig - klagelijk
yr - duizelig
yrke - beroep
yrsel - duizeling
yrsnö - jachtsneeuw
yrväder - storm en regen
yta - oppervlakte
ytterst - uiterst; buitengewoon
yttra - uiten
yttre - uiterlijk
yxa - bijl

Z

zinka - klinken

Å

å - op
å - rivier
åbrodd - citroenkruid
ådra - ader
åka - rijden; **— skidor,** skilopen
åker - akker
åkerbär - soort wilde framboos
ålder - leeftijd; ouderdom
ålkista - palingkaar
ålryssja - palingfuik
ånga - stoom
ångest - angst
ångestsvett - angstzweet
ångra - berouw hebben van; **— sig,** berouw hebben
ångvält - stoomwals
ånyo - opnieuw
år - jaar
åratal: på — - in jaren
ås - heuvelrug
åse - aanschouwen
åska - onweer
åstunda - begeren
åsyn - aanblik
åt - voor; aan; tot
åter - weer, terug
återföra - terugbrengen
återhålla - weerhouden
återskalla - weerklinken
återstående - resterend
åtminstone - tenminste
åtrå - begeerte
åtskilliga - verscheidene
åtskils - uit elkaar

åtta - acht
åttio - tachtig

Ä

ädel - edel
äga - bezitten
ägare - bezitter
ägg - ei
ägna - wijden
ägodelar - bezittingen
äkta - echt
äktenskap - huwelijk
äldre - ouder
älska - liefhebben
älsklingsrätt - lievelingseten
älskvärdhet - vriendelijkheid
älv - rivier
älvkung - elfenkoning
ämbete - ambt
ämbetsman - ambtenaar
ämbetsresa - ambtsreis
ämna - van plan zijn
ämnad - bestemd
ämne - onderwerp
än - dan, nog; ook
ända - helemaal; — **till,** tot aan
ända, ände - einde
ändlig - eindig
ändlös - eindeloos
ändock - dan, toch
ändra - veranderen
äng - weide
ängladräng - engelenknecht
ängslan - angst
ängslig - angstig
änka - weduwe
äntligen - eindelijk
äntra - enteren
ära - eer
ärende - boodschap
ärva - erven
äta (åt, åto, ätit) - eten
ätt - geslacht
även - ook; tevens, zelfs

Ö

ö - eiland
öde - verlaten
öde - noodlot; lotgeval
ödemark - wildernis
ödmjuk - nederig
ödslig - verlaten
öga - oog
ögonblick - ogenblik
ögonlock - ooglid
öka - vermeerderen
öken - woestijn
ökenrövare - woestijnrover
ökensand - woestijnzand
ökenstig - woestijnpad
ökenvind - woestijnwind
ölglas - bierglas
öm - teder, gevoelig; pijnlijk
ömhet - tederheid
ömsevis - afwisselend
önska - wensen
önskan - wens
önskebarn - kind dat gewenst wordt
önskningar - wensen
öppen - open
öppna - openen
öra - oor
örongott - hoofdkussen
ört - plant
örtagård - moestuin
örtasäng - bloembed
ösregn - gietregen
ösregna - gietregenen
österled - oosten
över - over; boven; voorbij
överallt - overal
överansträngning - bovenmatige inspanning
överdådig - overdadig
överens - eens
överflöd - overvloed
övergiven - verlaten
överhuvudtaget - over het algemeen

överlevande - overlevende
överlägga - overleggen
överläggning - beraadslaging
överman - meerdere
övermod - overmoed
övermorgon : i — - overmorgen
övernatta - overnachten
överraskning - verrassing
överseende - toegeeflijk
överslag - globale berekening
överst - overste
överstryka - doorstrepen
övertrumfa - overtroeven
överträffa - overtreffen
övre - bovenste
övrigt: för — - overigens